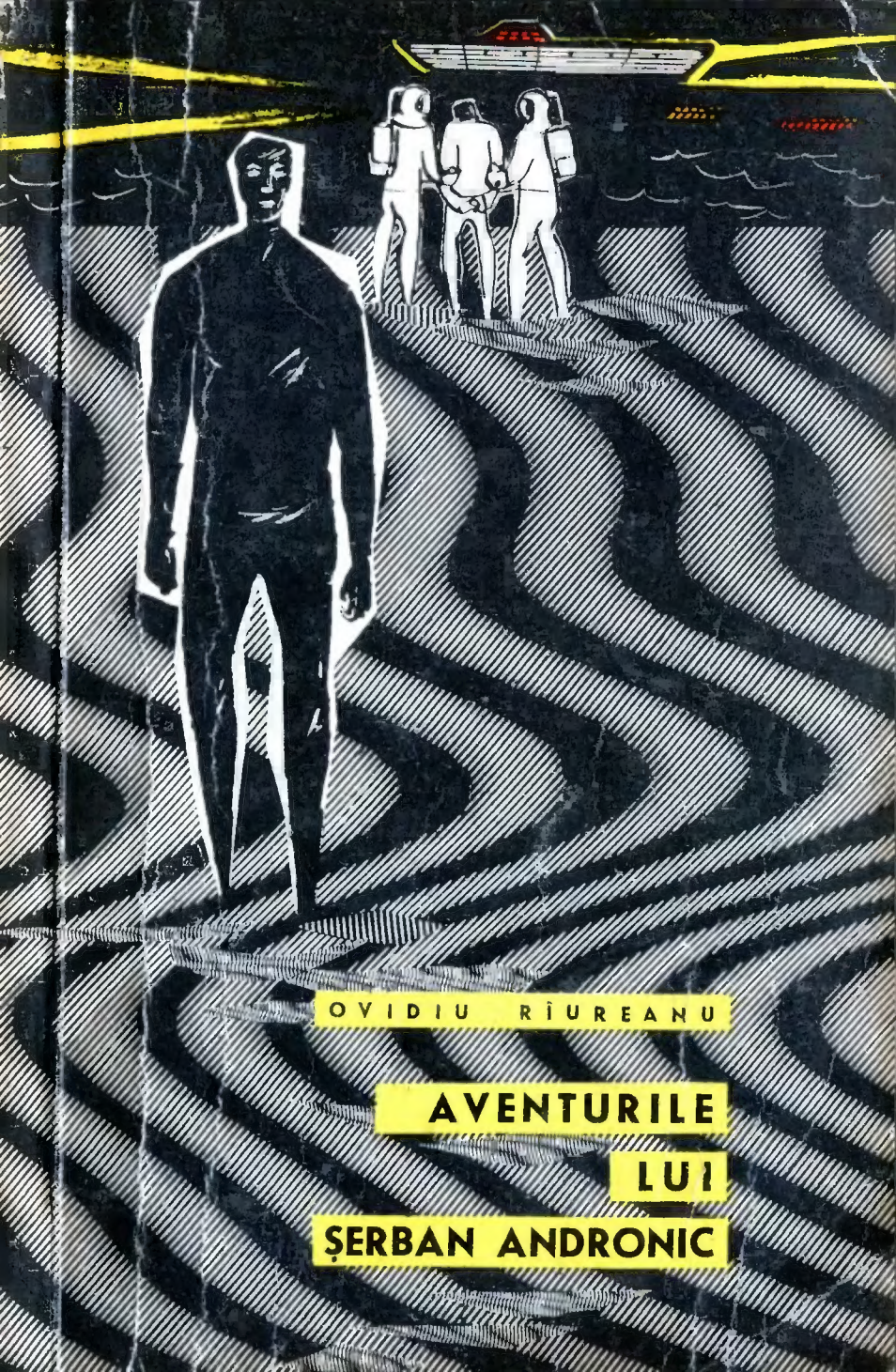

OVIDIU RÎUREANU

AVENTURILE LUI ȘERBAN ANDRONIC

OVIDIU RÎUREANU

AVENTURILE LUI ŞERBAN ANDRONIC

EDITURA TINERETULUI

Coperta de MIHU VULCĂNESCU

O EXPERIENȚĂ SENZAȚIONALĂ

EXPERIENȚA PROFESORULUI IOSIF SCARLAT

Ce mă leagă pe mine de Nesteruș, acest om bun, sincer, atașabil și uneori ridicol? Desigur, întîi faptul că, de cînd ne cunoaștem, întotdeauna s-a sprijinit sufletește de ceea ce este relativ ferm în trăsăturile mele morale. E neîndoielnic că îi iubim nu numai pe cei de al căror ajutor și de a căror dragoste avem nevoie, dar și pe cei care au intrat în viața noastră tocmai pentru că, mai mult sau mai puțin, le sîntem indispensabili. Pe urmă, de ce să nu recunosc, că prețuirea pe care mi-o acordă Nesteruș mă încurajează, îmi întărește încrederea în mine. Așadar este explicabil faptul că, alături de Ștefan Orza, actualmente ofițer de securitate, un om energic, de o mare tărie de caracter, personaj despre care vom vorbi mai tîrziu, Nesteruș a reprezentat întotdeauna pentru mine valoarea unei prietenii constante.

Iată de ce în ziua cînd Nesteruș a venit să lucreze la Observatorul stratosferic, unde, după absolvirea Facultății de fizică, fusesem și eu angajat, am sărbătorit cu bucurie evenimentul, vreme de vreo două ore la restaurant.

Restaurantul, frecventat de toți vizitatorii stațiunii, se afla de cealaltă parte a lacului care reprezenta la acea dată o nesfîrșită serie de semne de întrebare, atît pentru geologi, paleobotaniști, arheologi și medieviști, cît și pentru inginerii și piscicultorii însărcinați să-l facă mai productiv, prin extirparea pădurii fosilizate de pe fundul său. Despre popasul meu și al lui Nesteruș la restaurant

nu trebuie să vă închipuiţi cine ştie ce. N-a fost propriu-zis o petrecere. Dar mă simţeam atît de fericit, că puţin tot am zăbovit la masa mea preferată cu perspectivă spre tainicul lac.

Deşi în cursul dimineţii mă suisem în stratosferă pe un timp nefavorabil, ca să fac o serie de înregistrări dificile şi obositoare, pentru moment osteneala acelei zile pline de eforturi nu chiar obişnuite îmi dispăruse ca prin farmec.

Dar ea s-a răzbunat cu atît mai necruţător cînd am ajuns în camera mea de la observatorul instalat pe malul nord-estic al lacului. Mă simţeam doborît. Fiecare fibră din mine îşi cerea dreptul să se cufunde în somnul izbăvitor, a cărui uitare m-ar fi învăluit, desigur, de îndată, dacă aş fi făcut imprudenţa să mă întind pe divan.

Ştiam însă că tocmai atunci trebuia să se televizeze una dintre experienţele publice legate de fiziologia sistemului nervos central, pe care, deşi depăşea din mai multe puncte de vedere obiectivele Institutului de neurochirurgie „D. Bagdazar", profesorul Iosif Scarlat, directorul acestuia, le organiza cu o perseverenţă îndeobşte cunoscută. Oboseala mea se lupta cu dorinţa ce o aveam să văd tulburătoarele demonstraţii ale profesorului de care mă simţeam legat — îi fusesem recomandat încă din anii studenţiei, după ce am făcut o lucrare de seminar în care stabileam analogii între unele fenomene atmosferice şi procesele bioelectrice din organismul animal. Dorinţa de a viziona experienţa s-a dovedit irezistibilă, deoarece, în loc să mă întind pe divan, m-am aşezat pe un scaun incomod, în imediata apropiere a televizorului, căruia, după ce mi-am aprins o ţigară, i-am răsucit butoanele cu hotărîre. Îmi propuneam să-mi satisfac aşa curiozitatea, dacă am scăpat prilejul să fiu la faţa locului (Institutul de neurochirurgie se afla numai la cîteva sute de metri de observatorul stratosferic).

Prin experienţa din ziua aceea (experienţă repetată de altfel cu mici variaţii a nu ştiu cîta oară

în ultimul timp) organizatorul ei voia în primul rînd să dovedească încă o dată, atît lumii ştiinţifice, cît şi celui mai larg public, posibilitatea de a afla gîndurile omului fără ca acesta să şi le exprime prin viu grai.

Misiunea pe care şi-o asumase profesorul era destul de gingaşă, deoarece pe atunci trebuia să lupte cu neîncrederea stîrnită de unele încercări făcute în ţările capitaliste sub un titlu similar, dar fără o serioasă bază ştiinţifică.

Tocmai primenirea acestei atmosfere o urmărea, în al doilea rînd, Scarlat, prin repetatele sale experienţe publice însoţite întotdeauna de prezentarea aplicaţiilor practice folositoare omului, pe care le vor avea rezultatele cercetărilor întreprinse la Institutul „D. Bagdazar".

Consideraţiile teoretice ale profesorului şi metoda lui experimetală se bazau pe interpretarea ritmului curenţilor electrici care însoţesc activitatea creierului.

În creierul omenesc există sute de tipuri de celule care îndeplinesc diferite şi numeroase funcţiuni. Fără excepţie, ca şi în alte ţesuturi ale corpului nostru, fenomene electrice se produc în toate aceste celule, fie că ele se aliniază ca nişte minuscule piramide şi fuse, fie că-şi împletesc vegetal păienjenişul rădăcinilor şi ramurilor, fie că se oferă ochiului ce le scrutează prin microscop, sub forme ciudate de crustacei, flori ori coşuleţe. Curenţii electrici din creier însoţesc zvîcnetul inimii, mişcările molcome sau precipitate ale pieptului ce respiră şi excitaţiile înregistrate de ochii care îmbrăţişează formele şi culorile realităţii exterioare. Curenţii electrici din creier însoţesc reflexele noastre înnăscute şi pe cele condiţionate, ne însoţesc sentimentele, gîndurile, închipuirea şi amintirile.

Bazîndu-se, pe de o parte, pe o aparatură perfecţionată şi, pe de alta, pe îndelungile lui cercetări asupra producerii influxurilor de natură electrică din interiorul substanţei cerebrale, în funcţie de dispoziţia şi activitatea elementelor celulare ale

acesteia — doctorul Scarlat ajunsese la rezultate care contraziceau concluziile pripite ale unor confraţi mai sceptici.

Instrumentul cu care i-a redus pe aceştia la tăcere a fost electroencefaloretroversorul, construit pe baza teoretică a lucrărilor sale de profesorul Octavian Darie, un bătrîn fizician, a cărui colaborare o solicitase şi în alte împrejurări. Care era rolul miraculosului aparat?

Desigur, graiul articulat şi gîndirea abstractă sînt fenomene deosebite. Dar gîndirea abstractă nu e cu putinţă fără graiul articulat, care i-a dat naştere şi o face posibilă. Omul gîndeşte cu ajutorul cuvintelor, chiar şi cînd nu le rosteşte. Printr-o mulţime de electrozi plasaţi pe suprafaţa craniului, în majoritate în dreptul celei de a treia circumvoluţiuni frontale (unde sînt dispuşi centrii ce comandă muşchii limbii şi buzelor), electroencefaloretroversorul înregistra dintr-o dată cîteva mii de ritmuri electrice, ale căror aspecte simultane le identifica prin procese foarte complicate cu ajutorul unui mecanism electronic, arătînd în cuvinte, indiferent dacă acestea erau rostite sau nu, conţinutul operaţiunilor mentale. Gura insului asupra căruia se experimenta putea să rămînă mută. Deoarece cuvintele fiind gîndite, aceleaşi celule cerebrale intrau în funcţiune în aceeaşi ordine, activitatea lor electrică se traducea în acelaşi fel. Desigur, oscilogramele simultane n-ar fi putut fi tălmăcite în sunete şi vorbe de ochiul omenesc. Însă tocmai acesta era rolul rapidului analizator electronic al aparatului.

Aşa cum am mai spus, am răsucit deci butonul televizorului şi interesantul tablou mi s-a înfăţişat în toată spectaculoasa-i ciudăţenie.

Aliniate ca nişte fotolii neobişnuite, ale căror trunchiuri masive şi ameninţătoare contrastau cu silueta subţire a picioarelor înalte pe care se sprijineau — adevărate picioare de păianjen — trei caracatiţe înotau în lumina anemică ce le înconjura ca un mediu lichid abia străpuns de razele

soarelui. Nu știu dacă oboseala mea a contribuit la această impresie, dar, într-adevăr, în prima clipă mi s-a părut că cei trei oameni de pe estrada amfiteatrului sînt trei bizare cefalopode. Iluzia era posibilă, așa cum arătau ei vîrîți pînă deasupra bărbiei în sacii metalici care îi izolau de curenții parazitați, acoperiți pînă în dreptul ochilor de casca ce le fixa electrozii pe pielea craniului și se continua prin cablurile în care se grupau numeroșii conductori.

Dar imaginea subacvatică alunecă pe ecranul televizorului, ca într-un vis, încet, spre stînga și în locul ei se stabili figura enigmatică a profesorului Scarlat. Acesta stătea în picioare în spatele pupitrului instalat pentru conferențiari și vorbea cu o nuanță de gravitate despre consecințele lucrărilor sale și ale invenției lui Octavian Darie: descoperirea unor metode mai rapide și mai precise pentru psihologia și fiziologia creierului, posibilități extraordinare dăruite psihiatriei, putința construirii pe scară industrială a unor dictafoane utile nu numai anumitor infirmi, ci oricărui intelectual pus în situația de a lucra cu mijloace tehnice înaintate, crearea unor instrumente subtile pentru memorizarea și reproducerea proceselor mentale — instrumente folositoare atît savanților, cît și artiștilor... Enumerarea urmărilor practice ale inventării electroencefaloretroversorului și ale cuceririlor științifice ce i-au stat la bază era destul de lungă și nu paginile acestei povestiri formează locul cel mai potrivit pentru redarea ei integrală. De altfel la acea dată era greu să prevezi întreaga serie de consecințe tehnice și sociale, pe care le-au avut ulterior lucrările lui Scarlat și ale lui Darie.

În timp ce profesorul vorbea, operatorul își întorsese obiectivul aparatului spre publicul de pe băncile amfiteatrului — rînduri de capete care din cauza luminii slabe, favorabilă minutelor pregătitoare ale experienței, se vedeau spre fundul sălii din ce în ce mai confuz.

Privirile se împrăştiau lent, dar grele de curiozitate în toate direcţiile permise de poziţia auditoriului în bănci. Apoi, la un semn, pe care nu puteam să-l văd, toţi ochii se fixară asupra mea, apropiindu-se halucinant. Am tresărit, dar m-am dumirit aproape în aceeaşi clipă : operatorul se afla probabil în direcţia punctului ce trecuse tocmai în centrul atenţiei generale şi se folosea de un obiectiv cu distanţa focală variabilă, care-i permitea să creeze cu uşurinţă impresia apropierii sau depărtării continue a imaginii transmise.

Şi brusc, în momentul în care au fost puse în funcţiune înregistratoarele mari ale electroencefaloretroversorului, construite special pentru demonstraţiile din amfiteatru, apărură iarăşi, în televizor, cei trei oameni de pe scaunele cu picioare de păianjen. Lumina scăzu şi mai mult. În spatele lor, pe un ecran cît peretele se scurgeau de la dreapta spre stînga, ca pe benzile de hîrtie ale unor oscilografe, proiectate în negru, roşu, verde şi violet, cîteva zeci de ritmuri electrice, de linii frînte, tremurate, menite să ilustreze consideraţiile profesorului. Pe tavanul cufundat în umbră, pe uriaşele schiţe din linii fosforescente ale scoarţei celor două emisfere cerebrale, beculeţe de toate culorile se aprindeau şi se stingeau ameţitor de repede, în mijlocul fulgerelor ce scăpărau pe direcţiile fibrelor de asociaţie ale creierului.

— Acum, electroencefaloretroversorul este legat de casca scaunului din dreapta, pe care stă tovarăşul Dumitru Petrescu, unul dintre asistenţii mei, spuse Scarlat. Dau drumul maşinii care citeşte gîndurile. Cum te simţi, tovarăşe Petrescu ?

Ritmurile electrice din spatele celor trei ciudate fotolii coborîră pe jumătatea de jos a ecranului, iar pe partea de sus a acestuia apărură cu litere de-o şchioapă cuvintele :

— Puţin emoţionat, ca la toate experienţele cînd ştiu că gîndurile îmi pot fi cunoscute fără voia mea.

— Firește, electroencefaloretroversorul citeşte gîndurile cu voia sau fără voia celui care se află

sub cască — crezu de cuviință să explice Scarlat, întorcîndu-se cu fața spre public. Se cere însă o condiție : cuvintele, care însoțesc în orice caz gîndurile omului, să constituie pentru acestea o haină — condiție de altfel indispensabilă clarității procesului mental. În măsura în care cuvintele nu sînt rostite în gînd în mod distinct, electroencefaloretroversorul întîmpină greutăți mai mari ori mai mici, deoarece electrozii acestuia sînt în primul rînd legați tocmai de centrii limbajului. Totuși aparatura noastră electronică, așa cum vedeți pe ecran, tălmăcește destule gînduri.

Într-adevăr, pe peretele de care era lipită estrada se succedau cu mare repeziciune și întreruperi, mai lungi ori mai scurte, cuvinte dintre care unele se puteau citi :

— ...cuvintele nu sînt rostite... în mod distinct... întîmpină greutăți mai mari ori mai mici... Totuși aparatura noastră electronică, așa cum vedeți pe ecran, tălmăcește destule gînduri.

Asistentul urmărea în gînd cu mai multă sau mai puțină atenție vorbele profesorului. Filmată (așa cum se proceda în unele împrejurări asemănătoare) amețitoarea succesiune de pe ecran ar fi reprodus probabil și mai complet lămuririle conferențiarului.

— Așaa... acum cîteva cuvinte, înainte să cuplăm electroencefaloretroversorul cu casca din mijloc — zise doctorul Scarlat. Pe fotoliul respectiv se află tovarășa Ortansa Macovei, colaboratoare științifică a institutului de neurochirurgie.

Profesorul era foarte exigent cu colaboratorii săi, dar pe cei care prin cunoștințele, talentul și munca lor îi cîștigau stima, îi răsplătea din plin cu aprecieri elogioase făcute cu deferență academică și uneori chiar cu puțină emfază.

— Cu acest prilej — continuă el — îi mulțumim tovarășei Macovei și pentru sacrificiul pe care l-a făcut tăindu-și părul, ca să-și poată aplica mai bine pe craniu casca electroencefaloretroversorului, cu

miile ei de microelectrozi, și astfel să studieze pe sine însăși, influxurile din centrul senzorial al limbajului.

Scarlat vorbea ca de la înălțimea catedrei, desprins de înțelegerea micilor vanități feminine. Dar mi se părea că pricep pe deplin nu numai necesitatea gestului Ortansei Macovei, ci și abnegația ei.

Păcat că electroencefaloretroversorul își bătea joc de înțelegerea mea.

— Tot îmi cădea părul... se văzu pe ecran înainte ca vorbitorul să-și termine elogiul.

Din distracție, Scarlat conectase fișa fotoliului înainte de vreme. Hotărît, experiența televizată a profesorului se desfășura în mod alarmant.

Publicul începuse să rîdă cu poftă. Scarlat privi surprins cuvintele proiectate de mașina electronică și, pricepînd ce s-a întîmplat, făcu un gest care a determinat-o pe Ortansa Macovei să se întoarcă cu greutate către peretele din spate. Confuzia ei fu evidentă, cînd își dădu seama că aparatul a trădat-o.

— Catastrofă... — citiră spectatorii imediat, pe ecran, reacționînd printr-un gest zgomotos de bună dispoziție.

Recîștigîndu-și imediat calmul, doctorul Scarlat întrerupse contactul cu mecanismul electronic și cerînd ca un dirijor de cor, printr-un gest al mîinilor, să se facă liniște, spuse zîmbind cu toată figura, ca și cum ar fi gustat farsa ce i-a jucat-o electroencefaloretroversorul :

— Așa cum ați putut constata și dumneavoastră, invenția eminentului meu colaborator Octavian Darie sfîșie vălurile minciunii. S-a terminat cu toate șarlataniile, cu autocritica nesinceră și soții încornorați...

Își aținti privirea spre cel de al treilea fotoliu. Dar, pasămite, n-avea nici un pic de noroc pentru că ocupantul său, Pascal Tănăsoiu, contabil al institutului, un tînăr exagerat de elegat, pe care îl cunoșteam din vedere, se debarasă de cască și de

sac rămînînd într-un costum impecabil, păru că îngaimă ceva înclinîndu-se a scuză și dispăru din obiectivul operatorului, îndreptat acum fără o motivare expresă, către celelalte două fotolii, pe care ocupanții rămaseseră ca și-nainte.

Profitînd de pauza care intervenise în experiențe, m-am sculat de pe scaun, m-am întins de vreo două ori cu poftă, am căscat, mi-am aprins o nouă țigară și m-am tolănit pe pernele divanului cu ochii spre televizor.

În acest timp, în difuzor, glasul lui Scarlat spunea :

— Înainte să intrăm în amănuntele problemelor pe care le vom expune astăzi, rugăm o persoană din auditoriu, în cazul cînd ar vrea, să-și sacrifice părul, să poftească pe locul tovarășului Pascal Tănăsoiu, care nu se simte bine.

Pentru împrejurarea cînd nimeni n-ar fi fost amator să răspundă la apelul profesorului, existau întotdeauna în sală doi-trei studenți veniți în vederea acestui moment al experiențelor publice, care oricum sosea mai devreme sau mai tîrziu.

Dar de astă dată n-a fost nevoie de ei, deoarece în amfiteatru răsună o voce mucalită :

— De ce să-și mai taie oamenii părul ? Uite aveam aici un tovarăș bun de experiență în stare naturală. Tot nu crede dumnealui în electrocefalo... în aparatul dumneavoastră.

Obiectivul operatorului se opri asupra celui de-al patrulea rînd de spectatori. Un bătrîn înalt și vînos, chel în întregime, se ridicase în picioare, silit de vecinii săi de bancă, doi bărbați voinici, cu o ținută cam neglijentă. Toți trei păreau să fie deosebit de bine dispuși.

— Poftiți, tovarășe Florian — zise profesorul Scarlat foarte politicos.

Chiar în momentul acela îl recunoscusem și eu pe bătrînul cel pleșuv. Era unul dintre cercetătorii care supavegheau săpăturile făcute în necro-

pola milenară descoperită pe mica insulă a lacului, către nordul acestuia, insulă pe care se afla și biserica medievală a lui Vlad Dracul.

Florian, căruia îi plăcea să fie considerat un prieten al muncitorilor de pe șantierul arheologic, își petrecea adesea timpul liber în tovărășia unora dintre aceștia. Dar preferințele sale îl asociau de multe ori cu indivizi cel puțin ciudați. Așadar noul episod al experienței publice a lui Scarlat nu mă mira.

— Poftiți, tovarășe Florian ! își repetă conferențiarul invitația, văzîndu-l că nu se hotărăște să se urnească.

Stînjenit de privirile care se ațintiseră curioase asupra lui, acesta porni totuși, fără prea multă convingere, spre estradă. Profesorul, cu vădita intenție de a nu scăpa prilejul, îi prinse repede sacul și îi puse casca părăsită de Tănăsoiu.

— E adevărat că nu aveți încredere în electroencefaloretroversorul nostru ? întrebă el cu prefăcută uimire.

— Să vă ia naiba cu toate născocirile voastre, răspunse ecranul cu o spontaneitate ireproșabilă.

Sala izbucni în rîs ca la cinematograf, cînd într-un film, niște personaje nespus de comice și caraghioase comit una după alta o întreagă serie de nemaivăzute stîngăcii. Neîndoielnic, de astă dată efectele scontate de Scarlat erau definitiv ratate. Și ceea ce-l persecuta era tocmai dovada concludentă că electroencefaloretroversorul citește de minune gîndurile oamenilor. Eram sincer mîhnit pentru bunul profesor. În această împrejurare pur și simplu nu avusese noroc.

Florian se întoarse aiurit spre ecran.

— Se pare că nu-mi purtați prea multă prietenie ? i se adresă neurochirurgul, făcînd încă o încercare să salveze situația. Totuși ceea ce era mai important a fost demonstrat chiar și pentru un incredul ca dumneavoastră... Ei, și acum să vă citim și alte gînduri.

— Nu! Nu! Nu! apăru neîntîrziat pe ecran și smulgîndu-și brutal casca, lepădîndu-și sacul, Florian se îndreptă spre ușa amfiteatrului, cu pași mult mai hotărîți decît cei cu care venise spre estradă.

Purtarea arheologului făcu o clipă sala să amuțească. Dar apoi, gălăgia reîncepu și mai ofensatoare pentru conferențiar. Operatorul își fixă obiectivul pe emisferele cerebrale desenate pe tavan și fu nevoit să rămînă așa... nu știu cît de mult... deoarece, frînt de oboseală, am adormit.

AȘA POATE ÎNCEPE O AVENTURĂ

Cele ce s-au petrecut cu prilejul conferinței experimentale a lui Scarlat constituie prima serie de fapte de care aveam să-mi aduc aminte mai tîrziu, în legătură cu întîmplările ce formează sîmburele acestei povestiri.

Un alt lucru, care, pentru mine, trebuia să-și capete ulterior înțelesul deplin, s-a produs în aceeași zi, către seară și a intrat în sfera preocupărilor mele tot prin intermediul televizorului.

Dar, ca și pînă acum, să arătăm faptele în cadrul în care s-au consumat.

Adormisem deci cu televizorul deschis, în camera mică, dar plăcută pe care o ocupam pe latura dinspre lac a Observatorului stratosferic.

M-am trezit după vreo două ore, cu sentimentul unui deplin confort fizic și sufletesc. La această stare, contribuiau nu numai arcurile bune ale divanului, pe care, cu mușchii și creierul în repaus, mă simțeam aproape imponderabil, ci și melodia fermecătoare ce-mi pătrunsese în conștiință încă din ultimele momente ale somnului.

De pe ecranul televizorului mă chema, așa cum pot chema depărtările sufletele nostalgice, albastrul ametitor al unui petic de cer tropical, pe adîncurile limpezi ale căruia se legănau în ritm, în ritmul melodiei cu care mă trezisem, brațele extatice ale unui palmier. Apoi privirile mi s-au oprit asupra ferestrei largi, înecată în cenușiul amurgului ploios, iar atmosfera interiorului ce mă adăpostea mi se păru și mai plăcută.

Pe fondul foşnetelor surde ale lacului învăluit în legende şi mistere, de afară, pătrundeau la intervale neregulate vuietul vîntului şi darabana picăturilor de ploaie aruncate în geam. Dar televizorul înfăţişa în continuare o turmă de hipopotami opintindu-se să iasă din apa scînteietoare a unui rîu domol, pe care pluteau ierburi şi frunze. În boturile late, dinţii se vedeau ca nişte cîngi. Grohăind gros, namilele călcau greoi pe picioarele butucănoase şi clipeau inexpresiv din ochii mici şi tîmpi.

Pe urmă, apărură înşiruiţi într-un singur front şase elefanţi, care, agitîndu-şi trompele, îşi arătau triunghiurile colosale ale gurilor de un roz incert.

După elefanţi, defilară pe ecran maimuţe caraghioase cu chipul mic şi păros, lei purtîndu-şi semeţ coama stufoasă, struţi cu picioarele lungi şi gîtul ca un telescop, o turmă de antilope cu coarnele îndoite lin, elegant, şi un cap de girafă răsărind în mod neaşteptat, tocmai sus, deasupra coroanei înflorite a unui liliac gigantic.

În sfîrşit, reportajul despre fauna africană s-a terminat şi postul de televiziune şi-a încetat emisiunea.

Luai o ţigară şi răsucii butonul lungimilor de undă în căutarea unui program. Simţeam nevoia unui divertisment care să nu-mi tulbure starea de fericită pasivitate. Mie îmi place cînd mă odihnesc, ca odihna să-mi fie deplină, iar cînd mă aflu angajat într-o luptă, mă lupt cu întreaga mea energie fizică şi morală. Dar cîteva clipe au fost de ajuns ca toropeala să mi se împrăştie. Nimerisem peste un program destul de ciudat. O voce joasă, surdă, cu un timbru puţin cam spart, rostea rar, într-o ordine inexplicabilă :

— ...t,v,x, a,i,d,h,r,k,b,u,c,l,e,j,q,f. Repet...

Faptul mi-a apărut, bineînţeles, din prima clipă în toată ciudăţenia lui. Spontaneitatea cu care reacţionez aproape fără voia mea în faţa manifestărilor ce fac excepţie de la regulă m-a ridicat de îndată în picioare. Creionul mecanic şi un notes,

extrase cu o singură mişcare din haina de pe spătarul celui mai apropiat scaun, se găseau deja în mîna mea.

— ...n,m,z,y,o,p,g,w,s,t,v,x,a,i,d,h,r,k,b, u,c,l,e,j,q,f. Gata, gata, trec pe recepţie.

Cele cîteva cuvinte prin care îşi încheiase mesajul glasul înnăbuşit, puţin hîrîit al neobişnuitului crainic — fuseseră aproape silabisite, pronunţate disociat, cu aceeaşi lipsă de expresie ca şi sunetele fără sens înşirate înainte.

Apoi încetă pînă şi uruitul de bondar ce indica existenţa unei emisiuni.

Mă gîndii cîteva clipe că, ţinînd seama de lungimea de undă şi puterea mică a postului, insul care trecuse în revistă cu neînţeleasă perseverenţă întreg alfabetul nu putea să se afle prea departe. Cel mult la 80 de kilometri, dar, probabil, simţitor mai aproape.

Îmi îmbrăcai de îndată mantaua de ploaie, traversai curtea interioară, în care se zbuciumau ca-ntr-un acces de deznădejde crengile firave ale unor salcîmi, trecui pe sub şopronul vast sub care se adăpostea marele stratostat al observatorului şi intrai în aripa laboratoarelor — cel mai apropiat loc de unde se putea obţine o convorbire telefonică.

Ştefan Orza, prietenul meu din copilărie, confidentul meu din adolescenţă, omul care-mi cunoştea toate visurile şi frămîntările, trebuia, în mod firesc, dată fiind profesia lui, să fie informat primul despre straniul mesaj radiofonic pe care-l interceptasem.

I-am povestit lui Orza, care mă asculta la celălalt capăt al firului, toată întîmplarea şi i-am dictat cele notate pe agenda mea. Apoi l-am întrebat ce părere are despre toate astea.

Pretindea că încă nici una.

Eu însă, ce-i drept în mod destul de vag, începusem să-mi formez o părere.

Al treilea capitol al povestirii mele se referă la fapte survenite după aproape zece luni de la cele petrecute în ziua aceea de toamnă tîrzie, cînd profesorul Scarlat şi-a prezentat una dintre demonstraţiile sale publice.

Era prin urmare pe la sfîrşitul verii, cînd mă aflam iarăşi, împreună cu Nesteruş, la restaurant, unde o aşteptam amîndoi pe Geta, colega noastră din facultate. Toţi trei, Geta, Nesteruş (care oficial se numeşte, spre hazul prietenilor, Agamemnon Anastasiu) şi autorul acestor rînduri studiasem fizica în aceeaşi vreme şi, cu toate deosebirile dintre noi, ne-am înţeles foarte bine şi am fost ani de-a rîndul aproape nedespărţiţi. Ne uneau preocupările comune, entuziasmul şi prospeţimea sufletească a tinereţii. În plus, la un moment dat, Nesteruş se îndrăgostise de Geta pînă peste urechi şi-i făcea poezii de felul acesta :

„În trupu-ţi se înlănţuie izvoare,
cu botul umed cerbi aspiră cer.
Obrazul tău e ca o dimineaţă
şi ochii două pietre rare.
Piciorul tău e pur ca roua nopţii,
cu glezna arc întins înspre lumină.
Ai braţe răcoroase ca pădurea
şi umbletul mărunt ca de jivină.“

Micuţa şi naiva Geta a fost puţin contrariată de comparaţia care o aseamănă jivinelor, dar mie, la acea dată, cînd gusturile literare nu prea îmi erau

formate, mi-a plăcut poezia lui Nesteruș. Dovadă este că o țin minte și astăzi pe dinafară. Și îmi amintesc de asemenea de un catren al prietenului meu :

„Te doare fruntea ? Soarele e rug.
Ucisă clipa s-a-ncrustat în vreme.
Ți-aș da un semn, dar mîna mea se teme...
Am să-ți arunc o rozã și-am să fug."

Nu știu dacă Agamemnon Anastasiu i-a aruncat muzei sale vreo rozã, dar cel care a fugit pînă la sfîrșit a fost Geta căreia rolul de iubită a unui poet nu i se potrivea de loc. Însă au rămas prieteni... Și iat-o acum pe Geta repartizată tot la Observatorul stratosferic.

În ziua cînd s-au petrecut cele ce vor fi povestite în acest capitol, restaurantul fiind, ca de obicei, aglomerat, mă așezasem împreună cu Nesteruș la masa Elenei Marian, o fată sociabilă și dezghețată, soră la Institutul de neurochirurgie. Că m-am așezat la masa Elenei Marian, e un fel de a vorbi, deoarece la rîndul său, sora se afla aici ca invitată a unei franțuzoaice cosmopolite și a lui Vanini, prietenul acesteia, un italian veșnic îmbrăcat cu bluze americane violent bălțate.

Stațiunea de pe malul lacului oferea încă din acea vreme turiștilor străini veniți prin O.N.T. „Carpați" cele mai elegante hoteluri și vile. Numărul anual al acestor vizitatori devenise impresionant. Pe unii îi atrăgeau frumusețiile naturale ale patriei noastre, pe alții construcțiile industriale și edilitare ale socialismului... Dar mulți preferau să-și petreacă vacanța în țara noastră tocmai pentru confortul oferit de marile hoteluri și casele de odihnă administrate de Oficiul Național de Turism. Printre ei se aflau, în mod inevitabil, și exemplare ciudate pentru noi, aparținînd faunei lumii capitaliste. Din această categorie făcea parte și perechea la masa căreia luasem loc.

În jurul nostru, în sala cea mare a restaurantului aproape toată lumea mînca tarte cu ciuperci, al căror miez — delicios condimentat — aburea pe farfuriile strălucitor de albe. În jur, toţi îşi manifestau voioşia şi totul sugera excelenta dispoziţie în care se aflau. Dar de astă dată eram mîhnit, profund mîhnit. Care era pricina ? Mie mi se părea destul de serioasă... Dar să povestesc de la început lucrurile, aşa cum s-au petrecut.

La cîtva timp după experienţa pe care o urmărisem la televizor, m-am reîntîlnit cu doctorul Scarlat pe o stradă a staţiunii de odihnă. Neurochirurgul şi-a amintit de mine cu simpatia cea mai caldă şi, după ce i-am făcut o vizită la institut, m-a invitat, ca în măsura în care Observatorul stratosferic nu îmi ocupa întreg timpul, să-mi continui cu ajutorul instalaţiilor ce le avea la dispoziţie, studiile ce mă distinseseră în ochii săi, în vremea studenţiei. Primirea pe care mi-a făcut-o a fost de natură să mă pună de la început în raporturi excelente cu o mare parte din lucrătorii Institutului „D. Bagdazar", în care pe atunci se făceau multe experienţe şi operaţii interesante. Dar voi reveni asupra acestora în alt capitol.

Acum vreau să vorbesc numai despre descoperirea unui derivat de amoniu cuaternar, otravă fără seamăn de puternică, rod întîmplător al cercetărilor menite să ducă la formula celui mai potrivit ganglioplegic pentru anumite intervenţii chirurgicale.

Acesta fusese obiectivul biochimistului Ion Mărgineanu : un nou ganglioplegic, adică o substanţă care să reducă într-un anumit fel motricitatea, sensibilitatea, temperatura corpului omenesc şi toate reacţiile sistemului nervos la mediul înconjurător. Dar în chimie se întîmplă de multe ori să dai peste ce n-ai căutat. Mărgineanu a umblat după un derivat de amoniu cu însuşiri folositoare şi a obţinut cristalele albe, strălucitoare, ale preparatului U 17, o otravă din aceeaşi familie, înrudită cu muscarina şi curara, dar mult mai nocivă decît acestea şi decît toţi ceilalţi derivaţi de amoniu cuaternar.

Experienţele (în urma cărora Mărgineanu scăpase cu viaţă printr-un noroc deosebit) au dovedit că U 17 se poate transforma într-o pulbere foarte fină şi excepţional de toxică. Filtrele obişnuite ale măştilor n-o pot opri, vîntul o împrăştie departe şi pretutindeni unde ajunge, aduce numai moarte. Sînt suficiente zece miligrame într-un metru cub de aer, ca să ucidă un om. Procesul se petrece halucinant de repede şi hidos : muşchii zvîcnesc în convulsii, gura se acoperă de spumă şi se strîmbă oribil, iar paralizia cuprinde repede tot trupul, ca să-l transforme pînă la sfîrşit într-un manechin moale de cîrpă neînsufleţită.

Eu n-am putut sta niciodată liniştit, ca orice meteorolog de treabă, între termografele şi barografele mele. Curiozitatea mea ştiinţifică m-a determinat adesea să trec peste limitele obişnuite ale profesiunii pe care o reprezint pe statul de salarii. Iar în ştiinţă, ca şi în viaţă, m-a atras mai ales ceea ce mi-a stimulat fantezia. Nimerind în Institutul de neurochirurgie pe vremea în care Ion Mărgineanu îl descoperise pe U 17, aflasem cîte ceva despre primejdiosul preparat, mai ales datorită faptului că doctorul Scarlat obţinuse aprobarea să mă asociez la o serie de cercetări.

În aceste condiţii s-au întîmpat două lucruri care nu peste mult timp aveau să stea în centrul atenţiei organelor de securitate.

Întîi a dispărut fără urme Reis, paznicul de noapte al institutului, un individ scund, gras şi mucalit, descendent al unei familii de turci dobrogeni.

În al doilea rînd, a sosit ziua cînd am plecat în Anglia, ca să particip la consfătuirea internaţională a meteorologilor. Am lipsit atunci din ţară numai o săptămînă, timp în care mintea mi-a fost la cu totul alte lucruri decît ganglioplegicele şi otrăvurile înrudite cu ele. Dar după două luni, la Londra, apărea într-o revistă de specialitate un articol despre derivaţii amoniului, care aduceau multe date concordînd cu rezultatele obţinute de Mărgineanu.

Aflaseră oare exponenții puterilor capitaliste ceva despre U 17? Acesta putea să devină o armă îngrozitoare în mîna lor. Ancheta operativă care a urmat a fost condusă (mă gîndesc acum, poate nu întîmplător) chiar de prietenul meu, maiorul Ștefan Orza, la care m-am mai referit în cursul acestei povestiri.

Orza mi-a acordat de la început încrederea la care mă așteptam din partea lui, dar în timpul anchetei nu m-a menajat cîtuși de puțin. Eu aveam bănuielile mele în legătură cu cele întîmplate și ca să-l determin pe Ștefan Orza să-și îndrepte întreaga atenție asupra pistei ce mi se părea că duce la lămurirea problemei, m-am folosit de toată puterea mea de convingere, amintind de suspectul mesaj radiofonic interceptat de mine, permițîndu-mi unele interpretări personale ale dispariției lui Reis, vorbind de asemenea despre senzația permanentă pe care o avusesem în ultimele luni, că în atmosfera de încordare și taină din jurul meu plutește o amenințare necunoscută. Orza m-a ascultat cu atenție, dar a trebuit să-i răspund în mod repetat la întrebarea: nu cumva, fără să-mi dau seama, vorbisem mai mult decît se cuvenea? Charles Boyle, autorul articolului publicat la Londra, se referea în mod confuz la o discuție pe care ar fi avut-o cu mine asupra subiectului ce-l dezvolta. Dar, deși îmi aminteam de cîteva cuvinte referitoare în general la ganglioplegice, schimbate cu totul întîmplător cu semnatarul rîndurilor care mă supărau într-atît, eram sigur că n-am comis nici o indiscreție.

Ce rost aveau atunci insinuările lui Boyle? Ce rost avea să pomenească într-un articol de specialitate pretențios numele unuia care, mă rog, în domeniul meteorologiei, la nevoie, putea să-și spună cuvîntul cu oarecare competență, dar care în materie de chimie n-avea alte merite decît acelea ale nestăvilitului său interes față de anumite probleme?... Aici se ascundea o intenție nemărturisită.

În ce măsură își dădea și Orza seama de asta ? Iată întrebarea care mă frămînta.

Mă frămînta într-atît, încît în conștiința mea nu mai exista loc pentru nici un alt gînd. Și nimic nu-mi mai făcea plăcere : nici mirosul pipărat al tartelor cu ciuperci, nici berea rece cu spumă deasă și nici atmosfera familiară, reconfortantă a localului.

Învăluit în fumul țigării mele, rămîneam ursuz și distrat, în ciuda ochiadelor pe care mi le arunca pe furiș domnișoara Nelly Grappe, prietena lui Vanini, o fetișcană fardată fără măsură, mult prea necoaptă pentru cei peste cincizeci de ani ce părea să-i aibă italianul.

Conversația se desfășura însă și fără ajutorul meu. Ce-i drept, aspectul ei era deosebit de anarhic. Cînd în italienește, cînd într-o romînească îngrozitor de chinuită, Vanini se străduia să fie curtenitor față de cele două femei de la masă. La rîndul său, Nesteruș vorbea despre poeți și poezie. Elena Marian încerca să pună în centrul discuției subiectul ce o pasiona îndeosebi : tratamentul pentru prelungirea vieții aplicat cu succes de somități mondiale ale medicinii romînești.

— Mulți savanți — spuse Nesteruș la un moment dat — sînt de părere că omul ar trebui să se considere bătrîn abia la vîrsta cînd a trăit cu toate frămîntările și înțelepciunea lor trei vieți de-ale noastre.

— Acesti savanti — se grăbi Vanini să aprobe, stropșind și căutînd zadarnic cuvintele romînești — are... asta... ragione... comme si dice nel romeno ?

— Au dreptate — îl ajută Nesteruș.

— Si... si... au dreptate — repetă italianul. Ma si au dreptate, asta semnifica che a la cinquanta ani, un uomo este in fatto a la... asta... comme si dice „a la prima gioventú" ?

— La prima tinerețe.

— Si... si... a la prima tinerețe — fu Vanini iarăși de acord cu traducerea, agitîndu-și mînecile bălțate ale cămășii.

Iată deci pentru ce, la cei cincizeci de ani pe care şi-i atribuia — probabil operase o mică reducere — italianul se considera în raporturile sale cu zvăpăiata Nelly Grappe, un partener cum nu se poate mai potrivit. Era evident că la această convingere ţine — şi în glasul voalat într-un fel ce mi se părea oarecum familiar, se citea enervarea imposibilităţii de a şi-o exprima mai uşor.

Trebuia să mă supun evidenţei : grozav îi mai plăceau femeile drăguţe, lui signor Vanini ! Îmi aduceam acum aminte şi de ceea ce-i povestise Getei despre acest personaj Grigore Gavrilaş un băieţandru lunatic care, hoinărind noaptea prin insula dinspre ţărmul nordic al lacului, îl întîlnea uneori pe italian în stricta apropiere a unui bordei părăsit. Romanţios, tînărul Gavrilaş spunea, închipuindu-şi o întreagă istorie, că Vanini obişnuia să se plimbe pe aici în tovărăşia unei femei ce se ferea să fie recunoscută, trăgîndu-şi în acest scop un voal peste faţă, atunci cînd credea că este cazul.

Ca să nu mi se poată imputa prea mult lipsa de sociabilitate, voiam tocmai să vin şi eu cu o contribuţie mai substanţială la discuţia celorlalţi. Dar atunci s-a întîmplat lucrul care a declanşat furtunos evenimentele ce mocneau de luni de zile în atmosfera de aşteptare şi mister din jurul meu.

Întîi am auzit bastonul orbului. Producea un mic zgomot de tîrşîială şi bocănea mărunt, foarte mărunt, ca şi cum cel ce pipăia cu ajutorul său terenul ar fi fost tare fricos sau n-ar fi avut obişnuinţa acestui mijloc de orientare. Nu-l vedeam pentru că şedeam cu spatele spre uşă, dar îl auzeam apropiindu-se. Credeam că va trece pe lîngă mine, pe culoarul dintre mese. S-a oprit însă numai la un pas depărtare, într-un unghi din care n-aveam asupra lui nici o perspectivă. A rămas neclintit doar cîteva clipe, ori, poate, n-a rămas de loc, dar nu l-am mai auzit eu, deoarece Vanini şi-a mişcat zgomotos scaunul şi a exclamat tare :

— Me sento cosi giovanne comme Beethoven quanto ha scritto la sonatta opus 324... si... la sonatta opus 324 *

Toate acestea le-a rostit repede, în italieneşte, fără să-şi mai dea osteneala să caute cuvintele romîneşti.

Asupra faptului că Vanini se simţea tot atît de tînăr ca şi Beethoven cînd ar fi scris sonata cu pricina, n-am reflectat deocamdată mai mult, deoarece am auzit paşii orbului depărtîndu-se.

Curiozitatea m-a făcut să mă răsucesc pe scaun ca să-l văd. Era un individ mărunt şi lătăreţ, îmbrăcat într-un pardesiu de culoare închisă, lung aproape ca o sutană. Din spate, semăna cu un pinguin şi nu mi se părea cu totul necunoscut. De identificat însă l-am identificat abia cînd a trecut pe afară, prin dreptul geamurilor largi şi înalte ale ferestrelor dinspre lac. Barba roşie ce-i acoperea obrazul nu-l putea ascunde ochilor mei. Era Reis, portarul. Am sărit în picioare răsturnînd scaunul pe care şedeam.

— Nesteruş, orbul este Reis! strigai eu şi mă năpustii spre uşă printre mese, urmărit de zeci de priviri în care stîrnisem subit curiozitatea.

Sării peste un individ ce tocmai se aplecase ca să-şi înnoade şireturile pantofilor şi trecui tangenţial pe sub tava încărcată cu farfurii de plăcintă a unui ospătar, dar, aproape de uşă, căzui din plină viteză în braţe cu Geta.

— Ce s-a întîmplat? întrebă ea vădit îngrijorată.

Dar n-aveam timp de explicaţii. Alergai mai departe după Reis. Însă nu l-am mai găsit, deşi din momentul cînd l-am recunoscut, pînă cînd am ieşit din local şi am ajuns în dreptul ferestrelor prin care-l văzusem, ultima oară, mai mult de un minut n-a putut trece. Se făcuse probabil nevăzut în lăstărişul des din spatele restaurantului. Şi degeaba am orbecăit după el timp de un sfert de oră împre-

* Mă simt tot atît de tînăr ca şi Beethoven, cînd a scris sonata opus 324... da... sonata opus 324. (n.a.)

ună cu Nesteruș și doi milițieni, lămuriți rapid asupra scopului urmăririi. Parcă intrase în pămînt.

Cînd mi-am luat speranța să-l mai găsesc și m-am îndreptat înapoi, către restaurant, un resort tainic al gîndirii m-a făcut să mă întreb așa, dintr-o dată : care naiba o fi sonata aia socotită ca a 324-a lucrare a lui Beethoven ? Meritul de a-mi fi lămurit problema îi aparține Getei.

— Uite ce e, băiețaș — mi se adresează ea în chip de răspuns, pe un ton șăgalnic — dacă ții atît de mult să te instruiești pot să-ți spun că ultima sonată compusă de Beethoven este sonata opus 111. De altfel și aceasta, deși poartă un număr de ordine considerabil mai mic decît numărul fantezist pe care l-ai spus, n-a fost scrisă de Beethoven la tinerețe, ci atunci cînd trăise o jumătate de veac.

Așadar Vanini aiurase într-un fel destul de straniu... Dar mai degrabă nu... nu aiurase. Pînă să ajung însă la această concluzie, italianul plecase fără să-și ia ziua bună de la nimeni. A dispărut în învălmășeala creată de recunoașterea lui Reis, abandonînd-o pe Nelly Grappe la masa unde șezusem împreună.

FRUMOASA MIHAELA

Am cerut la telefon biroul lui Ştefan Orza, fără să pierd nici o clipă. Dar Orza era plecat într-o misiune. Am vorbit cu locotenentul Cosma, ajutorul său, căruia i-am povestit toată întîmplarea. Pe un ton sec, acesta mi-a promis că va lua neîntîrziat măsurile necesare.

Acum mă persecuta gîndul că fusesem imprudent dînd alarma cînd l-am recunoscut pe Reis. Speriate, negreşit, păsărelele îşi vor părăsi cuibul în cea mai mare grabă. Totuşi reacţia mea a fost pînă la un punct firească, dată fiind însuşirea pe care o avea Reis, de a se face nevăzut. Şi ţineam mult să fie constrîns să-şi justifice purtarea. Astfel s-ar fi explicat poate misterul informaţiilor deţinute de Charles Boyle. Cîrdăşia lui Reis cu Vanini îmi întărea bănuială, deoarece, în sfîrşit, reuşisem să identific glasul uşor hîrîit al italianului, cu inflexiunile involuntare ale vocii, care, la postul clandestin, încerca să se camufleze rostindu-şi mesajul cît mai impersonal.

Aceste gînduri îmi creau o dispoziţie sufletească oarecum suportabilă, cu tot eşecul hăituirii lui Reis prin hăţişurile pădurii.

În consecinţă, după ce am stabilit pentru mai tîrziu o întîlnire cu Nesteruş şi Geta, am pornit cu pasul destul de vioi, spre serata organizată în cinstea unui grup de turişti străini, în clădirea lacustră a Clubului internaţional al hidrologilor.

Cînd am ajuns lumina roşiatică a amurgului începuse să se topească în umbra din ce în ce mai densă a nopţii de vară. Totuşi, de pe pilonii lor de

marmoră, zidurile clubului se reflectau încă albe în oglinda enigmatică a lacului.

Am întîrziat puțin în salonul barului-restaurant, ca să beau o vișinată. Pe urmă am trecut pe terasa largă, unde orchestra începuse deja să cînte pentru dansatorii nerăbdători. Prima femeie pe care am văzut-o aici a fost Mihaela... Mihaela Tudor, asistenta lui Scarlat.

Fotografiile Mihaelei le păstrez și astăzi. Într-una i se vede de aproape ovalul delicat al figurii, fruntea înaltă și pură, gura mică întredeschisă ca un caliciu de floare și ochii... ochii aceia plini de nevinovăție, înveseliți de luminițele ce scînteiază în ei ca printr-un văl subțire de ceață. Altă fotografie o înfățișează culcată în iarbă în așa fel, încît rochia lipită de trup îi desenează liniile zvelte, îndulcite de o infinită feminitate.

Dar nici o fotografie nu poate să mi-o evoce atît de frumoasă, atît de vie și de ispititoare, cum am văzut-o în seara aceea, cînd culorile gingașe pe care sîngele i le punea în obraji aveau o prospețime neîntîlnită, iar strălucirea becurilor electrice îi aprindeau în păr feerice reflexe arămii.

Văzînd-o am uitat pentru moment de orice altceva.

Mă aștepta oare? Poate că da. Se afla într-un grup de medici, colegi de-ai ei. La conversația acestora părea să participe și contabilul Pascal Tănăsoiu, al cărui păr încleiat de pomadă atesta că profesorul Scarlat se lipsise de serviciile pe care craniul său i le-ar fi putut face sub casca electroencefaloretroversorului. Elegantul Pascal Tănăsoiu, poreclit Duiosul Cotoi, sau pur și simplu Cotoi, datorită veleităților sale de maestru în dolce canto, era cel mai insistent curtezan al Mihaelei. Dar imediat ce am apărut, ea l-a lăsat și a venit direct la mine. În ultimul timp, mă prefera oricui, deși deocamdată nu exista între noi în mod declarat decît o atmosferă de plăcută intimitate sufletească.

M-am înclinat în fața ei, cu o veselie puțin forțată.

— Ieri te-am căutat la institut prin toate laboratoarele, dar întreg geniul polițist cu care sînt înzestrat n-a folosit la nimic.

Probabil că totuși, în tonul meu, mai vădit decît gluma era regretul, deoarece gestul cu care Mihaela mi-a strîns încheietura mîinii avea ceva de caldă consolare.

— Ieri... ieri dimineață probabil? dori ea să știe mai precis.

— Chiar ieri dimineață — fu lămurită așa cum se aștepta.

— Îmi pare rău că nu m-ai găsit — adăugă Mihaela mîngîietor. M-a invitat să-i văd săpăturile de pe insulă arheologul Florian, bătrînul acela cam sărit, care aleargă cu bastonul după vizitatorii nepoftiți ai șantierului.

Arheologul mi-era antipatic fie și numai pentru că obținuse exclusivitatea Mihaelei, atunci cînd aș fi dorit să-și petreacă măcar un ceas în tovărășia mea. De aceea am spus cu resentiment:

— Îl cunosc și eu destul de bine pe Florian... Nu scînteiază de inteligență.

— Poate... — nu voi să mă contrazică Mihaela... Și adăugă gînditoare, luîndu-mi brațul, ca să mă conducă spre un colț mai liniștit:

— ...Dar mi-a arătat un mormînt getic foarte interesant... cu o amforă elenistică, în care a stat mai bine de 2 300 de ani cenușa unei femei.

Zîmbi sfios.

— ...cîțiva pumni de cenușă transformați de umezeală într-o mîzgă întunecată. Alături, o oglindă grecească de bronz înnegrită de flăcările rugului și de vreme, lama arsă și ruginită a unui cuțit de fier, un pandantiv ca o palmă cu degetele răsfirate, o brățară de argint încheiată prin două capete de șerpi înnodate unul de altul...

— Neîndoielnic, trebuia să te faci arheolog — o întrerupsei rîzînd.

— De ce nu poet? obiectă Mihaela pe același ton de glumă. Pot să continui foarte patetic inventarul sepulcral spunîndu-ți, de pildă, că erau acolo și două căni comunicante, plăsmuite din aceeași bucată de lut, pentru adăparea cu vin chihlimbariu de Rhodos a unei mari iubiri, sau — cine știe! — a unei prietenii indestructibile...

— Și ce se mai afla în mormînt? întrebai eu numai ca să spun ceva.

— Un lanț — răspunse Mihaela neașteptat de rece.

În clipa aceea tocmai îi priveam genele ce-i tremurau ca o aripă de fluture și i-am zărit în ochi un fulger de spaimă.

Nu mărturisisem faptul, dar în ajun, după ce vizitasem încă o dată biserica medievală de pe insulă, văzusem și eu groapa rotundă, căptușită cu lespezi, a mormîntului de incinerație despre care vorbea Mihaela. Și mi se arătaseră de asemenea toate obiectele pomenite de ea, inclusiv lanțul lung făcut din inele neregulate... un lanț căruia nu-i înțelegeam rostul în ultimul culcuș al aristocratei trace, răsfățată cu podoabe și obiecte de toaletă aduse din Elada. Lanțul acesta, nici nu-mi dădeam seama de ce, îmi umpluse sufletul de o negrăită tristețe.

Vorbind, aproape fără să ne dăm seama, părăsisem terasa și coborîsem scara ce se boltea pe deasupra apei pînă la țărm. Apoi ne adîncirăm în întunericul ocrotitor al pădurii. Tăcută, Mihaela rămăsese agățată de brațul meu. Am sărutat-o nu numai fiindcă singurătatea și prezența ei mă tulburau, ci și fiindcă aș fi voit să n-o știu mîhnită, fiindcă sufletul meu simțea nevoia unei contopiri profunde și totale. De aceea felul cum Mihaela a răspuns acestui sărut, o clipă m-a surprins... Faptul neașteptat este că gura Mihaelei căpătă subit o lăcomie de șarpe flămînd, iar în brațele mele, trupul i se părăsi fremătînd ca o salcie în furtună. Asta nu știu cît a ținut. A fost una dintre puținele îm-

prejurări cînd am pierdut noțiunea timpului. Știu totuși că prea multă vreme n-a trecut din clipa cînd am sărutat-o pe Mihaela, pînă-n cealaltă clipă, cînd s-a strecurat din brațele mele, tot atît de neașteptat cum s-a dezlănțuit.

Am vrut s-o îmbrățișez din nou, dar s-a eschivat hotărîtă. Am pornit înapoi, spre serată, fără nici un cuvînt.

Tăcerea a rupt-o tot Mihaela, iarăși calină și apropiată :

— Dacă te rog ceva, ai să faci întocmai cum îți spun eu ?

Sînt împrejurări cînd bineînțeles nu poți refuza unei femei o atare promisiune, chiar dacă nu știi despre ce e vorba. De aceea, întrebarea mea suna de fapt afirmativ :

— Spune-mi, Mihaela... ce vrei să fac ?

— Să nu mai vii la club... Vreau să apar singură... Și mai vreau să ocolești încetișor lacul ca să-mi dai mie timp să plec de la serată în mod onorabil. Și să mă aștepți în parcul institutului, pe ultima bancă dinspre seră, de unde, dacă ai să fii ascultător și o să ai puțină răbdare, te voi lua eu peste un ceas. Da ?

Fusesem învățat să socotesc că înclinările reciproce ca aceea care mă unea pe mine și pe Mihaela nu devin josnice decît atunci cînd există motive să fie ascunse. Eu credeam că dragostea ce mă lega de Mihaela nu avea nimic rușinos, care să fie ferit ca atare de privirile oamenilor. Dar ce se poate obiecta împotriva sfiiciunii firești a unei femei care iubește ? Așa că am răspuns simplu :

— Da.

Și silueta grațioasă a Mihaelei se pierdu în întuneric.

Eram mîndru și fericit că am cucerit o făptură ca ea... Simțeam nevoia să respir mai adînc aerul încărcat de efluvii vegetale, ca și cum deodată plămînii mei și-ar fi mărit capacitatea nemăsurat de

mult. Îmi aprinsei o ţigară şi-i sorbii fumul cu nesaţ. Într-o asemenea noapte, tutunul mi se părea mai delicios ca oricînd. Merita să-l degust pe îndelete. Şi aveam tot timpul. Pe aleea ce înconjura lacul de la răsărit, grăbind pasul, puteam să ajung în parcul Institutului de neurochirurgie într-o jumătate de oră.

Orientîndu-se după luminiţa rubinie a ţigării şi mai întîi după indicaţiile unor cunoscuţi (toată lumea observase încotro am dispărut cu asistenta profesorului). Geta m-a surprins trăind din plin aşezat pe o buturugă, gama sentimentelor unui îndrăgostit care-şi aflase fericirea.

— Dar unde e tovarăşa doctor Mihaela Tudor? mă întrebă ea foarte oficial, pe un ton uşor ironic.

— Cum, Mihaela nu s-a întors la club?

— Nu — îmi răspunse Geta mirată. Dar lasă asta... Am noutăţi mai importante. Vanini după ce a lăsat-o amanet pe domnişoara aia cu care umblă el, s-a întîlnit cu Reis. Deşi începuse să se întunece i-am recunoscut pe amîndoi din şalupa demontabilă a lui Leonte Trifon — mi se pare că îl cunoşti... campionul la iole... S-a oferit să mă aducă la serată şi s-a abătut pe lîngă insulă. Cînd treceam prin dreptul bisericii lui Vlad Dracul, Vanini şi un bărbat mărunt şi gras, aşa cum spuneai tu că este Reis, săreau în grabă dintr-o barcă pescărească, ca să urce apoi repede treptele dinspre clopotniţă... Asta s-a întîmplat acum mai bine de o oră. Ce crezi că-i de făcut?

I-am răspuns în aparenţă liniştit, dar fără să pierd nici o clipă, pe tonul cu care se spun lucrurile definitive:

— Te duci la primul telefon, fără să pierzi nici o clipă, şi formezi numărul scris pe foaia asta... Nu te uita acum, că tot n-ai să vezi nimic pe întuneric... Îl ceri pe maiorul Ştefan Orza sau, în lipsă, pe locotenentul Cosma sau pe cine găseşti... Dar să

te faci bine înțeleasă. Să povestești ce mi-ai spus și mie. E strict necesar să se pornească pe urma bandiților fără întîrziere...

— Fără nici o secundă de întîrziere — am strigat îndreptîndu-mă grăbit spre malul lacului, către un loc anumit, unde, în cursul dimineții, venind de la Observatorul stratosferic ascunsesem un caiac ușor și iute ca săgeata.

În pădure, Geta rămăsese descumpănită. Dar știam că va face tot ce i-am spus.

UN ASASINAT

În noaptea înstelată, lacul era înfiorat de unde mărunte peste care luna poleise o cărare de argint pînă la țărmul de unde plecasem și de unde răzbeau slab sunetele jazului. Din cînd în cînd, melodia se pierdea înghițită de depărtare, spre deosebire de bătăile ritmice ale tobei, care dădeau parcă alarma într-un ținut sălbatic și neospitalier. Mi se făcuse sete și începeam să mă îndoiesc dacă procedez bine făcînd ceea ce făceam. Dar, orice ar fi fost, riscul trebuia întîmpinat.

Cînd mi-am înălțat din nou privirea, insula se afla numai la vreo șaizeci de metri, străjuită de turlele bisericii din mijlocul ei și de centura de sălcii plecate deasupra apei negre. Am lăsat padela din mînă și am scrutat bezna malului spre care alunecam în virtutea inerției...

Încercai să recunosc locurile. Într-adevăr ajunsesem unde trebuia. Pe țărmul dinspre stînga al micii insule, îmi închipuiam bordeiul părăsit, săpat cîndva pentru o ghețărie, iar acum, după cum pretindea tînărul Grigore Gavrilaș, adăpostul tainicelor efuziuni al doamnei ce-l întîlnea aici pe Vanini. Gîndurile îmi stăruiră asupra întîlnirilor nocturne ale acestuia și-mi trecu prin minte că n-ar fi fost rău ca prietena mea Geta să se grăbească în mod deosebit de astă dată.

Subit, ca și cum trebuia să mi se confirme temerea, noaptea fu sfîșiată dinspre țărmul întunecat al insulei de un colosal urlet de moarte, de un vaiet imens stîrnit de groază și durere, de ceva cumplit, care avea în teroarea lui animală nu știu ce accent

omenesc. Eram obişnuit să-mi stăpînesc nervii. Dar cîteva clipe am încremenit. Pe urmă trupul mi s-a plecat înainte, într-o aşteptare defensivă, iar mîinile singure au înfipt padela în apă, pe rînd într-o parte şi alta, şi au oprit lunecarea molcomă a caiacului. Ce nelegiuire mai comiseseră oare ticăloşii ăştia, duşmanii ţării mele, duşmanii mei ?...

Apoi am simţit cum liniştea îmi revenea. Urletul pe care ezitam să-l identific, după ce se transformase în geamătul unui piept uriaş, încetase tot atît de brusc cum se ridicase. Mă simţeam iarăşi în posesia voinţei lucide ce mă purtase peste apele lacului. Am îndreptat vîrful caiacului spre capătul de sud al insulei şi, acelaşi trup cu bărcuţa uşoară, am ţîşnit în direcţia bordeiului. Urletul izbucnise peste sălcii, dinspre dreapta. În consecinţă, astfel puneam între mine şi eventualul inamic, paravanul stufului ce prelungea în lac cu vreo zece-cincisprezece metri capătul îngust al insulei. Vîsleam cu toată puterea şi începeam să înţeleg sentimentul ce-mi gonise orice frică. Era mînia, la început o mînie inconştientă, care-mi dizolvase celelalte simţăminte, apoi, imediat, un fel de enervare surdă, care repede se transformase în indignarea ce-mi umplea acum toată fiinţa de clocot şi-mi stîrnea dorinţa irezistibilă să lovesc, să răzbun răul pe care Vanini şi ceilalţi de o seamă cu el încercau să-l facă. Şi în conştiinţa mea exista siguranţa că mînia m-a făcut nemaipomenit de puternic. De aceea îndrăzneala ce crescuse în mine nu mai avea margini...

La cîţiva paşi se afla o salcie scorburoasă, înfiptă pieziş în malul ros de valuri. Ramurile ei subţiri curgeau în apă ca un fel de perdea, printre trestiile unui stufăriş rar. Lăsai caiacul să alunece încet printre ele. Dar în această ascunzătoare nesperată mă aştepta o surpriză. În colţul cel mai ferit de priviri, legată de un ţăruş, se legăna goală o bărcuţă de felul celor ce se închiriau amatorilor la debarcaderele parcului.

Caiacul atinse fundul mocirlos al apei și se înțepeni cu vîrful între rădăcinile salciei. M-am sculat în picioare și am sărit pe mal. Însă o înjurătură mi-a scăpat printre dinți și am căzut în brînci. Mă împiedicasem de o rădăcină. A fost norocul meu. În spate, auzii cum bufnește ceva și apoi un geamăt. M-am ridicat repede. Bufnitura fusese a unui pietroi cît toate zilele. Peste pietroi se sprijinea în mîini, cu un vaiet înnăbușit, un personaj înveșmîntat într-o bluză bălțată, pe care o recunoscui numaidecît și care, în bătaia lunii, îmi pricinui — nu știu de ce — un fel de bună dispoziție. Mă aplecai deasupra individului și, înfigîndu-i un deget în ceafă, spusei liniștit :

— Rămîi așa. Dacă încerci vreo șmecherie, îți găuresc scăfîrlia.

Înspăimîntat, patrupedul trăgea cu coada ochiului spre mine. M-am așezat în așa fel, ca să-l pot supraveghea mai ușor și ca și cum de-abia acum l-aș fi recunoscut, am exclamat cu fals entuziasm.

— Aa, bună seara, maestre Vanini. Ce plăcere, să te întîlnești cu un vechi prieten în pustietatea asta !... Dar ia spune : cine ți-a dat o asemenea jucărie ? Nu, stai așa, nu te deranja. Ia te uită ce ține dumnealui în buzunarul de la spate !... Se confiscă. Și acum, copăcel.

— Nuu pot! gemu omul. Șalele...

Mă dumirii dintr-o dată și pufnii în rîs. Bătrîna pușlama suferea de lumbago... Bușeala mea îi jucase o festă. Văzînd că și-a ratat obiectivul, a vrut să oprească proiectilul, dar acesta l-a tras după el.

— Bietul bătrînel ! Și asta tocmai cînd credea că a descoperit o metodă discretă să scape de un inoportun !... Hai, dă mîna... Uite, gata... Așa, cu spatele la mine... Nu te jena... Știu că ești politețea în persoană.

Pe cărarea îngustă de pe mal, dinspre dreapta, se apropia cineva în fugă. Fără pierdere de vreme, plasai în șezutul lui Vanini un șut formidabil. Cu un trosnet sec, italianul se opri cu creștetul în-

tr-un copac. Apoi se întinse pe spate, ca o victimă fotogenică dintr-un film american de groază.

Cu primul lichidasem... Am lăsat să-mi alunece în buzunar revolverul găsit asupra acestuia şi m-am aruncat în spatele unui tufiş înalt. Era şi vremea. Printre frunze, îl zării la vreo zece metri pe cel care alerga... Puteam să şi greşesc, dar intuiţia îmi spunea că e un duşman. Mi-am luat vînt şi printr-un salt bine socotit, mi-am înfipt capul în pîntecele lui. Omul se prăbuşi înainte de a-şi da seama ce se întîmplă.

L-am privit la lumina lunii. Obrazul drept îi era desfigurat de o contuzie oribilă, care părea recentă. Nu-l cunoşteam. În buzunare, nici o armă, dar mi-a atras atenţia un ceasornic de aur cît o ceapă mare — un ceasornic bătrînesc de felul celui pe care, copil fiind, îl ceream unui frate al bunicului meu ca să-l pun la ureche. De picior, jos, sub pantaloni, individul avea prinsă o teacă de piele. Cuţitul însă lipsea. I-am luat portofelul. Îmi rezervam dreptul să i-l dăruiesc lui Orza. L-am scotocit şi pe Vanini. N-am mai găsit asupra lui decît un ziar elveţian.

Locul era primejdios. Părea un punct de întîlnire. Dincolo de cărare se întindea, spre dreapta şi spre stînga, pe o grosime de vreo zece metri, o perdea subţire de arbori recent plantaţi. Bordeiul se afla chiar la marginea ei dinspre interiorul insulei. Am străbătut-o fără cel mai mic zgomot.

Aşa se explică de ce Reis, care tocmai ieşea pe uşa bordeiului, nu m-a simţit decît la doi paşi. A ridicat surprins capul, dar nu s-a speriat:

— Bob, ce s-a întîm...

Cuvîntul nu l-a terminat pentru că braţul drept mi s-a destins direct spre mijlocul figurii sale. Dar... aproape în aceeaşi clipă, am zburat peste el, am plonjat pe acoperişul şubred al bordeiului şi am trecut prin acesta ca o bombă, pricinuind o avalanşă de stuf şi de scîndură putredă. Întins pe pămîntul jilav din groapă, mi s-a făcut o ciudă cumplită. Primisem de la Reis o lecţie de jiu-jitsu

pur și simplu ruşinoasă. Individul îmi apucase mîna ca la copii, îmi proptise fără fasoane un picior în burtă și lăsîndu-se pe spate... simplu... mă aruncase pe deasupra. Încaltea avusese noroc că n-am lovit cu stînga, ca de obicei. N-ar fi putut para. Din păcate, în stînga ţineam revolverul lui Vanini care nu-mi folosise la nimic și pe care l-am pierdut în timpul căderii.

Pe urmă, clipele trecură încet, foarte încet. Am rămas nemişcat și mi-am ţinut respiraţia. Deasupra nici măcar un foşnet. S-au scurs aşa poate zece minute... poate numai cinci. Frunzele plopilor începură să susure tremurate de vînt, dar tăcură repede... Alte minute petrecute în nemişcare... Deodată liniştea fu spartă de zgomotul tunător al unei motociclete... Fugeau.

Sării în picioare. În aceeași clipă, luna, care puţin înainte de ultima și nefericita mea întîlnire fusese ascunsă de un nor gros, îşi proiectă halucinant razele prin spărtura făcută în acoperiş. Am vrut să profit de împrejurare, ca să recunosc locul, dar încremenii ţintuit de lugubra surpriză : în cadrul petei mari de lumină de pe podeaua de lut a bordeiului, cu un pumnal înfipt în pieptul păros, zăcea o maimuţă mare... Un urangutan. Braţele lungi, deşi uşor îndoite din coate, se odihneau cu palmele în dreptul gleznelor. Sîngele care-i mustea abia bănuit dintr-o rană deschisă în umăr îi năclăise favoriţii. Colţii ascuţiţi și galbeni îi rămăseseră dezveliţi într-un rînjet fioros.

CAPCANA

Mă găseam într-o situaţie destul de neobişnuită. Se înţelege că în legătură cu leşul maimuţei mi-am pus de îndată o serie de întrebări. Dar întrucît acestea au rămas, pentru moment, fără răspunsuri satisfăcătoare, am păşit peste cadavru, am suit nişte trepte săpate în pămînt şi am ieşit afară nesupărat de nimeni.

Am căutat revolverul lui Vanini în jurul bordeiului, însă nu l-am mai găsit... Dintre victimele mele, dispăruse de la locul unde l-am lăsat individul necunoscut căruia îi luasem portofelul. Vanini zăcea mai departe lîngă copacul de care se ciocnise. Probabil că-l aranjasem cel puţin pentru cîteva săptămîni.

Ce-mi rămînea să fac? Dintr-o dată mă simţii puţin obosit. Sentimentul primejdiei iminente mă părăsise. Percepui limpede ţipătul unui cufundar, orăcăitul broaştelor, ţîrîitul greierilor din fînul de curînd cosit, din care predomina un miros cald de muşeţel. Toate aceste senzaţii le avusesem desigur şi mai înainte, dar nu le băgasem de seamă, nu-mi ajunseseră de-a binelea în conştiinţă. Acum, toate îmi apăreau cu o limpezime surprinzătoare, care mă ameţea, aşa cum te ameţeşte trecerea bruscă de la întunericul unei săli de cinematograf la torentul crud de lumină al amiezilor de vară. Mă aşezai cu genunchii strînşi la piept în umbra anemică pe care o proiecta un salcîm. Da, aceasta era întrebarea: ce-mi rămîne de făcut?

Răspunsul n-am apucat să-l găsesc, fiindcă a doua oară în noaptea aceea, de astă dată mai aproape,

dinspre nordul insulei, s-a ridicat sinistru, crescînd ca într-un coşmar, vaietul pe care îl mai auzisem... Dar asemenea vaiete nu mă mai puteau înspăimînta. Trăiam cel mult oroarea pe care mi-o inspira durerea cumplită a altei făpturi.

Totuşi nu trebuia să uit că sînt dezarmat. Am sărit între arborii dinspre mal şi m-am strecurat către apus, pînă la cărarea asfaltată ce urcă de la treptele debarcaderului spre uşa bisericii bătrîne de şase veacuri.

Am vrut să trec prin faţa acesteia spre podul de fier care leagă insula de ţărmul lacului. Dar m-am oprit scurt. Tălpile de cauciuc ale pantofilor îmi făceau paşii neauziţi. Fără să fiu simţit, am putut auzi limpede, în faţă, o întrebare care mă puse în gardă :

— ...Meteorologul a rămas în bordei ? Ce facem cu el ?

Răspunsul veni intempestiv :

— Aruncă-l în lac cu maimuţă cu tot, dobitocule.

Replica aceasta fusese rostită nu fără o nuanţă de umor, de vocea lui Reis.

Uşa bisericii era întredeschisă. M-am strecurat tiptil înăuntru.

Într-un sfeşnic lîngă altar ardeau cîteva lumînări subţiri. Îngenuncheat alături de iconostasul din dreapta, se ruga un om înalt şi slab. Umerii înguşti îi erau acoperiţi doar de o cămaşă largă. Din spate, îi vedeam ţeasta ţuguiată, pleşuvă ca o stîncă măturată de vînturi. Rugăciunea lui fără grai se transforma într-un murmur din ce în ce mai distinct :

— ...ă...a... am...gile... ta... înge... voia... zeule şi maică... ridicatu-s-au împotriva... zidirea ta au... Pe cei ce-ţi aduceau prinoase ne-au despuiat şi ne-au jefuit de gloria...

Pînă la sfîrşit murmurul se prefăcu într-un şuvoi de cuvinte rostite tare, cu un accent de ură indescriptibil, aproape strigate :

— ... ne-au luat avutul și puterea puse în slujba ta... pedepsește-i tu, Doamne... amuțească-le limba care blestemă și gîndul diavolesc... pămîntul să-i înghită și veșnic să-i ardă... usuce-se ca pîinea ce o îmbucă și inima să li se răsucească în piept, ca un șarpe strivit sub călcîie. Ajută-ne nouă, milostivule și îndurătorule!

Ascuns în umbra greu de pătruns a peretelui dintre naos și pronaos, am ascultat vrînd-nevrînd ciudata rugăciune.

După ce a tăcut, fantasticul personaj a rămas îngenunchеat încă puțin, apoi s-a sculat și a început să măsoare cu pași mari biserica, din ușă pînă în altar. I-am văzut fața la lumina tremurată a lumînărilor. Îl recunoscusem de altfel și după glas. Era arheologul Florian.

Prudența mă făcea să rămîn ascuns, adresînd în sinea mea o mulțumire fierbinte arhitectului necunoscut ce ridicase un zid, exact acolo unde aveam eu nevoie de umbra lui.

Și încă ce nevoie aveam! Nu trecu mult și din întunericul de afară răsări silueta bondoacă a lui Reis. După tonul său am bănuit că întîmpinase noi pricini de supărare.

— Ți-am interzis să mai faci panoramă și să aprinzi lumînări noaptea — zise el răstit.

— Tu n-ai dreptul să-mi interzici mie nimic — se înecă arheologul sufocat de indignare. Te ascund în tainițele lui Vlad Țepeș, fiindcă vreau eu și fiindcă...

— Ascultă-mă, căpățînos bătrîn, dacă nu-ți ții sticleții în colivie — începu trivial celălalt.

Tonul său era atît de amenințător și de hotărît, că Florian tăcu... dar tremura de enervare.

Bondocul a tăcut și el. Cînd începu iarăși să vorbească, își înmuiase glasul în mod sensibil.

— Ar trebui să te gîndești și dumneata că dacă ne-au dibuit, aliluia!... Mie-mi țîțîie inima și dumneata te joci de-a...

— Şi de ce te-au apucat bîţîielile, mă rog? se răsti Florian.

Reis îşi puse bărbia în piept, gînditor, dar se hotărî să vorbească fără prea multă zăbavă:

— Ei bine, dacă vrei să ştii, mereu am impresia că ne-au mirosit, că sînt pe urmele noastre...

Prin urmare, Reis voia să-l pună pe arheolog în gardă fără să-i mărturisească faptul esenţial că a fost recunoscut şi primejdia era iminentă.

De altfel, Florian a înghiţit hapul aşa cum i-a fost oferit, fără să bănuiască pericolul. Mai mult decît atît: din replica lui se vedea că, deşi se arăta încă foarte supărat, atitudinea pocăită a bondocului îl calmase oarecum:

— Hm... Ai nervi de cucoană isterică, băiatule... şi te porţi ca un derbedeu. Îţi pun ultima oară în vedere... mă cheamă Matei Florian şi-ar însemna să-mi bat joc de tot trecutul meu şi-al înaintaşilor mei, dacă...

— Bine, bine, să nu ne mai certăm — îl întrerupse nerăbdător Reis. Dar fii mai prudent şi dumneata, altminteri, zău, nu ştiu cum se termină povestea asta.

— Ţi-e tare frică?

Reis răspunse oarecum gînditor, concentrat:

— Să-ţi fac o mărturisire: mie nu mi se pot atribui sentimentele individului de duzină. Şi am ştiut întotdeauna că nu sînt un asemenea individ. Eu îmi dau seama de primejdii, le măsor gradul şi le ocolesc sau le desfid. Dar frică nu-mi e... şi nici milă.

— Ba milă de păcătos să-ţi fie... şi să-l loveşti cît poţi de tare, ca în mîna ta să vadă mîna lui Dumnezeu, care îl pedepseşte...

— Ei, uite, chestia asta cu pedeapsa lui Dumnezeu îmi place, exclamă Reis. Păi sigur, asta şi sînt: un arghanghel cu spadă.

— Faptele tale sînt drepte, nu zic altfel. Doar că în mintea ta nu există destulă lumină să-ţi dai seama că lupţi pentru apărarea tradiţiilor neamului care...

— Aud? De ce neam e vorba? se înveseli bondocul. Eu, bătrîne, mă bat cu comuniștii, pentru că vreau să fiu covîrșitor mai bogat decît cei mulți, ca să fiu foarte puternic. Nu sînt frumos, dar dacă o să am bani, femeile au să-mi cînte în coruri, ca serafimii și heruvimii, iar bărbații... Dar ți-am mai spus eu și altă dată... N-am nici o vină dacă dumneata, deși urmărești cam același lucru, îi spui puțin mai altfel...

Liniștea celor cîteva clipe de tăcere păru deosebit de profundă, după accesul de limbuție a lui Reis.

În vorbele acestuia interveni apoi o notă de autoritate reținută:

— Deocamdată, stinge, te rog, lumînările! Fratele Ghenadie, sau cum bunică-sa îl cheamă, poate să se întoarcă de la praznic și mie nu-mi place de loc mucenicul ăsta gras, deși vorbește popește, ca dumneata... Prea face pe idiotul!

Tocmai mă întrebam dacă nu cumva era unul de ai lor și călugărul obez căruia i se încredințase paza bisericii. Din vorbele spionului trebuia totuși să înțeleg că nu?

— Mă întorc ceva mai tîrziu — spuse Reis cu oboseala în glas și, spre ușurarea mea, ieși fără să observe nimic suspect.

Respirația reținută îmi devenea tot mai penibilă în atmosfera saturată de miros de tămîie și sperman̦et topit. Rămas numai cu arheologul, după cîteva minute încercai să mă strecor afară. Sînt sigur că n-am făcut nici un zgomot. Totuși bătrînul m-a simțit, fiindcă a întors capul spre mine cu o agerime de care nu-l credeam capabil și m-a pironit cu doi ochi gălbui, injectați.

Simulînd cu desperare că vin dinspre ușă, deschisei eu vorba:

— Bună seara.

Părea nehotărît.

— E o noapte minunată... spusei cu îndrăzneală.

Mă fixa mai departe, în tăcere, cu ochii lui impuri și sticloși...

— Mă plimbam... și nu puteam să-mi aduc aminte de... o inscripție slovenească. Știți, te obsedează cîteodată un lucru, de nu poți trăi liniștit...

Îmi dădeam perfect seama că nu izbutisem să fie convingător.

— Ce bine îmi pare că v-am întîlnit! adăugai cu o bucurie ridicolă.

Fals! Fals! strigam în sinea mea, admonestîndu-mă ca un profesor de canto, căruia un afon îi ultragiază urechile.

Întrebarea arheologului porni cu o întîrziere grea de bănuieli... de bănuieli aproape confirmate:

— Și... de ce inscripție e vorba?

— Aici, în dreapta pronaosului, inscripția de pe piatra de mormînt al lui Udrea.

Făcu cîțiva pași pînă la iconostas, smulse o lumînare din sfeșnic și reveni la locul unde mă aflam:

— Poftim, citește!

Nu m-aș fi aplecat chiar dacă puteam citi ce scrie acolo.

— Nu cunosc slavona bisericească.

Îmi rînji în față:

— Nu știi slavonește și vii noaptea să descifrezi inscripții slavone... Grozavă idee!

— Nu prea m-am gîndit la asta... — răspunsei liniștit.

De aici înainte nu-mi rămînea decît s-o fac pe prostul. Continuai deci cu tupeu:

— ... dar dacă mi-ați traduce, v-aș rămîne recunoscător... vă țin eu lumînarea.

— Mm — mîrîi el alarmat, retrăgîndu-se un pas. Nu te osteni. Ți-o pot spune și pe dinafară.

Și continuă pe un ton neutru, ca un ghid de muzeu care ar fi repetat a mia oară o lecție știută pe de rost:

— „A fost tăiat dumnealui Udrea, de către Mircea Voievod, în satul Onceşti; a fost fiul lui Dra-

gomir, postelnicul, şi al jupîniţei lui, Marga ; în anul 7061, luna lui noiembrie 14." Uite, alături, şi mormintele celorlalţi trei fii ai postelnicului Dragomir — jupan Barbu, jupan Crăcea şi stolnicul Radu — tăiaţi în Bucureşti de Alexandru Voievod, şaptesprezece ani mai tîrziu. Făceau parte dintr-o familie de boieri mari, cu trecere la Sublima Poartă. Voievozii nu i-au putut răbda.

— S-or fi amestecat în intrigile ce făceau şi desfăceau domniile — zisei eu într-o doară.

— Din spîrcuirea boierilor n-a ieşit nimic bun niciodată — replică arheologul categoric.

Şi după un răstimp :

— Vrei să ştii poate unde este mormîntul lui Vlad Dracul ?...

— Priveşte colo în stînga, lîngă intrare ! porunci el.

Ca să-i dau ascultare în momentul acela, trebuia să-i întorc spatele. Dar nu eram eu omul care să comită asemenea imprudenţe. Îl priveam mai departe în ochi cu încăpăţînare şi mă gîndeam dacă-i oportun s-o şterg lăsînd la o parte orice explicaţie. Neîndoielnic, aş fi fugit din insulă fără nici un regret pentru lecţia de istorie a bătrînului bandit, însă cu simţurile mele ascuţite, de cîteva clipe aflasem ůn lucru pe care probabil Florian nu-l ştia. Altfel nu s-ar fi ostenit să trăncănească — evident ca să cîştige timp.

Într-adevăr, nu mă puteam înşela : dincolo de uşa întredeschisă a bisericii, calea mi-era tăiată de una sau două persoane. Mă înfundai în semiîntunericul dintr-o strană. Cel puţin aşa aveam spatele acoperit.

Cuvintele lui Florian, la început indiferente ca într-un somn hipnotic, căpătau cu încetul viaţă, ceea ce le dădea un caracter din ce în ce mai personal. Îl priveam de la doi paşi, crispat, în aşteptare. Se rezemase de braţul altei strane. Abia acum îmi dădeam seama cît este de bătrîn. Sprinteneala şi vorba lui agresivă te induceau în eroare.

— Vrei să știi cum a murit și a fost înmormîntat Vlad Dracul, viteazul domnitor care a umbrit pămîntul cu păduri de țepi și i-a măcelărit pe boierii cei mari? Numai eu știu cum s-a întîmplat asta... Și am ținut descoperirea pentru mine... N-am nevoie de recunoștința poporului...

Stăteam prost dacă începuse să-și dea arama pe față. Glasul îi devenise sarcastic, plin de răutate.

— Dar cu tine, tinere besmetic, care cauți noaptea, hm... inscripții slavone, voi fi generos. Am să-ți povestesc...

În voce îi clocotea o mînie, pe care nu mai putea să și-o stăpînească.

Afară, pe asfalt, se depărtară pași furișați. Din întuneric mă mai pîndea oare cineva? În orice caz, pare-se, aveam un moment de răgaz.

— Că moartea l-a ajuns la Bălteni știe toată lumea. Dar cine l-a ucis, ai? Am să ți-o spun, fiindcă încep să cred că n-ai să pălăvrăgești.

Licărul palid al lumînărilor îmi permitea să deslușesc privirile arheologului, rătăcite deodată ca într-un acces de demență. Mă sculai din strană și făcui doi pași sub cupola pantocratonului. Ce n-aș fi dat să pot străpunge întunericul, ca să știu ce mă aștepta în ușa bisericii!

În spatele meu, bătrînul hîrîi:

— Stai pe lespedea...

Mă întorsei brusc, acționat numai de senzația sonoră.

— ...pe lespedea rotundă pe care-și făceau ultima rugăciune osîndiții la moarte. O aruncaseră afară. Eu am pus-o la locul ei.

Vorba i se transformă într-un soliloc mormăit:

— Și tu ai... da. Prea te interesează inscripțiile slavone!

Se uită la mine pe furiș, cu o șiretenie de nebun, apoi zise tare:

— Nu-mi scapi tu mie, puișorule. Ai căzut în capcană...

Așteptarea, amenințarea nevăzută a fiarelor umane care mă pîndeau în beznă mă cam scoseseră din sărite. Simțeam nevoia să fac ceva care să lămurească situația. Așa că am primit cu un sentiment de plăcere declararea fățișă a ostilităților și am răspuns spontan, scurt :

— Nu mi-e frică !

— Cum !? Ce ai zis !!? Nici ție nu ți-e frică !? se miră arheologul din ce în ce mai amenințător, bîjbîind de-a lungul stranelor. I-auzi dom'le, nu-i e frică !... Da să-ți fie — răcni nebunul trăgînd cu mîna de un obiect fixat pe zid.

În aceeași secundă m-am aruncat în lături, răsturnînd cu mîna o lumînare aprinsă care-mi fripse degetele. Cu zornet prelungit de lanțuri, de sus, de sub turla cea mare, căzu lîngă mine pe lespede, zguduind pămîntul, roata grea a candelabrului de fier bătut cu ciocanul, pe care Florian o suise la loc după ce aceasta rătăcise timp de trei secole.

Cînd mi-am dat seama exact de ce se întîmplase, mă sprijineam cu ambele palme de piatra tocită și slinoasă a pardoselii. Am sărit în picioare și m-am repezit spre ușă. Dar nebunul se azvîrli pe burtă și mă prinse de o gleznă. Am căzut înainte, proiectat pe lespezi de viteza cu care fugeam și m-am lovit la un cot atît de tare, că aproape am leșinat de durere. Însă mi-am revenit repede. Florian se dezlănțuise într-o criză de demență și arăta îngrozitor la vedere. Jucînd în jurul meu ca într-un coșmar, urla :

— Și tu ai să mori ! Și tu ai să mori ! Stăpînul insulei sînt eu... eu singur... și cine vrea să-i cunoască secretul...

Dar n-a apucat să termine. Trosnetul sec al revolverului pe care-l ținea în mînă Reis, răsărit deodată în cadrul ușii, i-a închis gura pentru totdeauna. Același revolver își îndreptă țeava către mine exasperant de încet, cu o hotărîre înfiorătoare.

— Tovarășul Andronic și-a trăit ultimul capitol al unei vieți scurte, dar active — șuieră spionul.

— Strașnic exercițiu pentru bolnavii de inimă! replicai eu cu entuziasm.

Reis gemu de ciudă. Însă glonțul n-a mai pornit. În spatele banditului se ivise Ștefan Orza și în urma acestuia, fără nici un zgomot, ca niște umbre, mai mulți ostași din unitățile de securitate.

— Mîinile sus, Reis! strigă Orza tunător.

Apoi, tot atît de crunt, dar mulțumit de sine:

— Așa, domnule Nazim Reis, să nu te împingă gîndul cel rău să mă contrariezi! Am uneori ieșiri foarte primejdioase și reflexele cam pripite, lua-te-ar dracu' de nemernic să te ia!

TAINIȚA

N-am dat niciodată aventurii semnificația unei evadări în lumea himerelor. Pentru mine, aventura reprezintă mai degrabă posibilitatea de a dovedi curaj și prezență de spirit, de a cunoaște necunoscutul, de a lămuri misterele ce se cer dezlegate în folosul omului. Dar în situația în care m-am aflat eu în zilele acelui sfîrșit de vară, determinant a fost pentru mine și sentimentul că sînt dator să acționez.

Atunci cînd agenții străini se strecoară cu intenții dușmănoase pe pămîntul patriei, e de datoria oricărui cetățean să contribuie la demascarea și arestarea lor. A contribui la arestarea agenților străini nu trebuie să însemne însă dreptul de neconceput, donquijotesc, de a te substitui ca detectiv amator, organelor de securitate. Surprinzîndu-l pe spion sau pe diversionist asupra faptului, oricine poate și e obligat chiar să-l împiedice a-și desăvîrși crima, să-l oprească să dispară, să nu-l scape din ochi pînă la intervenția organelor puterii de stat. Dar atît. Nimeni n-are voie să-și riște prostește viața sau să-l sperie pe uliu, înainte ca el să calce în ochiul lațului ce-i este pregătit.

Iată o problemă la care Ștefan Orza m-a silit să mă gîndesc cu toată seriozitatea.

— Dar trebuia să văd ce se petrece pe insulă — m-am apărat eu. N-aveam nici certitudinea că organele de securitate, sesizate de apariția lui Reis și raporturile acestuia cu Vanini, vor sosi la timp.

— Totuși mai la vreme decît am sosit nici nu s-ar putea — mi-o tăie scurt Orza.

Avea dreptate. Avea incontestabil dreptate. Dacă ei n-ar fi apărut exact în momentul critic, proiectilul declanşat de mîna grăsuţă a lui Reis ar fi curmat brutal şirul temerarelor mele isprăvi.

— Ajunsesem la capătul răbdării, Ştefane, m-am încăpăţînat totuşi să-mi justific discutabila iniţiativă. Spionii se mişcă în jurul meu, iar eu sînt bănuit că am divulgat secrete pe care le-au furat, poate, chiar oamenii blestematului ăsta de Reis, expediat adineauri de tine cu o gardă de onoare.

— Starea ta sufletească poate constitui cel mult o vagă circumstanţă atenuantă — rosti rece ofiţerul de securitate.

Ţineam cu orice chip să lămuresc situaţia :

— Intervenţia mea a stricat cu ceva ?

— E greu de precizat acum. Ignorăm încă prea multe lucruri — murmură Orza gînditor :

Şi după o scurtă pauză :

— Spuneai că, certîndu-se cu Reis, Florian a pomenit de nişte tainiţe...

— Da. Bănuiesc că este vorba de tainiţele în care Vlad Ţepeş şi-ar fi ascuns în 1462, la sfîrşitul primei domnii, tot ce putea ascunde din averea lui. Se referă la ele compilaţia lui Donado da Lezze : „Historia Turchesca". Acesta pretinde că Mehmet al II-lea Cuceritorul, după ce l-a înfrînt pe voievod, le-ar fi descoperit şi le-ar fi jefuit. Am aflat toate astea, acum cîteva luni, chiar de la Florian, care a susţinut întotdeauna că tainiţele se găsesc pe insulă — desigur fără să prevadă că, atunci cînd ar da peste ele, le-ar putea întrebuinţa în scopuri de spionaj.

— Ia hai să-ţi mai vedem o dată urangutanul — i se năzări subit lui Orza.

Într-un minut am fost în groapa bordeiului. Dar privirile însoţitorului meu n-au întîrziat asupra cadavrului păros, întins atît de plastic pe pămîntul jilav. Fascicolul de lumină al lanternei sale de buzunar căuta peretele dinspre apus. Spre deosebire de ceilalţi trei pereţi — ca şi cum s-ar fi favorizat confortul vreunui locatar — acesta era acoperit

aproape pînă sus de niște scînduri lungi și late, acum putrede și înnegrite de umezeală, bătute în doi pari înfipți în colțurile bordeiului. Lipit de căptușeala aceasta roasă de vreme se conservase destul de bine un pat simplu, cu picioare îngropate. Deasupra lui atîrna o rogojină prinsă în cîteva cuie ruginite. La nivelul patului, fixată iarăși în cuie, aceasta se îndoia astfel încît îl acoperea în întregime, cu picioare cu tot. Rogojina era mînjită și stropită cu noroi, iar pe alocuri sfîșiată. Dar un ochi atent putea să observe că nu este totuși prea veche. Mînați de același gînd, dintr-o dată, Orza și eu ne repezirăm la împletitura de papură. Jos decorul! Scîndurile patului alunecară o dată cu rogojina (normal; n-aveau de ce să le bată în cuie) și căzură izbindu-se una de alta cu zgomote seci. Tăiată în lemnăria putredă a peretelui, se ivi o deschizătură înaltă de vreun metru și îngustă cît să se strecoare un om.

După ce a chemat în bordei doi dintre flăcăii ce-l însoțeau, întîi a trecut prin ea Orza, cu lanterna electrică într-o mînă și revolverul în alta. După el au intrat cei doi ostași: un soldat înalt și lat în spate cum n-am mai văzut niciodată și un sergent cu trăsături aspre și priviri tăioase ca niște brice. I-am urmat la un pas.

Parcurcînd numai o jumătate de metru, de la paravanul de scînduri, ne aflam în tainițele lui Vlad Țepeș. Fascicolul de raze ce țîșnea din palma ofițerului de securitate se plimba pe zidurile boltite, construite din cărămida subțire a veacului al XV-lea, dizolvînd bezna unei încăperi joase și alungite, de forma unui tunel. Mirosea greu a mucegai și a... tutun. Da, a tutun... ca și cum în subterană, una sau mai multe persoane ar fi fumat ca... turcii. Neîndoielnic, nu-i puteam totuși bănui pe ienicerii lui Mehmet al II-lea. Aceștia, săracii, muriseră fără să cunoască desfătările ciubucului din care vor sorbi urmașii. Pînă ce Columb să aducă din America tutunul, cartofii, porumbul, trebuiau să mai treacă cîțiva anișori.

Şedeam pe o grămadă de pămînt prăbuşită cu o parte a bolţii de cărămizi şi ne aflam mai sus decît lespezile care pardoseau tainiţa. Celălalt capăt al încăperii părea că s-a conservat mult mai bine. În zidul care curma tunelul, se contura pata neagră, înaltă cît un om, a unei alte spărturi. În lumina lanternei, se vedea de la cîţiva paşi, după culoare, că spărtura aceasta era veche, pesemne aproape tot atît de veche ca şi subterana. Poate că o făcuseră chiar turcii, ştiind dintr-o sursă ori alta, că dincolo de peretele dinspre apus al tainiţei se află bogăţii şi mai numeroase.

Într-adevăr, judecînd după dimensiunile ultimei încăperi (mai largă şi mai adîncă), aici au putut sta ascunse comori ca-n peştera lui Ali-Baba. Dar ascunzătoarea nu mai conţinea nici grămezi de pungi cu florini ungureşti şi galbeni veneţieni, nici feeria cerceilor, paftalelor, brăţărilor şi inelelor închise în sipete cu flori de sidef, nici fulgerele stivelor de cupe şi talere din metal preţios încrustat cu safire şi rubine, nici baloturile cu straie de samur mătăsos şi hermină albă ca zăpada. Sub bolta de care atîrnau zăbranicele zdrenţuite ale pînzelor de păianjen, se vedeau, într-un colţ, un pat primitiv, acoperit cu o pătură cadrilată şi o masă mică de lemn, pe care se profilau, în lumina lanternei, o valiză castanie şi o sticlă de rachiu de vin (cel puţin aşa indica eticheta).

Cîţiva paşi şi valiza se afla în mîna lui Orza.

— Un post de radio made în S.U.A. Era de aşteptat — murmură el.

Cercul luminos al lămpii electrice se mai plimbă puţin prin hruba umedă.

— Pînă una-alta, să ieşim afară — conchise Ştefan Orza cu glas tare. Răcea, rămîi în bordei, la intrarea subteranei. Nimeni n-are voie să treacă.

— Am înţeles — răspunse scurt soldatul cel uriaş. Ceilalţi am urcat gînditori pe treptele de lut şi am zăbovit puţin sub cerul înstelat, chiar în dreptul uşii scunde a bordeiului.

— A fost bătută în scînduri, spuse sergentul privind-o cu atenție.

— Așa se și explică de ce personalul șantierului arheologic și vizitatorii acestuia, atît de curioși uneori, n-au dat încă peste intrarea tainiței — comentă Orza. În aparență ușa bordeiului era blocată. Banda de spioni n-o deschidea probabil decît la nevoie și desigur numai noaptea. Camuflajul interior reprezenta o măsură suplimentară de siguranță.

Pe urmă, prietenul meu se apucă să spoiască cu fascicolul de raze al lanternei, sistematic, plin de răbdare, fiecare decimetru pătrat al aleii asfaltate ce ducea spre pod. Datorită scobiturilor care păstrau încă apa ploii căzute în cursul dimineții, nu-i fu prea greu să descopere ce căuta.

— A fost o motocicletă cu ataș — citi el cu ușurință pe asfaltul cenușiu inundat de lumină. Asta-i urma lăsată la plecare. Vezi ? După ce roata atașului a trecut prin băltoacă, vîrtejul ei a aruncat picăturile de apă înapoi. Uite cum s-au alungit în sens opus celui în care mergea motocicleta. Privește și aici. Roata a ieșit de pe asfalt și și-a imprimat pneul în pămînt. După adîncimea urmei, aș pune mîna în foc că atașul nu era gol. Deci cu motocicleta asta au plecat cel puțin două persoane. Una a fost poate prietena voalată a lui Vanini.

— Apropo de Vanini, ce spunea medicul ambulanței ? întrebai eu cu timiditate vinovată.

— Spunea că Vanini nu va putea vorbi o bună bucată de vreme de-aici-nainte... Dar mare pagubă nu-i. Și Orza schiță cu îngăduință un zîmbet — primul de la întîlnirea noastră în insulă.

Mi-am simțit inima mai ușoară și am zîmbit și eu.

— Îl avem pe Reis. Și-o să vorbească neîntîrziat... pentru toți ceilalți — mormăi el înclinîndu-se din nou asupra asfaltului. E drept că vînătoarea a fost cam slabă... din toată banda numai doi șobolani. Păcat !... Mai ales că, probabil, înspăimîntați de demascarea lui Reis la restaurant, s-au adunat aici în păr spre a stabili de urgență unele măsuri

defensive... sau, aş paria, ca să declanşeze mai repede atacul...

Şi amuţi prelungindu-şi neplăcut tăcerea. Apoi se îndreptă din şale şi mă privi nemulţumit. Era evident că ştia şi unele lucruri despre care nu intenţiona să facă confidenţe.

Eu aşteptam frămîntat de întrebări.

În apropierea podului dinspre miazănoapte, Orza se aplecă iarăşi asupra aleii asfaltate, mă rugă să-i ţin lanterna şi scoase din buzunar cutia minusculă a unei rulete cu a cărei panglică îngustă se apucă să facă nişte măsurători minuţioase.

Dar n-a avut linişte nici două minute. Din partea opusă a insulei, răsună o somaţie, pe urmă alta, pe urmă a treia, paşii celor care fugeau spre ţărmul dinspre sud şi în acelaşi timp detunătura unei arme. Cînd a izbucnit pocnetul acesteia, alergam deja prin faţa bisericii, în urma lui Orza.

Toată gălăgia venea exact din locul unde debarcasem cu două ore în urmă. În apa pînă la genunchi, trei ostaşi ocheau cu revolverele, printre trestii, silueta unui vîslaş care se grăbea să se depărteze în caiacul meu. În lumina palidă a lunii, omul şi bărcuţa erau doar două umbre contopite una într-alta. Fugarul ajunsese la vreo cincizeci de metri şi părea neîndoielnic că nu vrea să asculte de nici o somaţie. Acum putea fi văzut bine şi de pe aleea care înconjura insula. Cele trei pistoale tunară cam în acelaşi moment, cutremurînd noaptea şi speriind berzele adormite într-un cuib, undeva pe aproape. Linia uşor îngroşată a caiacului se întoarse brusc de-a curmezişul, răsturnînd spre noi firul de umbră ce-l reprezenta pe vîslaş. Apoi, după ce mai alunecă puţin, rămase nemişcată. Printre frunzişoarele măslinii ale brădişului şi penele verzi ale rămurelelor de myriophyllum, un trup de om pornise spre mîlul gros de pe fundul apei, unde pădurea fosilizată îşi întindea de ani fără număr, oribile, hidoase, braţele ciuntite şi negre ale crengilor.

— Uf, cum mi-a scăpat! exclamă sergentul cu trăsături aspre, care mă urmase în subterană. Stătea în apă, ascuns de tufăriș, lighioana dracului.

— Omul păcătuiește pe pământ, dar greșelile sale sînt judecate în ceruri — ne făcu pe toți să tresărim un glas profund ca o notă joasă ieșită dintr-un tub de orgă.

Ne întoarserăm pe călcîie, în același timp, ca să vedem în lumina mai multor lanterne aprinse deodată, un călugăr gras cu fața ca o șuncă și comănacul aplecat pe o ureche.

— E mai bine, frate Ghenadie, să-ți aduci aminte că unii sînt judecați și pe pământ — zise Orza stăpînit, dar evident enervat.

Jambonul cu anteriu replică moale:

— Toți sîntem în mîna...

— De ce ați tras?... Am găsit calul — nu-l lăsă să termine un plutonier major care apăru gîfîind din întuneric. A murit cu burta spintecată și o rană în ceafă. L-au tîrît în lac, dar n-a fost prea greu de găsit.

Era vorba de calul care în două rînduri cutremurase noaptea cu vaietul său înfiorător.

Într-adevăr, rănile cele mai dureroase transformă geamătul aproape uman al calului într-un vaiet impresionant nu numai pentru cei ce-l aud întîia oară. Eu îl mai auzisem o dată în preajma unui grajd cuprins de flăcări, din care animalele au răzbit cu carnea aprinsă. Dar nu l-am recunoscut din prima clipă. Am ezitat să-l recunosc. Atît de cumplit se ridicase de astă dată peste apele adormite, din întunericul ţărmului lor nordic (iluzia că s-a înălţat din insulă se datora apropierii acesteia de malul lacului).

Cine ucisese calul, începeam să bănuiesc. De ce ? Habar n-aveam. Un miliţian îl identificase şi-l recunoscui şi eu. Animalul aparţinea unui anume Stan Cudalbu care, ziua, făcea cu el cărăuşie, iar noaptea, îl lăsa de obicei în timpul verii să pască pe un teren îngrădit cu un gard de nuiele, spart în mai multe locuri.

La vreo zece metri de locul unde calul căzuse şi lăsase o baltă de sînge, oamenii lui Orza au descoperit de asemenea, o bicicletă aproape nouă. Cine o părăsise ? Iată încă o întrebare la care nu puteam să-mi răspund decît prin presupuneri.

În schimb am identificat cu uşurinţă cadavrul omului din caiac, pescuit în următoarele douăzeci de minute după fatalul incident. Fugarul era individul pe care-l lovisem cu capul în pîntece. Asta însemna că altcineva ocupase unul din locuri în motocicleta care a părăsit insula. În definitiv, cine se folosise de acest vehicul ?

Dar Orza mi-a propus ca, deocamdată, să nu mă mai gîndesc la asemenea probleme și să merg la culcare. Am promis cu toată sinceritatea că voi face întocmai. De aceea pentru tot ce mi s-a mai întîmplat în acea noapte nu port nici o vină. Aventura m-a urmărit pe mine și nu eu aventura.

Eram sătul de emoții tari și simțeam nevoia unei destinderi. Aripa morții fîlfîise prea aproape de tîmpla mea, ca să nu simt acum, mai mult decît oricînd, nevoia de a trăi din plin, de a respira cu toată capacitatea plămînilor.

Așa că, după ce am părăsit insula peste podul de fier, în loc să pornesc cuminte la dreapta, spre confortabila mea locuință, unde mă aștepta un voluminos roman de anticipație (ale cărui personaje se plimbau prin vreo trei-patru galaxii nestingherite nici de modestia autorului și nici de legile naturii), am apucat-o printre salcîmii pitici și trandafirii sălbatici care mărgineau aleea din față. Dintr-o parte și alta mă învăluiau miresmele pămîntului, izul de baltă al apelor verzui de care nu mă depărtasem prea mult și un miros piperat de cimbru, ce-mi gîdila nările. Mă simțeam bine. Bolta senină era țintuită cu stele scînteietoare, iar torentul selenar de lumină irizată mă predispunea la visare. După ce am trecut de cotitura pe care aleea o făcea spre dreapta, îndreptîndu-se astfel spre răsărit, într-un paralelism relativ cu țărmul lacului, am mai mers cîteva minute. Drumul neîngrijit se prefăcuse într-o cărare ierboasă greu de distins pe cîmpul ce-l străbătea pînă în apropierea Institutului de neurochirurgie. M-am culcat cu fața în sus pe iarba jilavă. Răcoarea ei îmi transmitea în palmele încinse o senzație înviorătoare. Acoperită de nori subțiri, luna se vedea ca printr-un voal transparent, pe care-l scălda în ape roșii, verzi și viorii. Se crease pe încetul în jurul meu o atmosferă de așteptare misterioasă, negrăit de dulce.

Am sărit în picioare fără să știu ce vreau și am plecat mai departe, spre Institutul de neurochirurgie. Abia cînd am ajuns în dreptul locuinței pro-

fesorului Scarlat şi a colaboratorilor săi — o clădire severă, dar înveselită de iedera ce se cățăra pînă deasupra ferestrelor etajului al doilea — mi-am mărturisit că vreau s-o văd neîntîrziat pe Mihaela. Ceasornicul meu brățară arăta însă miezul nopții. Ora întîlnirii trecuse cam de mult. Nu mai era nimic de făcut. Totuși, tiptil, ca și cum m-aș fi temut ca scrîșnetul pietrișului sub picioare să nu trezească pe cineva, am intrat în curtea mare, înmiresmată de parfumul insinuant al straturilor de regina nopții. M-am oprit în umbra teilor ce acopereau o parte din fațada casei. Lumina ardea într-o singură fereastră, fereastra camerei de lucru a profesorului. Încolo, toate geamurile priveau oarbe, pline de beznă. Mă simțeam mai bine așa. Altfel aș fi avut impresia că mă iscodesc zeci de ochi indiscreți.

Am aprins o țigară și i-am sorbit fumul cu nesaț. Dar, cînd am aruncat-o pe iarbă, țigara nu arsese pînă la jumătate. O emoție puternică îmi cuprinsese toată ființa și inima îmi bătea parcă speriată. Făcusem o constatare. La primul etaj, era deschisă o fereastră, fereastra Mihaelei, fereastra din dreptul bătrînului tei căruia în primăvară grădinarul îi scurtase crengile ce se izbeau, în bătaia vîntului, de geamuri și de zidul cenușiu al fațadei.

Cîțiva pași... un salt... și m-am apucat cu mîinile de prima creangă. Apoi, în picioare, pe aceasta, m-am agățat de alta, de pe care am ajuns pe o cracă groasă, chiar în dreptul ferestrei.

În cameră nu distingeam nimic altceva decît o pată de lună pe un covor înflorat. Am ezitat o clipă, întins ca o coardă, dar în jurul meu parcă totul mă îndemna să îndrăznesc : greierii ce țîrîiau exasperant, cataracta înnebunitoare de lumină selenară, telurica respirație vegetală a nopții... Și am sărit înăuntru. Nu a fost greu...

...Despre ceasul ce a urmat, despre sărutările și îmbrățișările lui, n-aș vrea să vorbesc cu frivolitate. Atunci m-am simțit mai fericit ca niciodată. Și deși un ceas nu-i o veșnicie, mi-a părut că ceasul acela a trecut mult prea repede.

Se făcuse ora două, cînd a bătut în uşă Elena Marian. Se cunoştea că venise în fugă de la o oarecare distanţă. I se auzea şuieratul respiraţiei precipitate şi abia putea să mai vorbească :

— Tovarăşă Tudor !... Vă roagă... tovarăşul profesor... să veniţi de urgenţă... Îl operează pe Darie...

Bineînţeles, Mihaela a promis că vine deîndată.

Am lăsat-o cu un simţămînt dureros să se scoale de lîngă mine... Întrebarea am pus-o înciudat :

— De care Darie este vorba ? De colaboratorul lui Scarlat ?

— Da. Se află în comă de ieri la amiază... Cu toate eforturile făcute pentru salvarea lui...

După ce Elena Marian a bătut şi în alte uşi, paşii începuseră să forfotească pe culoarul întregului etaj. Din curte se reflectau luminile aprinse în încăperile alăturate.

Mihaela se mişca pe întuneric continuînd să vorbească abia auzit.

— Cancerul i-a distrus lui Darie ambii plămîni... Profesorul e foarte afectat de nenorocire... Vrea să experimenteze o operaţie nemaiauzită...

După o clipă, aprinse lampa de lîngă pat şi se examină fugitiv în oglinda toaletei.

— Am să-ţi povestesc după ce se termină...

Pe urmă veni lîngă mine şi mă sărută lung, cu toată căldura.

— Am să încui eu uşa. Pînă mă înapoiez, să dormi, dragul meu. Şi cu nesfîrşită grijă în glas : Să nu încerci să pleci pe unde ai intrat... Nu vreau să-ţi frîngi gîtul... Mă înţelegi ? În fond, acum, în afară de dragostea noastră, mai are ceva importanţă ?

La fel gîndeam şi eu. Ce importanţă puteau să mai aibă pentru noi bîrfelile răuvoitoare ? Îmi găsisem doar marea iubire, femeia pe care aş fi vrut s-o păstrez toată viaţa.

Rămas singur, în întunericul plăcut al camerei care devenise pentru mine într-un timp atît de scurt, nespus de intimă, plină de farmecul lucrurilor mult îndrăgite, am savurat cîteva minute mulţumirea pe

care o încercam că mă aflu aici. Pe urmă, mi-am tras un scaun lîngă fereastră.

În sufletul meu se aşternuse liniştea cuprinzătoare şi măreaţă a stihiilor reintrate în matca lor, după ce s-au zbuciumat frămîntate de furtună. Şi mi se părea că natura toată se afla în unison cu mine, că particip la tainica ei comuniune.

N-am tras storul camerei decît într-un tîrziu. Somnul continua să fugă de mine. Am aprins lampa mică de pe noptieră. Aş fi vrut să citesc ceva, dar în cercul de lumină proiectat de abajurul translucid, pe care fusese zugrăvită o întreagă grădină de portocali cu fructe de aur, nu se vedea decît un album de fotografii.

Toate o înfăţişau pe Mihaela : Mihaela pe plajă, în costum de baie, perfectă şi graţioasă ; Mihaela ca alpinistă, îmbrăcată cu o vestă colantă pe mijlocul ca un lujer şi bustul armonios ; Mihaela surîzînd proaspătă şi strălucitoare, în peisajul primăvăratic al unei livezi cu pomi în floare ; Mihaela la bal, cu umerii şi spatele de o statuară gingăşie, dezgolite de o rochie, care probabil ca să compenseze risipa făcută cu poalele lungi, fusese concepută în partea de sus, în spiritul unei mari economii de metraj... Nu bănuisem că Mihaela este înclinată să întreţină un cult al propriei ei frumuseţi. Dar eram fericit. Şi gîndul nu mi-a stăruit nici asupra acestei probleme. M-am mulţumit să-mi însuşesc cele două fotografii despre care am vorbit într-un capitol precedent al povestirii mele şi pe care le păstrez de atunci într-o casetă, împreună cu alte vestigii ale trecutului.

Albumul Mihaelei o dată răsfoit, am simţit nevoia să-mi aprind o ţigară şi am întins mîna spre haina aruncată pe un scaun. Portţigaretul de metal mototolise în fundul buzunarului o hîrtie. Sînt un om ordonat. De aceea am scos-o împreună cu cutia plată a portţigaretului şi am despăturit-o, ca să văd ce conţine. Ei, dar asta ce mai era ! ? Pe o coală de hîrtie obişnuită, care fusese îndoită în patru, se alinia un singur rînd de litere caligrafiate mare şi

foarte lizibil, fără legătură între ele : a t s w e f w e l x e h u j r a k s e v n

Pe cealaltă față a hîrtiei, zmîngălit cu un creion roșu, se puteau citi alte două litere și o cifră :

J T 4

Așadar un document cifrat ! Alunecase din portofelul individului ucis în caiac. Portofelul îl predasem lui Orza, dar hîrtia asta rămăsese la mine fără să vreau. Cum naiba se întîmplase ? Situația era mai mult decît supărătoare. Importanța documentului putea fi mare... imediată. Îl priveam intens ca și cum ar fi fost posibil să-i pătrund astfel amenințătorul înțeles... Și ideea mi-a venit firesc, lăsînd mai puțin loc în cugetul meu întrebărilor chinuitoare. La urma urmelor, de ce să nu-l pot descifra și eu ? Cheia... cheia poate o aveam : sonata opus 324.

Am scris repede pe notesul meu de buzunar literele alfabetului latin, numerotîndu-le în ordinea cea mai obișnuită pentru majoritatea limbilor care-l folosesc :

a 1	n 14
b 2	o 15
c 3	p 16
d 4	q 17
e 5	r 18
f 6	s 19
g 7	t 20
h 8	u 21
i 9	v 22
j 10	w 23
k 11	x 24
l 12	y 25
m 13	z 26

Am copiat apoi întregul șir de litere misterioase, înscriind dedesubt, de la stînga la dreapta, în mod

repetat, presupusa cheie, aşa încît fiecare literă să cadă pe o cifră :

x e r v j r a t s w e f w e l w g a f z q d i a k s e v n
3 2 4 3 2 4 3 2 4 3 2 4 3 2 4 3 2 4 3 2 4 3 2 4 3 2 4 3 2

Adunînd cifra respectivă cu numărul de ordine al fiecărei litere şi înscriind în dreptul sumelor semnele corespunzătoare, rîndul obţinut n-avea nici un sens. Acelaşi lucru mergînd prin scădere către începutul alfabetului. Dar n-am fost de loc dezamăgit. Mă aşteptam. În alfabetul întrebuinţat de spioni, literele aveau o poziţie specială. Iată deci ce surprinsesem eu cu luni în urmă în emisiunea postului de radio clandestin. Înşiruirea lor se afla însemnată chiar pe primele file ale carnetului ce-l aveam în faţă, aşa cum o scrisese după dictarea lui Vanini.

Am numerotat-o cu înfrigurare :

n 1	i 14
m 2	d 15
z 3	h 16
y 4	r 17
o 5	k 18
p 6	b 19
g 7	u 20
w 8	c 21
s 9	l 22
t 10	e 23
v 11	j 24
x 12	q 25
a 13	f 26

Folosindu-mă de alfabetul spionilor, am început prin a scădea din numerele de ordine ale semnelor documentului, cifrele cheii (pe care, la restaurant, tot imprudentul Vanini le rostise în auzul meu,

desigur ignorînd totul în ce mă priveşte. Făcînd această operaţie am obţinut următoarea serie :

10 8 5 5 21 22 5 21 18 9 21 13 17 22 13 10 16 5 20 9 23

Acesteia îi corespundeau literele :

t w o o c l o c k s c a r l a t h o u s e

M-am uitat peste ele o dată, de două ori, de trei ori şi am tresărit. Evrika ! Aveam deci noroc. Legînd literele în cuvinte se putea citi : „Two o'Clok..." — da, şi mai departe : „...scarlat house". „Two o'Clok, Scarlat house" — adică, traducînd din englezeşte : „Ora două, casa lui Scarlat".

Indicaţia J T 4 de pe faţa cealaltă a hîrtiei nu putea să fie decît simbolul unui adresant. Aveam deci în faţa mea o scrisoare... o scrisoare care stabilea o întîlnire urgentă şi importantă. Cel căruia i-o luasem era mesagerul... De aceea fugea... se grăbea. S-ar fi putut să fie şi altfel, dar eu eram sigur că am înţeles situaţia reală.

Este adevărat că la această concluzie ajunsesem, în primul rînd, datorită triplei şanse care mă favorizase dăruindu-mi prin coincidenţe rare atît textul mesajului cifrat, cît şi elementele folosite pentru alcătuirea lui. Dar şi întîmplările de acest fel îşi au rolul lor în viaţa omului. Desigur, un asemenea noroc nu poate însoţi pe nimeni de-a lungul unei întregi existenţe. Pe mine m-a însoţit însă cel puţin o bucată de vreme şi a fost una dintre cauzele orientării mele către acţiunile din care riscul nu este de loc exclus.

PRIMEJDIA E IMINENTĂ

Arătătoarele ceasornicului meu indicau neîndoielnic ora două şi cincisprezece minute. Pînă m-am îmbrăcat şi am ajuns la fereastră, au trecut doar cîteva clipe. Scrisoarea cifrată se putea referi la ora două din zi sau din altă noapte. Mi-aş fi putut spune de asemenea că, după presupunerile mele, ea nici n-ajunsese la destinatar şi, în plus, banda de spioni îşi pierduse probabil componenţii cei mai importanţi. Dar ce ştiam eu la urma urmelor ? Dacă primejdia rămăsese totuşi iminentă ? Trebuia neapărat să-l previn pe Orza. Am încălecat deci pervazul ferestrei şi mi-am făcut vînt cu mîinile. Pot să sar şi de la etajul al doilea fără să-mi pricinuiesc vreun rău. Am învăţat asta de la un acrobat. Inspiri adînc, îţi dai drumul în jos cu tălpile puţin depărtate şi trunchiul nu prea aplecat în faţă — ca să nu cazi în nas — şi iei contact cu pămîntul, pe vîrful picioarelor.

Dar de astă dată am avut ghinion. În cădere era cît p-aci să-l zdrobesc pe amicul Tănăsoiu, pe Cotoi, care, cu frezura şi toaleta tot atît de impecabile ca şi seara la chermesă, se întorcea acasă la ore mici, păşind cu mersul lui săltăreţ, pe aleea de sub ferestrele clădirii.

— Ddde unde dracu... — se bîlbîi el.

Apoi ridicîndu-şi privirea ca să se uite la tei :

— Ce... ce făceai acolo sus... în copac ?

— Am scris un sonet închinat lunii — îl lămurii cît se poate de liniştit, înainte s-o rup la fugă.

După ce am constatat fără să mă opresc că la fereastra micului birou pe care Scarlat îl avea în

corpul locuințelor lumina se stinsese, crezui că e mai potrivit să ajung la clădirea cea mare a institutului, în care se aflau laboratoarele, sălile de disecție, vivariile, amfiteatrele, sălile de studiu, biblioteca, sălile de operații și saloanele spitalului. Am străbătut ca un fulger aleea care leagă cele două construcții, am urcat trei cîte trei treptele peronului dinspre laboratoare, am pocnit de pereți ușile batante, spre indignarea personalului de serviciu, și am dat buzna în cabinetul profesorului.

Era singur.

— Vă rog să mă iertați, gîfîi eu. Aici se pregătește...

Alarmat, doctorul Scarlat mă privea în timp ce, fără să mai termin fraza, formam un număr de telefon pe care-l știam și fără agendă.

— Alo !... Alo !... Vă rog, maiorul Orza e acolo ?... Atunci dați-mi-l pe tovarășul Cosma... E foarte urgent... E vorba de viață și de moarte... La aparat Șerban Andronic, tovarășe Cosma. Vorbesc de la Institutul de neurochirurgie... Aici se va întîmpla un lucru foarte grav... Nu știu deocamdată ce și nu pot explica nimic la telefon...

Dar tăcui contrariat. Locotenentul se răstise în receptor, scurt, cu glas înfundat :

— Îți ordon să nu mai întreprinzi nimic și să nu vorbești nimic, pînă nu te întrebăm noi. Așteaptă fără să dai de bănuit că știi ceva.

Și puse receptorul în furcă.

Era ușor să ceri discreție... Dar tovarășul locotenent habar n-avea că existau deja cîțiva oameni, care, văzîndu-mă trecînd ca o torpilă, se întrebau probabil dacă mai sînt în toate mințile... Și profesorul, care mă privea cu expresia de teamă și curiozitate avidă a celui ce vede un boa constrictor plimbîndu-se pe un bulevard !...

Bineînțeles, lui a trebuit să-i mărturisesc esențialul : că aveam indicații demne de luat în seamă asupra unui lucru oarecare ce se pregătea în jurul institutului de către un grup de agenți străini. Nu s-a mirat. Se întreba doar care anume este obiec-

tul rîvnit de aceştia. După părerea lui, existau în laboratoarele sale nenumărate descoperiri şi invenţii demne să stîrnească poftele unor spioni.

— Aş plăti nu ştiu cît să aflu, chiar acum care dintre ele este vizată — zise profesorul, vădit preocupat de această problemă.

Şi după o îndelungă tăcere :

— Ce spun despre asta... tovarăşii cu care ai vorbit la telefon ?

— Spun să stăm liniştiţi, ca să nu-i stînjenim pe cei ce se ocupă de drept de paza intereselor statului.

Urmă o altă pauză în dialogul nostru.

— Hai cu mine prin laboratoare — se scutură în sfîrşit neurochirurgul de frămîntarea pasivă a grijilor pe care i le dăduse apariţia mea... — în această noapte e necesar să operez o mică transplantare, a cărei posibilitate cîţiva încăpăţînaţi o neagă... dar care trebuie să izbutească... trebuie...

Şi se posomorî deodată... Îl înţelegeam. Era doară vorba de Darie, unul dintre cei mai apropiaţi colaboratori ai săi.

— Totuşi avem niţel răgaz... Haide ! zise el grăbit.

Mergeam tăcuţi, în timp ce prin minte mi se perinda o idee sau alta. Cînd am ajuns la începutul culoarului larg al secţiei de electroterapie, mă gîndeam la falsa modestie a lui Scarlat, care numea „o mică transplantare" ceea ce, oricum, părea să fie mai mult decît atît.

Consideraţiile pe care le făceam în forul meu interior au fost întrerupte de Mihaela, care s-a înfiripat pe neaşteptate din umbrele unui coridor transversal.

— Tovarăşe profesor — spuse ea privindu-mă mirată — doctorul Spînu crede că Peter Ewans ar mai putea-o duce vreo douăzeci şi patru de ore...

— Şi eu cred la fel — adăugă cu timiditate.

— Totuşi moartea va surveni în următoarele trei ore — replică neurochirurgul, cu siguranţă abso-

lută. Preparați-l pe Darie fără nici o grijă... pe răspunderea mea.

Mihaela îmi zîmbi cald, apoi se întoarse și dispăru în întunericul coridorului pe care venise.

Neurochirurgul porni înainte cu pași măsurați. Mișcările îi erau hotărîte și se vedea limpede că se gîndește la ceva, cu încordare. Devenisem pentru moment neglijabil și, mergînd după el fără să mi se acorde nici o atenție, mă simțeam puțin ridicol.

N-aș fi vrut să-i tulbur reflecțiile, dar curiozitatea nu-mi dădea liniște :

— Tovarășe profesor, ce-i cu Ewans ăsta care-i pe cale să moară și ce legătură are el cu fizicianul Octavian Darie ?

Scarlat mă privi nedumerit, ca un trezit din somn, apoi rîse scurt, nervos :

— He !... Chestia pare grozavă ! Nu ?... E vorba de o simplă transplantare a întregului sistem nervos central.

Îmi dădeam seama că trebuie să fi făcut o mutră expresiv idioată. Dar neurochirurgul continua foarte flegmatic :

— Lui Darie, care este posesorul unui creier deosebit de înzestrat, ca să nu părăsească definitiv atelierul în care și-a construit electroencefaloretroversorul, îi e necesar un trunchi mai puțin găunos decît cel ce l-a slujit pînă acum. Bietul Ewans avea așa ceva, dar nici o țeastă nu rezistă unei cărămizi căzute de la o înălțime de zece metri.

Ritmul în care profesorul îmi dădea explicații deveni mai grăbit :

— Deci vor exista în lume, fără nici o legătură între ele, un creier cu prelungirea lui din canalul medular și — minus creierul — un trup în stare acceptabilă, conservat perfect o vreme după ce parte din sistemul nervos central a murit și inima a încetat să bată. Sarcina mea este, ca împreună cu o echipă de neurochirurgi, să tai două capete lăsînd atîrnate de ele, ca niște cozi de zmeu,

substanţele medulare scoase rapid din coloana vertebrală cu o pereche de duble ferăstraie electrice şi, înjghebînd din două corpuri omeneşti trimise la reformă, unul bun, să cos artere carotide, vene, muşchi, fragmente disparate de esofag şi trahee, nervi cervicali, toracali, lombari şi sacraţi, să cîrpesc cu superacril vertebre, să mă folosesc de inimi artificiale şi alte aparate ingenioase, să injectez stimuline ori mai ştiu eu ce şi să fac încă două-trei mărunţişuri menite să salveze potenţele creatoare ale lui Octavian Darie.

Eram epatat, bineînţeles, iar Scarlat savura împrejurarea din plin. Totuşi, într-un colţ al minţii mele prindea tot mai mult contur conştiinţa necesităţii de a rezolva cu prioritate cu totul altă problemă. Îmi căutam cuvintele cele mai potrivite, dar profesorul nu-mi dădu răgaz să vorbesc.

Oprindu-se în uşa unui laborator, mă întrebă cu bunăvoinţa lui de toate zilele :

— Ai văzut noile instalaţii electrice? Sînt în stare să producă curenţi foarte asemănători cu toată gama celor din creier.

Scarlat devenise celebru în întreaga lume, tratînd cu electricitate, după anumite procedee, nu numai bolile grave ale alienaţilor mintali, ci şi deficienţele psihice mai uşoare. Această metodă terapeutică folosea o serie de electrozi trecuţi prin cutia craniană pînă la suprafaţa encefalului şi chiar în profunzimile sale. Faptul devenise posibil datorită inovaţiilor uluitoare ale tehnicii operatorii a neurochirurgului.

Succesele-i răsunătoare îi prilejuiau acestuia satisfacţii mari, dar şi nenumărate necazuri, deoarece încrederea pe care i-o acorda publicului devenise atît de exagerată, încît la orele lui de consultaţii se prezentau solicitanţii cei mai năstruşnici : cetăţeni numiţi în posturi pentru care n-aveau însuşirile necesare, dar care căutau să capete asemenea însuşiri printr-o intervenţie medicală, bărbaţi aduşi de soţiile lor, ce voiau să le sădească definitiv în sistemul nervos central trăsăturile monogamiei,

autori de literatură ştiinţifico-fantastică persecutaţi consecvent de fantezie şi cîţi alţii. Conştiinţa civică, ambiţia sau slăbiciunea caracterului îi determina pe toţi aceştia să accepte pînă şi cuiele cu care neurochirurgul le-ar fi împodobit calotele de superacril, montate uneori în locul testelor naturale, părăsite în sala de operaţii. Firește, profesorul n-avea ce să le facă. Silindu-se să fie cît mai prevenitor, trebuia să-şi manifeste regretul că e neputincios în privinţa respectivelor metehne. Totuşi, adesea, solicitanţii nesatisfăcuţi îl învinuiau de favoritism şi, vădit pe nedrept, chiar de venalitate.

După ce mi-a arătat generatorii de curenţi, Scarlat s-a oprit în prima sală din complexul laboratoarelor de fiziologie, ca să ia în mînă o cutie neagră, aproape plată, asemănătoare cu unul dintre tipurile de aparate fotografice moderne în vremea aceea.

Într-adevăr nu greşisem.

— E un aparat de fotografiat. Nu doreşti pentru bătrîneţe o amintire din această noapte ieşită din comun? Nu percepem nici o suprataxă pentru contribuţia spectrului infraroşu — glumi profesorul pe un ton cam nepotrivit cu împrejurarea în care ne aflam (era tonul exagerat de binevoitor, cu o nuanţă de veselie căutată, pe care îl folosea conducîndu-i pe ziarişti prin institut).

Începusem să obosesc. Existau în Institutul de neurochirurgie prea multe minuni ca să poată fi înghiţite toate dintr-o dată. Totuşi cerui cutia şi o examinai cu o curiozitate politicoasă. Nu era cazul să-l supăr pe profesor, înainte de a-mi răspunde la o întrebare... Dar o mică undă de oroare mă parcurse pînă în tălpi. Din locul unde aparatul trebuia să-şi aibă obiectivul, de sub un geam subţire, mă privea un ochi viu, a cărui pupilă întunecoasă se închidea şi se deschidea în mijlocul globului gălbui, întocmai ca la pisici.

— Da, nu te-nşeli, este un ochi... un ochi de panteră neagră — spuse profesorul. Fiziologii noştri au nevoie de divertismente. Ochiul e hrănit cu aju-

torul unei minuscule inimi artificiale instalată în cutie. Excitațiile retinei se transmit printr-un fir de cupru, întocmai fotografiilor comunicate prin fototelegraf, și sînt înregistrate cu ajutorul unei aparaturi asemănătoare. Ochiul panterei este necontenit impresionat — chiar și pe întuneric, deoarece-i sensibil la radiațiile infraroșii. Ca să fixezi pe peliculă un anumit moment, apeși pe butonul ăsta.

Gînditor, ținui cîteva momente pe palma întinsă cutia neagră, pe care bateriile electrice, pompele inimii artificiale și telefotoreceptorul o făceau relativ grea. Apoi am pus-o jos și spre surprinderea profesorului (nu mai puteam întîrzia) întrebai fără nici o introducere :

— Nu cumva ați avut în ultima vreme în vivariile institutului un urangutan, un mascul bătrîn cu părul de pe obraji deosebit de lung ?

— Ba da. A fugit chiar aseară... a nu știu cîta oară... pe o fereastră deschisă...

Deci în ce privește proprietarul maimuței, bănuielile mele se confirmau :

— A fost prins ? se interesă profesorul cu nerăbdare.

— Nu. A fost înjunghiat de o persoană necunoscută, lîngă șantierul arheologic de pe insulă.

— Păcat ! exclamă Scarlat cu regret. N-aveam decît un singur urangutan. Mi-a fost cedat de un circ, cu multă greutate... Acum un an, făcea încă furori într-un număr de atracție. Dar și-a rupt unul dintre membrele inferioare și a fost scos de pe afiș... Poate îți amintești de Jacquot, „maimuța călăreață". Stătea în picioare, în costum de cowboy, pe o iapă olandeză, în timp ce aceasta înconjura arena, și la un moment dat, în aceeași poziție, își aprindea un trabuc...

Da, sigur, îmi aduceam aminte. Cum naiba nu l-am recunoscut. Trabucul și-l scotea dintr-o cutie roșie, foarte mare, pe care trebuia apoi s-o pună la loc, în buzunarul încăpător al pantalonilor.

— Era de o viclenie nemaipomenită — zise profesorul referindu-se la lucruri mai recente. Fără să lase în nici un fel impresia că vrea să fugă, cum era scos din cușcă, imediat găsea mijlocul să scape de îngrijitor sau de preparatori. Și pe urmă prinde-l prin copaci, dacă poți...

Profesorul continua să vorbească oarecum despre același subiect, făcînd unele digresiuni referitoare la psihologia animalelor. Dar absolvindu-mă singur de regulile politeții, am încetat să-l mai ascult. Ca și cum s-ar fi răsucit un comutator, cele spuse de el stabiliseră în mintea mea un contact și deodată izbucnise lumina. Nici nu mă îndoiam că lucrurile s-au întîmplat chiar așa, deși deducțiile mele aveau un aspect cam fantastic. Evadînd pe înserate, maimuța se refugiase într-unul din pomii lui Stan Cudalbu. Locuința acestuia se afla doar la vreo sută de metri de institut. La circ, urangutanul fusese dresat să sară în spatele calului de pe un trapez. Calul lui Cudalbu păștea probabil sub arborele în care, protejat de întuneric, se cocoțase strămoșul omului. Ce i-a trezit acestuia amintirea exhibițiilor sale în fața publicului? Cînd se lasă noaptea, maimuțele nu-și mai părăsesc culcușul din copaci. Poate însă că între lumina lunii și cea a arenei, pentru creierul lui Jacquot, exista o asemănare care să declanșeze, la vederea patrupedului ce păștea dedesubt, un reflex. În orice caz, cu ochii închipuirii, vedeam limpede cum urangutanul se arunca în spatele calului și cum acesta, speriat, o lua la fugă călărit pe deșelate sau, eventual, încerca să-și doboare călărețul, sărind ca apucat de toți dracii. Oricum, pe Jacquot n-a izbutit să-l dea jos (îmi aduceam aminte de un alt număr de cow-boy al fostului artist în care totul se petrecea, exact așa cum îmi imaginam eu recentul episod). Cine dăduse un sfîrșit tragic cursei groteștilor a celor două animale? Intuiția îmi spunea cu certitudine că individul împușcat în caiacul meu. Neîndoielnic el știa să mînuiască bine cuțitul. Teaca goală ce o purta la picior constituia un indiciu sigur. Cu cuți-

tul care fusese în ea, a spintecat burta calului, pe cînd acesta se ridica în două picioare. În cădere, animalul i-a aranjat obrazul cu copita, pocindu-l așa cum am putut să-l observ, după ce l-am făcut knock-out. Apoi au venit loviturile de cuțit din ceafă. Același individ a ucis și urangutanul lăsîndu-i cuțitul în piept și, fără să piardă vremea, i-a ascuns cadavrul în bordei.

De ce oare ? De ce ! ?

Iar faptul că bicicleta a fost părăsită pe locul unde fusese căsăpit calul avea vreo legătură cu întreaga întîmplare ?

E posibil ca în următoarele minute ce le-aș fi petrecut stînd de vorbă cu Scarlat, să fi putut lămuri și aceste mistere. Dar a intervenit Ana Naum, o fată blondă cu ochi negri, imenși, care a năvălit emoționată în laboratorul unde ne aflam și l-a chemat pe profesor la căpătîiul inginerului Mihail Kornilov.

SUFLETUL MEU, DRAGOSTEA MEA CEA MARE!...

Mişcătoarea poveste de dragoste şi suferinţă a inginerului Mihail Kornilov şi a Anei Naum, cel mai tînăr medic din institut, o cunoşteam dinainte.

Pe Kornilov, o explozie îl aruncase cu capul în jos într-o grămadă de pietriş şi îl lăsase orb şi surd, distrugîndu-i urechile interne şi ariile striate ale lobilor occipitali (funcţia acestor zone ale scoarţei creierului este, aşa cum se ştie, să transforme în senzaţii vizuale mesajele sosite de la ochi). Kornilov se afla după vreo şase luni de la operaţia fără seamăn pe care i-o făcuse Scarlat (de altfel, aşa cum a putut constata şi cititorul, nici prima şi nici ultima operaţie neobişnuită a profesorului).

În ce constă în acest caz isprava lui extraordinară? Globurile oculare ale accidentatului, deşi nevătămate, n-ar mai fi putut vedea niciodată în contact cu respectivele zone de localizare din creier, în timp ce zonele de localizare ale auzului, deşi neştirbite, în lipsa unui organ receptor care să le lege de lumea exterioară a fenomenelor sonore, erau condamnate la cumplita tăcere a mormîntului cranian în care fuseseră închise de vii. Dacă lui Kornilov i-ar fi plesnit timpanele şi atîta tot, i s-ar fi grefat cu uşurinţă alte timpane. Dacă i-ar fi fost vătămate oscioarele din urechea medie sau astupate ferestruicile acesteia către urechea internă, ochelarii auditivi, prevăzuţi în hulubele groase cu puternici amplificatori de sunete, ar fi rezolvat problema de asemenea fără nici o greutate. Dar printre ravagiile pricinuite de şocul exploziei în spatele oaselor

temporale, se numără şi distrugerea organelor lui Corti, membranele de neînlocuit ale urechilor interne. Totuşi, gîndirea îndrăzneaţă a profesorului se apropiase de două sau trei soluţii seducătoare, deşi greu de conceput pentru orice alt neurochirurg. După ce şi-a terminat o serie de experienţe începute mai demult pe animale, Scarlat şi-a luat răspunderea unei intervenţii cu aspecte fantastice (de fapt singura care rezistase analizei datelor de care dispunea). Intervenţia a constat în racordarea nervilor auditivi cu o parte din fibrele nervilor optici, nu departe de chiasmă (punctul încrucişării acestora în spatele orbitelor). Problema distanţei dintre cele două perechi de nervi se rezolva prin grefarea unor porţiuni dintr-un nerv străin, iar problema prinderii acestor grefe — cu ajutorul unei metode complexe, la baza căreia stăteau (nu mai îmi amintesc bine dacă în principal sau în secundar) proprietăţile siliciului organic.

Astfel, după un tratament medicamentos şi neurologic, i se oferea lui Kornilov posibilitatea să audă cu ochii. Da — nu trebuie să vă miraţi — să audă cu ochii ! Excitaţiile ce iau naştere în ochi şi urechi sînt transformate în senzaţii de către creier, de către zonele respective ale scoarţei cerebrale. Ce-i drept, ochii şi urechile transmit excitaţii specifice, dar felul senzaţiilor înregistrate nu poate fi altul decît acela pe care s-a deprins să-l elaboreze centrul cerebral unde ajunge excitaţia. Dacă pe creierul dezgolit al omului se aplică în diferite puncte un curent electric, persoana supusă experienţei va raporta după caz : simt o furnicătură în picior, sau mă doare cutare parte a corpului, sau am o anumită senzaţie vizuală ș.a.m.d.

Izbînda intervenţici chirurgicale făcute asupra inginerului Kornilov a început să se contureze după două săptămîni de la operaţie, într-o zi cînd acesta se afla ca de obicei împreună cu Ana (de care-l lega o strînsă prietenie, înnodată înainte de accident).

Kornilov lua greu cunoştinţă de ceea ce se întîmplă cu el, pipăind cuvintele reliefate de interlocutorul său cu un ac pe un carton subţire. Impresiile şi le comunica însă în mod cu totul normal, întrucît facultatea vorbirii nu-i fusese cu nimic ştirbită. În ziua evenimentului, fereastra rezervei sale fiind literalmente inundată de lumină, Kornilov se plînse că aude parcă prin ochi, un fel de uruit şi alte zgomote vagi, care se schimbă în timp ce-şi întoarce capul spre peretele din dreapta sau spre cel din stînga. Deci centrii lui auditivi, legaţi de lumea exterioară prin procesele biochimice din retine, îşi reluaseră parţial activitatea.

După următoarele patruzeci şi opt de ore, într-o dimineaţă de vară, cînd adîncimile albastre ale cerului nu erau alterate nici măcar de scamele vaporoase ale vreunui norişor vagabond, Kornilov şedea lîngă Ana Naum, întins pe un şezlong, pe terasa larg deschisă spre lac şi îşi exprima nemulţumirea că atunci cînd ridică pleoapele percepe, alături de un vuiet ameninţător, o necontenită şi imposibilă îmbinare de sunete asemănătoare cu cele care s-ar naşte într-o orgă, dacă cineva i-ar apăsa dintr-o dată întreaga claviatură. La un moment dat tînăra lui prietenă i-a pus în faţa ochilor un voal roşu. Atunci inginerul a declarat că îmbinarea de sunete şi zgomote pe care o percepe nu e mai puţin confuză, dar în orice caz distinctă faţă de cea auzită înainte. Alte obiecte de un colorit impur sau amestecat au făcut ca zgomotele aspre să predomine asupra sunetelor. În corespondentul lor auditiv intra aproape întotdeauna, într-o măsură covîrşitoare, ceva ca sfîrîiala dintr-un aparat de radio cu lămpile uzate.

Cu timpul însă senzaţiile auditive deveniseră pentru Kornilov mai puţin neplăcute şi pînă la sfîrşit pretinse chiar că-i oferă nu numai unele plăceri de natură muzicală, dar şi putinţa de a se orienta cu ajutorul lor, în mediul înconjurător.

În noaptea agitată în care s-au înşiruit evenimentele povestite în capitolele precedente, după ce l-a

găsit pe profesor în complexul laboratoarelor de fiziologie, Ana Naum ne-a condus spre rezerva inginerului Kornilov, tremurînd de emoţie. Nici nu mai încerca măcar să se stăpînească. Mergea cu o jumătate de pas înainte ţinîndu-l de mînă pe Scarlat, ca un copil care, nerăbdător să ajungă la locul dorit, îşi trage tatăl după el.

Cu afecţiunea părintească pe care i-o purta (invidioşii îl acuzau că o cam răsfaţă), profesorul încerca s-o liniştească şi în acelaşi timp să afle ce s-a întîmplat.

Cu ajutorul neurochirurgului, am înţeles repede despre ce era vorba. În evoluţia stării inginerului intervenise un fenomen emoţionant : ochii acestuia, lipsiţi de vreo opt luni de senzaţia luminii, începuseră iarăşi să vadă. Deocamdată nu distingeau bine conturele şi nu sesizau decît două dimensiuni ale spaţiului. Continuînd să şi audă, vedeau lumea ca pe un fel de ceaţă luminoasă semănată cu vagi pete de culoare. Dar şi asta era extraordinar. Era extraordinar, deoarece Kornilov avea senzaţii vizuale cu partea din creier rezervată auzului. Întrucît din pricina unor necesităţi operatorii, nervii optici fuseseră complet secţionaţi înainte de racordarea lor cu nervii auditivi, alte presupuneri nu erau posibile.

Ce se întîmplase oare ?

În cele ce se petrecuseră de astă dată cu Mihail Kornilov, neobişnuit nu era de fapt decît locul unde se formaseră noii centri ai văzului. Într-un creier privat de funcţiile îndeplinite de o zonă distrusă, se formează adesea centri noi. Aşa se petrec, de pildă, lucrurile atunci cînd o porţiune din encefal este extirpată împreurnă cu anumiţi centri motori. Muşchii rămaşi fără comenzi, dacă sînt puşi în mişcare cu ajutorul unor aparate, îşi formează singuri alţi centri care să-i conducă şi pe urmă pot să se mişte iarăşi fără ajutorul nici unui aparat.

Cînd am intrat în cameră, Kornilov se afla în picioare, cu spatele spre uşă, sprijinindu-şi mîinile

de pervazul ferestrei deschise. M-am întrebat o clipă : încerca oare cu ochii săi, în care lumina abia se făcea simțită, să zărească pe bolta întunecată țintele argintii ale aștrilor ? Sau asculta poate cu aceiași ochi simfonia nopții de vară, compusă din corespondențele sonore ale fosforescenței licuricilor, ale picăturilor de rouă strălucind în lumina lunii și ale diademelor de stele, cu care ar fi împodobit părul auriu al Anei Naum ?

Deoarece la intrarea noastră nu se afla cu fața spre ușă, pentru moment nu și-a dat seama de prezența mea și a profesorului. A luat notă numai de înapoierea prietenei sale :

— Tu ești ?... Mi-a fost frică...

Încerca să se stăpînească, însă era foarte neliniștit (ceea ce mi s-a părut deocamdată firesc în clipele pe care le trăia).

Ca și cum ar fi vrut să-i strunească nervii, fata îi cuprinse încheieturile mîinilor, cu palmele ei mici, dar puternice.

— Totuși ai venit repede... Nu trebuia să fugi — îi reproșă Kornilov, simțindu-i probabil accelerația pulsului sau respirația precipitată. Te-am simțit îndată ce te-ai apropiat... Miroși ca florile din aprilie și cînd îmi îndrept ochii către tine, te aud ca pe un foșnet mătăsos de plante — șopti el. Iar acum cînd se mai întîmplă un miracol, cînd nădăjduiesc să-ți scot ca din fundul unei ape negre și adînci chipul pe care încep deja să-l întrevăd prin transparența straturilor de la suprafață... Dar mi-e frică — curmă scurt inginerul patetica-i declarație.

Fata sta mai departe în fața lui, încordată, strîngîndu-i mîinile. N-am auzit — și nu puteam să aud — nici o întrebare. Sînt sigur însă că a fost pusă. Cei doi comunicau între ei prin toată făptura lor.

— Nu te teme... Nu-i nimic — rosti Kornilov pe un ton în care își impusese calmul. Știi bine, am și eu ciudățeniile mele. Mi s-a părut adineauri, în

lipsa ta, că necunoscutul care îmi dă mereu tîrcoale cînd rămîn singur în cameră, a intrat aici și m-a pironit uite de acolo, mai duşmănos ca oricînd. A dispărut cu cîteva secunde înainte să sosești tu.

Mihail Kornilov arătase cu mîna către o nişă scobită în peretele dinspre capătul patului. Şi eu şi profesorul ne-am uitat în direcţia ei o dată cu Ana Naum care păli îngrozitor şi bîigui desperată :

— Caietul... Caietul roşu.

— Ce cuprindea acest caiet ? întrebai cu autoritate, trecînd fără ezitare, ca pe scenă, în primul plan al acţiunii dramatice.

— Proiectul sub...

Şi se opri, ca apoi să continue evaziv :

— Un proiect la care, Mihail, de cînd este infirm, lucrează cu ajutorul meu.

Dar mie nici nu-mi trebuia mai mult. Iată deci ce căutau spionii în institut ! Îmi trecu involuntar prin minte ideea nostimă că Scarlat va fi dezamăgit înţelegînd aceasta. Atîta tevatură în sanctuarul descoperirilor şi inovaţiilor sale pentru un lucru care n-avea nici o legătură cu ele !

Totuşi năstruşnicul meu gînd nu m-a reţinut nici o clipă. Kornilov spusese că necunoscutul a plecat cu cîteva secunde înainte de sosirea noastră. Coridorul pe care se afla la primul etaj rezerva inginerului, deşi destul de lung, nu avea decît două uşi, ambele pe dreapta. Prima dădea în camera unde mă aflam şi rămăsese deschisă. Cel ce îşi însuşise caietul roşu nu se putea retrage neobservat, decît folosind-o pe cea de-a doua, deoarece cîţiva metri mai departe culoarul se înfunda. Mergînd către celălalt capăt al acestuia, hoţul s-ar fi întîlnit cu noi. Or nimeni nu ne ieşise în cale.

Fără să pierd timpul, am apucat şi eu singurul drum ce mi se părea convenabil pentru necunoscut şi am ajuns în faţa ultimei uşi de pe coridor. Am apăsat pe clanţă şi neîntîmpinînd nici o rezistenţă am intrat. Înăuntru, lumina era stinsă, dar mă puteam orienta uşor datorită becului de pe culoar.

Mă găseam într-un fel de anticameră, pe care am străbătut-o din doi paşi făcuţi pe un covor moale, ce înnăbuşea orice zgomot. Uşa următoare rămăsese puţin întredeschisă. Am împins-o şi m-am aflat dinaintea unei perdele groase ce despărţea încăperea în două. Încă trei paşi şi priveam cu încordare prin crăpătura îngustă dintre peretele din stînga şi perdea. Cealaltă parte a camerei era luminată numai de luna ce coborîse mult pe bolta cerului. În dreptul ferestrei deschise, l-am văzut pe Cotoi. A lui era deci bicicleta părăsită lîngă lac. Ştiam că are o bicicletă nouă, dar pînă acum nu fusesem în măsură să fac o legătură între Tănăsoiu şi bicicleta descoperită în apropierea calului mort.

Un moment, profilul lui Cotoi s-a conturat limpede. Pe urmă, individul s-a întors cu spatele şi şi-a aprins o ţigară, ca s-o azvîrle apoi neîntîrziat, cu un gest larg. Cineva primise astfel un avertisment, deoarece afară s-a produs un zgomot uşor, ca o bătaie de palme. Cotoi a ridicat de pe pervazul ferestrei un obiect plat, pe care nu-l observasem (caietul lui Kornilov! caietul roşu!) şi l-a aruncat complicelui său înainte să pot interveni.

Toate astea s-au petrecut în maximum un minut de la ieşirea mea din rezerva inginerului. În clipa următoare, cînd tocmai mă pregăteam să-i sar totuşi în spate fermecătorului Pascal Tănăsoiu, am auzit un glas liniştit, dar hotărît:

— Tinere, sus mîinile, fără fasoane.

Era glasul viril, plin de siguranţă a lui Ştefan Orza şi mi-a făcut plăcere ca şi în alte împrejurări. Orza apăruse providenţial nu ştiu de unde, din colţurile întunecoase ale încăperii şi-l ţintuia pe spion numai de la vreun metru, cu un revolver de dimensiuni respectabile.

Cotoi ridică mîinile ascultător. Apoi zise surprinzător de resemnat:

— Fie, am pierdut. Mă predau. Poţi să-mi pui cătuşele.

Şi întinse în faţă mîinile împreunate.

Dacă cineva îţi face una ca asta în timp ce-l sileşti de aproape cu pistolul să se poarte frumos, regula este să-i trimiţi imediat... dar imediat, un glonţ care să-l potolească provizoriu sau definitiv. Firește, Orza cunoştea şi el regula, dar a ezitat un fragment de secundă. Atunci, proiectilul pornit din revolverul său, pe care Cotoi l-a împins în jos şi puţin în lături, în loc să-l nimerească pe recalcitrant a nimerit prin covor în masa plastică ce pardosea camera.

Orza stătea cu spatele spre peretele din dreapta, în cadrul unei pete întunecate de formă dreptunghiulară (altă uşă... uşa deschisă a unei camere de baie ori cam aşa ceva — mi-am zis fără să mă mai gîndesc la asta, deşi gaura neagră care se căsca acolo mă cam sîcîia). Cotoi se afla între mine şi Orza, cu mîinile încleştate de arma acestuia. Nici n-a observat cînd m-am apropiat de el. L-aş fi putut lovi cu pumnul, dar pumnul meu e al naibii de greu şi m-am temut să nu-l ucid. De aceea i-am aplicat pe obrazul plinuţ o palmă, o singură palmă, care l-a trimis ceva mai departe pe covorul moale, unde a căzut într-o reverie adîncă. Cramponat de revolverul pe care şi-l disputa cu adversarul său, Orza şi-a pierdut echilibrul şi-a ajuns într-o rînă, cu jumătatea de sus a trupului în încăperea ce o bănuisem în spatele său.

Am păşit în cadrul uşii şi m-am aplecat întinzîndu-i mîna. În întunericul în care prietenul meu tocmai lansase cu ciudă o expresie bărbătească, plutea un parfum discret, a cărui prospeţime avu asupra mea efecte stenice.

Apoi, în aceeaşi clipă, Ana Naum răsuci comutatorul şi, nu prea departe de fereastra deschisă, o motocicletă începu să uruie ca toate motocicletele, adică infernal.

— Dă-i drumul, meştere Calistrat, că tot n-ai să ajungi departe — strigă Orza nu prea tare, într-un acces subit de bună dispoziţie, sărind în picioare cu ajutorul meu.

În cameră, năvăliseră Ana, profesorul și o soră necunoscută. Pe urmă, alarmate de zgomotul împușcăturii, sosiră imediat alte patru-cinci persoane, printre care doi ostași în uniformă, tocmai la timp ca să-l care pe Cotoi înainte de a se dezbuimăci.

Cînd aceștia din urmă ieșeau, a venit și Mihaela. A înțeles repede situația și mi-a spus cu tremur în glas :

— Dacă ai să continui cu viața asta primejdioasă, o să mă ucizi, sufletul meu, dragostea mea cea mare !...

AȘA SE POATE SFÎRȘI O AVENTURĂ

Ultimele întîmplări făcuseră lumină cel puțin în privința aspectelor esențiale ale activității spionilor în interiorul Institutului de neurochirurgie. Întrucît prezența lor aici putea să explice, printre altele, faptele ce-mi pricinuiseră necazurile din ultima vreme, ar fi trebuit să mă simt pe deplin mulțumit. Totuși nu mă simțeam. De ce? Nici eu n-aș fi putut da o explicație logică proastei mele dispoziții. Așa e uneori: nemulțumirea, sentimentul unei posibile nenorociri se înfiripă tulbure din adîncurile inconștientului. Presentimentele de acest fel cîteodată corespund unei amenințări reale, pe care omul o intuiește înainte de a avea putința s-o înțeleagă. În majoritatea cazurilor însă n-au nici o noimă.

Printr-o stare de anxietate tot atît de puțin explicabilă rațional trecea și inginerul Kornilov pe care, timp de cîteva minute, toată lumea îl abandonase.

— Iar a fost aici — rosti el supărat, cînd Ana Naum îi lua din nou mîinile în mîinile ei.

Nu a spus cine a fost, dar eu, profesorul și Ana știam de cine e vorba. Eram numai contrariați.

— Ia-ți cartonașul și acul — zise Scarlat adresîndu-se Anei — și lămurește-l că persoana care nu-i purta prietenie și-l vizita neinvitată n-o să-l mai deranjeze. E bine să-i povestești întreaga istorie cu Tănăsoiu, deoarece, impresia că în jurul său se petrec lucruri grave care îi sînt ascunse îi dă stări de nervozitate dăunătoare. Să nu-i ascunzi niciodată nimic. Cu simțurile lui, așa cum se prezintă ele acum, sesizează mai mult decît credem

noi şi e foarte uşor să-i stîrneşti bănuieli nesănătoase.

— De ce i-a fost frică de Tănăsoiu? întrebă Orza, care auzise recomandările profesorului din pragul uşii, unde Mihaela insista să-i bandajeze un deget zgîriat.

În cîteva cuvinte, Scarlat îi arătă starea bolnavului, temerile lui şi cele întîmplate cu caietul roşu.

— Că e posibil şi chiar probabil ca Pascal Tănăsoiu să fi intrat aici de repetate ori în căutarea unor documente cu conţinut secret — asta e una. Dar că acelaşi Pascal Tănăsoiu părăsise locul acum un sfert de oră, cînd venind de undeva din altă parte a institutului aţi sosit în această cameră dumneavoastră trei, adică tovarăşul profesor Scarlat, tovarăşa doctor Ana Naum şi prietenul meu Şerban Andronic — asta e altceva. Faptul nu poate fi adevărat pentru simplul motiv că numitul Pascal Tănăsoiu se găsea deja de o jumătate de oră în încăperea vecină, unde l-am aşteptat, ştiind că îşi va face apariţia ca şi în alte rînduri. Prin urmare, caietul roşu a cărui dispariţie tovarăşa Naum a observat-o abia cu cincisprezece minute în urmă, nu mai exista în mîna lui de cel puţin treizeci de minute, adică din momentul cînd spionul a intrat în rezerva de alături trecînd prin camera de baie comună.

Mă uitai la uşa din stînga, acum deschisă, şi văzui într-adevăr o cameră de baie, evident aceeaşi în care căzuse Orza prin uşa opusă. Aşadar pe aici trecuse Cotoi cu obiectul furat şi nu pe coridor.

— Aţi lipsit din rezerva inginerului Kornilov acum treizeci — treizeci şi cinci de minute! — o întrebă Orza pe Ana.

— Da. Am lipsit zece minute, fiind la bibliotecă. Mihail nu era în apele lui. L-am vegheat toată noaptea citind, am terminat cartea şi m-am dus să iau alta.

Aceasta era deci adevărata reconstituire a faptelor. Eu nimerisem pe urmele lui Cotoi numai datorită hazardului şi temerilor morbide ale lui

Mihail Kornilov, în ceaţa simţurilor căruia nălucirile păreau destul de fireşti.

— De altfel, Tănăsoiu nu şi-a însuşit caietul dumneavoastră de calcule — îi mai spuse Orza Anei Naum, provocînd nedumerirea generală. Acest caiet l-am luat eu. Poftiţi. Să-l păstraţi mai bine. Tănăsoiu a furat un caiet cu scoarţe identice pe care l-am pus în nişă... ca să nu rămînă goală. L-am găsit în biroul pe unde am intrat împreună cu alţi doi tovarăşi. Era acolo un geam deschis... Peste un caiet asemănător, conţinînd nişte socoteli referitoare la laptele cuvenit bolnavilor, am dat şi într-o strană a bisericii lui Vlad Dracul.

Uneori, autorul acestei povestiri are intuiţii rapide şi este capabil de raţionamente aproape tot atît de prompte. Aşa cum din explicaţiile profesorului, referitoare la urangutanul Jacquot şi semenii săi, desprinsesem elementele ce m-au făcut să văd peripeţiile trăite de maimuţă de la evadarea şi pînă la sfîrşitul ei sîngeros, cuvintele lui Orza m-au făcut să înţeleg şi ceea ce nu putusem încă pricepe.

De ce a fost ucis pensionarul de odinioară al circului ?

De necrezut şi totuşi adevărul mă orbea. Pentru că deprins să-şi servească trabucul dintr-o cutie roşie neobişnuit de mare, fugind în cursul evadării sale prin biroul serviciului administrativ, în lipsa funcţionarilor, urangutanul a luat caietul gros drept cutie şi a sărit cu el pe geamul deschis. Ajungînd călare în apropierea lacului, maimuţa s-a întîlnit cu Cotoi şi individul împuşcat mai tîrziu în caiac. Dacă a dat peste amîndoi deodată, ori numai peste unul dintre ei, iar acesta l-a chemat şi pe celălalt, faptul nu avea nici o importanţă. Mi se părea cert însă că Jacquot a fost ucis pentru că avea în mînă caietul roşu, văzut mai bine de spioni poate în fascicolul de lumină al unei lanterne de buzunar.

L-am luat pe Orza de mînă şi l-am rugat să meargă cu mine în camera alăturată, unde nu rămăsese decît un tînăr din echipa lui, îmbrăcat civil. I-am spus apoi cum m-am aflat pe urmele lui

Tănăsoiu și versiunea mea privitoare la maimuță, la cal și la caietul roșu, arătîndu-i totodată elementele pe care mă întemeiam.

A fluierat admirativ.

— Îți propun foarte serios. Vino, omule, la noi! Resortul nostru tehnico-științific are nevoie de colaboratori cu spiritul și pregătirea ta.

— Am să mă mai gîndesc — am răspuns surîzînd măgulit. Acum, în schimbul istorioarei mele, pot căpăta și eu niște lămuriri la care rîvnesc peste măsură?

— În raporturile oficiale dintre noi doi, nu poate fi vorba de nici un schimb — ținu Orza să-mi aducă aminte. Dar poftim întreabă!

— Cui i se adresa radioemisiunea clandestină prin care Vanini transmitea ordinea specială a alfabetului?

— Lui Bob Manfredi, omul cu cuțitul, și lui Calistrat, motociclistul. Ei făceau legătura cu Pascal Tănăsoiu. Reis a fost pus în capul bandei mai tîrziu.

— De ce nu s-a întîlnit Vanini personal cu Manfredi sau Calistrat, ca să le predea mesajul?

— Poate fiindcă îi venea mai comod sau poate fiindcă nu știa unde să-i găsească. Spionii n-au întotdeauna un domiciliu stabil.

— Nu dispuneau de subterană?

— Nici nu fusese descoperită. Cel puțin așa a declarat Reis în noaptea asta, la primul interogatoriu. Florian a găsit-o singur, abia în primăvară, bîjbîind cu cazmaua în peretele bordeiului, secret pe care o vreme l-a păstrat cu încăpățînare numai pentru sine. Reis l-a vizitat pe Florian la începutul verii ca pe un vechi agent al serviciilor străine de spionaj. Cu acest prilej, arheologul i-a pus la dispoziție hrubele lui Vlad.

— Cine anume se ascundea în ele?

— Reis și Manfredi. Ceilalți veneau pe furiș, cînd pe șantierul arheologic nu mai era nici un muncitor.

— Dar călugărul de pe insulă? E cumva un complice?

— Nu. E un prost uşor de păcălit.

— Bănuieşti cui îi era adresată scrisoarea pe care am găsit-o asupra lui Manfredi şi am descifrat-o.

— Probabil domnişoarei Nelly Grappe care în momentul de faţă este arestată. Făcea parte din bandă cu toată înfăţişarea ei de gîscă. N-a fugit o dată cu Vanini, deoarece acesta i-a dat sarcina să te iscodească.

— De ce a fost convocată la miezul nopţii la institut?

— Situaţia bandei fiind desperată, urma să se facă o ultimă tentativă, cu orice mijloace, fără a se excepta violenţa, în scopul deposedării inginerului Kornilov şi a Anei Naum de caietul roşu care, fie vorba între noi, chiar dacă nu l-aş fi înlocuit cu o hîrţoagă administrativă, tot o păcăleală rămînea. Spionii şi-au riscat capul pentru nişte proiecte incomplete, elaborate în ultimul timp în cadrul unei colaborări înduioşătoare, dar în condiţii extrem de nefavorabile. Reis şi Pascal Tănăsoiu, şi toţi ceilalţi s-au lăsat înşelaţi de o serie de indicaţii false şi au crezut că între scoarţele caietului roşu se ascunde o lucrare mai veche, care dată fiind importanţa ei, n-a părăsit niciînd dulapul de oţel al instituţiei unde îşi desfăşura activitatea Mihail Kornilov, un inginer serios şi talentat.

— A cui era barca pe care am găsit-o în stufăriş?

— Deocamdată nu ştiu şi n-avem nici o dovadă că a fost folosită de spioni.

— Cine a plecat de pe insulă cu motocicleta?

— Calistrat şi Tănăsoiu.

— Totuşi Tănăsoiu a sosit la institut mult mai tîrziu. M-am izbit eu de el cînd... în sfîrşit cînd veneam spre clădirea aceasta, ieşind din corpul locuinţelor, unde aşa cum am mai spus, am avut o convorbire cu Mihaela Tudor.

— O fi întîrziat împreună cu Calistrat... sau poate singur. E probabil ca după un timp să se fi întors pe drumul insulei, ca să-şi ia bicicleta, şi dîndu-şi seama de la distanţă că ceva e în neregulă să se fi îndreptat pe jos spre institut.

— Şi... femeia voalată cine este ?

— Reis pretinde că-i o deghizare comună a sa şi a lui Manfredi, folosită noaptea pe insulă... De altfel am descoperit în hrubă nişte voaluri şi o rochie neagră cu tot dichisul necesar.

Era destul de neaşteptat. Nu m-am putut opri să nu zîmbesc. Iată deci cum se spulbera plăsmuirea romanţioasă a tînărului Gavrilaş.

Următoarea întrebare am pus-o totuşi cu nelinişte, ezitînd de frica răspunsului :

— Dar în legătură cu articolul despre derivaţii amoniului, securitatea ştie ceva nou, sau, mă rog, are un punct de vedere evoluat faţă de...

Maiorul Orza mă privi îndelung, apoi îmi răspunse măsurat, cîntărindu-şi cuvintele :

— Reis, Tănăsoiu şi ceilalţi spioni, cu toate că s-au strecurat atît de aproape de deţinătorii tainei lui U 17 şi de electroencefaloretroversor, care n-ar fi putut să nu-i intereseze pe imperialişti ca instrument de opresiune, n-au izbutit să-şi însuşească nici formula exactă a substanţei descoperite de Mărgineanu, nici modul de preparare a acesteia şi nici elementele tehnice ale maşinii lui Darie... Încercări au făcut ei, dar zadarnice. S-au izbit de vigilenţa lucrătorilor institutului, de propria incompetenţă în materie de chimie şi mecanică... şi de alte greutăţi, peste care n-au fost în stare să treacă. Aşa că în ultimul moment s-au mulţumit să vîneze caietul roşu al lui Kornilov, care li s-a părut mai accesibil...

Ştefan Orza se opri puţin din explicaţiile pe care mi le dădea şi pe chipul energic îi înflori un zîmbet luminos, care pătrunse deîndată şi în sufletul meu... Apoi continuă alegîndu-şi şi mai atent cuvintele :

— Eu... și colectivul în cadrul căruia m-am ocupat de problema articolului semnat de Charles Boyle... am ajuns la concluzia... că deși există asemănări între descoperirea tovarășului Mărgineanu și unele referințe și păreri ale autorului englez, totul se datorește coincidenței. Iar faptul că acesta ți-a dat o importanță prea mare în rîndurile sale... e vina lui și nu a dumitale.

Îmi venea să rîd din toată inima și chiar să schițez cîțiva pași de dans. L-aș fi îmbrățișat pe Orza cu multă plăcere. Dar avea un aer așa de oficial!

Puțin mai tîrziu, cînd a venit după mine Mihaela, Orza ne-a urat noapte bună și s-a retras. Arăta foarte ostenit. Era timpul să meargă și el la culcare.

Și mie mi se făcuse somn. Mihaela avea treabă în sala de operații unde o chemase profesorul. A plecat și ea. Ceilalți mă uitaseră.

Era ora patru, numai patru. Cîte lucruri s-au putut întîmpla într-o singură noapte! Mă simțeam frînt de oboseală. M-am hotărît să dorm imediat o oră-două. Locul mi se părea foarte potrivit. Am stins lumina, am închis fereastra, am lăsat storul (ca zorile apropiate să nu mă deranjeze) și m-am trîntit pe patul confortabil, așezat lîngă peretele opus camerei de baie.

Cînd m-am trezit, mi-am dat seama că somnul meu durase foarte puțin, deoarece era noapte încă. Pe mine, chiar cînd sînt obosit, mă scoală zgomotele suspecte, fie ele cît de slabe. Urechea nu mă înșelase nici de astă dată. Pași ușori se îndreptau furișat spre locul unde mă aflam.

S-au oprit alături de pat și o umbră s-a aplecat peste mine. Am recunoscut parfumul de lăcrimioare al Mihaelei, parfumul a cărui prezență în camera de baie, cînd îl ajutasem pe Orza să se ridice, nu mi-o puteam explica decît printr-o coincidență.

Așteptam să-i simt atingerea buzelor sau a mîinilor. Dar aceste senzații întîrziau. Și parfumul de

lăcrimioare a dispărut, iar paşii s-au depărtat spre camera de baie.

Prima uşă era deschisă. Uşa dinspre camera lui Kornilov a deschis-o Mihaela. Aici, lumina razelor pătrundea prin fereastra cu storul ridicat şi-mi permitea să văd de la locul meu o bună parte din încăpere. Capul inginerului se odihnea pe o pernă. De partea cealaltă a patului său, fotoliul în care de obicei stătea Ana Naum era gol. Se dusese şi ea la culcare.

Mihaela îşi petrecu mîna de-a lungul nişei unde fusese caietul roşu, apoi îşi dădu seama că puteam s-o văd şi închise uşa dinspre baie.

Femeia voalată totuşi exista. Femeia voalată era Mihaela.

Şocul a fost teribil, deşi nu-i simţeam încă nici pe departe efectele. Se ştie că atunci cînd primeşti o lovitură puternică, în primele momente, carnea îţi este amorţită. Durerea cea mare te încearcă mai tîrziu.

Totuşi, revolta, indignarea, amărăciunea dragostei mele înşelate mă înnăbuşeau. Aş fi vrut să cred că totul nu-i decît un vis urît, că raţiunea mea greşeşte, că spaima mă face să interpretez faptele deformat. Dar vai, îmi dădeam seama că nu mai era posibil să mă amăgesc. Debarasîndu-se de mine seara în pădure, Mihaela se dusese pe insulă traversînd lacul cu barca găsită în stufăriş. De acolo plecase, fie cu motocicleta, fie, cam în acelaşi timp, pe jos. Fără să-şi coordoneze mişcările cu cele ale lui Tănăsoiu, încercase mai tîrziu să fure caietul roşu, intrînd în rezerva lui Kornilov, în timp ce Ana Naum îl căuta pe profesor, adică după ce Cotoi trecuse pe aici. Inginerul a avut dreptate susţinînd că în rezerva lui intrase recent cineva. Cînd zgomotul paşilor noştri pe covor s-a apropiat, Mihaela s-a ascuns în camera de baie. Era încă acolo, în întuneric cînd i-am întins lui Orza mîna, ca să se ridice. După ce profesorul şi Ana l-au lăsat pe Kornilov singur şi au venit după mine pe drumul coridorului, spioana, Mihaela Tudor, a trecut prin

rezerva infirmului (nu fără ca acesta s-o simtă din nou) și cu îndrăzneală, a intrat chiar în încăperea unde Cotoi fusese de-acum prins. Și mi-a făcut apoi pasionanta ei declarație de dragoste, mincinoasa și josnica ei declarație. Și și-a jucat mai departe rolul netulburată, fiind astfel de față cînd caietul lui Kornilov și al prietenei sale le-a fost restituit acestora de Ștefan Orza ! Ce-i drept, nu i se putea contesta curajul.

— Dar degeaba, caietul roșu tot n-ai să-l poți avea ! am gemut îndreptîndu-mă spre ușa după care se ascundea nevrednica făptură. Cu mîinile mele am să te dobor ! Cu mîinile mele !

Dar de astă dată n-a mai fost nevoie de mîinile mele. Cînd am intrat în camera lui Kornilov, Mihaela Tudor plîngea deznădăjduită și înciudată, cu brațele încătușate în brățările de oțel ale lui Orza. Acesta ședea în fața ei nemișcat, cu ochi sfredelitori.

— Te urăsc ! îi strigă spioana.

— Nu mă urăști numai pe mine, Mihaela Tudor... urăști întreg poporul care ți-a luat putința să huzurești în cel mai rafinat desfrîu pe spinarea țăranilor apăsați odinioară de familia dumitale... Îl urăști pentru tatăl pe care ți l-a condamnat la închisoare pentru mulți ani... Îl urăști pentru...

Nici nu înțelegeam prea limpede ce spunea Orza. Sufletul mi-era mai negru decît cea mai înfiorătoare beznă.

— Mi-ai spus că femeia voalată e numai o deghizare a lui Reis și a lui Manfredi — întrerupsei eu, copleșit de durere, cuvintele ofițerului de securitate.

— N-am pretins niciodată asta — replică Ștefan Orza senin. Ți-am spus că așa a declarat Reis.

— Și acum să mergem — se adresă el prizonierei sale, care se zbuciuma încătușată.

— Nu vreau ! strigă ea plîngînd în hohote. Dă-mi drumul ! Nu sînt vinovată !... N-ai nici o dovadă împotriva mea...

— Scoate-le ! spuse rugător agitîndu-şi braţele şi zăngănind lanţul dintre brăţările cătuşelor.

— Să mi le scoată — mă imploră şi pe mine cu privirea. Mi-e groază de lanţuri ! Mi-e groază !

Am întors capul şi mi-am încrîncenat inima.

Prin uşa deschisă către coridor, se auzea undeva mai departe un difuzor care-l chema pe profesor la nemaipomenita lui transplantare :

— Tovarăşe profesor Scarlat... tovarăşe profesor Scarlat... Peter Ewans a murit... Peter Ewans a murit...

Mă sileam să mă gîndesc la operaţia îndrăzneaţă care se pregătea şi nu reuşeam de loc.

În sfîrşit, Orza izbuti să iasă din rezervă împreună cu femeia care hohotea. Rămăsesem singur cu inginerul Kornilov care dormea mai departe un somn greu. În difuzor, glasul metalic continua să spună :

— Atenţie !... Atenţie !... Cine ştie unde este tovarăşul profesor Scarlat să-l cheme la sala de operaţii... Peter Ewans a murit... Peter Ewans a murit...

Într-atît mă durea atunci rana din suflet, că aş fi vrut să mor şi eu...

Totuşi mai trăiesc şi astăzi şi nu regret cîtuşi de puţin. Sînt unul dintre cazurile ce confirmă vorbele marelui scriitor spaniol care a spus că mulţi mor din dragoste... dar şi mai mulţi scapă.

FEMEIA DE LA „STEAUA DE MARE" *

* Acest episod al aventurilor lui Șerban Andronic se inspiră pe alocuri dintr-un scenariu radiofonic la elaborarea căruia autorul a colaborat cu Ioana Tudor.

GEAMANDURA A DISPĂRUT

Pe litoralul Mării Negre, am ajuns prin transfer, la propunerea unui fost administrativ superior, care cunoscînd contribuţia mea la arestarea bandei lui Reis a apreciat că la Institutul de oceanografie „Emil Racoviţă", unde erau în curs o serie de lucrări ştiinţifice ale căror roade trebuiau să constituie deocamdată secrete de stat, e mai bine să lucreze şi oameni care au dovedit vigilenţă faţă de acţiunile elementelor duşmănoase.

A fost oare o simplă coincidenţă faptul că, întîlnindu-mă cu locotenent-colonelul Ştefan Orza, avansat recent pentru merite excepţionale, acesta m-a sfătuit să primesc schimbarea locului de muncă, recomandîndu-mi multă atenţie tocmai în ce priveşte anumite studii ale oceanografilor ?

Am acceptat transferul, după un oarecare timp de gîndire, cerînd ca el să fie dublu, adică să îl cuprindă şi pe Nesteruş, condiţie ce a fost acceptată fără mare greutate.

Trecuse aproape un an de la cele întîmplate la Institutul de neurochirurgie...

Şi iată-mă suspendat între cer şi mare, într-un elicopter care abia se mişca.

De la înălţimea de cincizeci de metri, pe care o păstram de cîteva minute, marea se vedea străbătută de liniile paralele şi uşor sinuoase ale talazurilor împodobite numai pe ici, pe colo de cîte o efemeră panglică de spumă albicioasă. În ziua aceea, azurul cerului era nespus de curat şi împrumuta imensităţii lichide peste care se boltea ceva din puritatea lui albastră. În urma elicopterului, spre

apus, către ţărmul care, în lumina soarelui înclinat asupra-i, se contura limpede la vreo patruzeci de kilometri, marea scînteia ca o oglindă abia tulburată de jocul undelor. Aparatul zbura cu o viteză de melc trăgînd după el prin valuri cablul subţire, dar rezistent al *contorului de scintilaţie*, ce se tîra astfel prin mîlul şi nisipul de pe fund. În cabina transparentă spre cer şi mare se făcuse cald ca într-o seră.

Pufăind nervos dintr-o ţigară, treceam pe deasupra aceleiaşi zone a treia oară în decurs de cîteva ceasuri, şi, indiscutabil, broboanele de sudoare de pe fruntea mea aveau drept cauză nu numai temperatura cabinei de observaţii ştiinţifice. Ne aflam în pragul unei verificări de importanţă uriaşă pentru statul nostru. Cu cîteva luni înainte de sosirea mea la Institutul de oceanografie, în cutia aparatului de fotografiat sub apă, un film se voalase fără pricini aparente, iar acum iată-mă împreună cu prietenul meu Nesteruş privind cu încordare becul roşu al detectorului de radiaţii. La început, după ce s-a stricat primul film, nimeni nu s-a gîndit la uraniu. Dar apoi, constatîndu-se că de cîte ori se încerca fotografierea submarină într-o anumită zonă învecinată cu litoralul accidentul se repeta, ideea, bineînţeles, a încolţit în mod firesc. La urma urmelor de ce nu? Profesul Benedict Fabian, unul dintre cei mai vîrstnici cercetători ai institutului, nu prezentase dovada certă că în trecutul pămîntului, pe platforma continentală de astăzi, în această regiune care o vreme fusese înălţată deasupra valurilor, datorită mişcărilor tectonice ale scoarţei, activitatea vulcanilor produsese o rocă pe alocuri uraniferă?

Chiar în clipa cînd îmi repetam în minte termenii descoperirii făcute de bătrînul savant, becul ce marca radiaţiile de ordinul zecilor de mii de impulsuri clipi aprinzîndu-se şi atingîndu-se un fragment de secundă. Nu s-ar putea spune că mica-i străfulgerare sîngerie nu era aşteptată. Totuşi ea îmi accelera subit bătăile inimii. Apoi ochiul de rubin al detectorului cu contor de scintilaţie se porni să clipească tot mai repede, ameţitor de repede.

Căutai cu binoclul geamandura ancorată în cursul dimineții pentru recunoașterea locului (contorul de scintilație pîlpîia grăbit mai ales pe o suprafață foarte restrînsă, al cărei centru, o dată stabilit, fusese însemnat cu o geamandură spre a fi găsit mai ușor). Dar geamandura nu se zărea nicăieri. Nu izbutea s-o descopere nici pilotul, care zadarnic descrisese în aer cu gigantica noastră libelulă o roată largă ca zborul unui vultur. Ciudat, foarte ciudat! Doar nu bîntuise nici furtună. Și, oricum, cablul de ancorare al geamandurii putea rezista cu succes. Ce se întîmplase oare? Firește, dacă atunci știam ce s-a întîmplat, unele dintre lucrurile neplăcute ce s-au succedat ar fi fost evitate. Dar în acele momente, din păcate, creierul meu înfierbîntat de entuziasm nu era propice nici măcar pentru bănuieli.

Întrucît locul cu pricina nu putea fi recunoscut altfel, ne-am apucat să-l căutăm iarăși cu detectorul. Am avut noroc; lucrurile n-au mers prea greu. În momentul care mi s-a părut cel mai potrivit, ordonai prin telefon pilotului să amerizeze.

Prin fereastra cabinei sale, în fața cadranelor de pe tabloul de bord, îl vedeam pe acesta mînuindu-și manetele. O clipă ne-am menținut nemișcați deasupra valurilor. Apoi avui senzația căderii, frînată mai puternic abia la cîțiva metri de suprafața unduită a mării. Umbra elicopterului amfibiu, o pată viorie, se trăsese dinspre răsărit aproape sub noi, unde se hîrjonea fără sfială un cîrd de delfini cu botul ascuțit și trupul mlădios. Mai departe luneca spre țărm spinarea predominant castanie a unei foce pătate, animal actualmente foarte rar pe litoralul nostru. În alte împrejurări i-aș fi acordat mai multă atenție. De astă dată abia am găsit resursele sufletești ca s-o privesc distrat prin binoclu. Pe urmă elicopterul își așeză flotoarele pe leagănul valurilor și trepidația motorului, pe care o simțeam enervant în picioare, încetă. Deschisei ambele portiere ale cabinei. Aerul umed și sărat a gonit aproape imediat mirosul de ulei și benzină.

În compartimentul aparatelor de imersiune, geochimistul Stavri, ca și mine, scafandru amator încercat, începuse să se foiască cu zgomot de metale ciocnite și scîrțîit de scripete. Am împins ușița care ne despărțea și, fără nici o vorbă, am îmbrăcat costumul rigid de oțel inoxidabil pe care Stavri, deși arăta foarte palid și se vedea că-l macină un rău nemărturisit, mi-l disputase toată dimineața. Consideram că este sarcina mea să cobor la două sute de metri ca să scot proba din stratul de porfir. Mihuț, mecanicul de bord, îmi înșurubă casca și mă complimentă cu o mimică admirativă :

— Ești cel mai drăgălaș sarcofag ambulant care a avut cinstea să-mi fie prezentat. Unde-i Consuella să te admire !

Mă strîmbai la el prin viziera de plexiglas. Nesteruș, care mă urmase împreună cu pilotul, n-a izbutit să-și stăpînească o grimasă. Era gelos, prostănacul ! Dar nu mă simțeam cu nimic vinovat. Drama sentimentală pe care o trăisem recent mă făcuse imun și avansurile unilaterale ale frumoasei cîntărețe, ciocnindu-se de indiferența mea, luaseră în ultimele zile calea lui Nesteruș, vădit mai accesibil decît mine. La urma urmelor Agamemnon Anastasiu ar fi putut să mă scutească de mutrele lui idioate. Ce mă interesa acum pe mine Consuella lui !

Mihuț desfăcu trapa largă din podea și eu, spînzurat de cablu, pătrunsei în apă în interiorul celor patru sute de kilograme ale veșmîntului metalic de mare adîncime. Oxigenul necesar respirației îl primeam amestecat cu heliu din recipientul fixat în spate unde aveam și instalațiile de aer comprimat pentru ciocanul pneumatic etanș, prins în dreptul șoldului. În buzunarul din stînga se afla mina cu declanșare ultrasonică, pe care trebuia s-o experimentez cu acest prilej.

O adevărată comoară și mina asta, primită în ajun, a cărei construcție îmi fusese destăinuită după numeroase avertismente în ce privește obligativitatea păstrării secretului ! O puneai pe fundul mării

într-o gaură ușor de făcut, te depărtai fără grabă și fără teamă de accident, și ea exploda la comandă, exact cînd cei din barcă sau din elicopterul amerizat dădeau drumul puternicului generator de ultrasunete de pe bord. Era o mină sigură. Nu exploda decît atunci cînd membrana ei, făcută dintr-o anumită masă plastică, intra în vibrație. Și membrana asta nemaipomenită nu vibra decît sub acțiunea ultrasunetelor cu o frecvență de 75 300 de perioade pe secundă.

În lunecarea mea spre adîncuri, viziera dreptunghiulară îmi fu mîngîiată de trupul gelatinos al unei meduze cu chenar vișiniu, și imediat îmi trecură pe dinainte, ca un stol de păsări, cîțiva chefali vioi și rotunzi. De ce intraseră oare în apele mării în luna iulie? A, da! Îi gonise probabil din lacuri ploaia rece de alaltăieri. Citii pe manometrul așezat la vedere: 10 metri. Asta înseamnă că asupra costumului meu de oțel apăsau deja douăzeci de tone de apă verde-albăstrie. Dar atîta lucru nu mă putea speria. Eram obișnuit să alunec impasibil tot mai jos, tot mai în adînc, ferecat în costumul sigur, învăluit de tăcere, în timp ce asupra mea se grămădeau zecile de tone, iar lumina se împuțina precipitat ca pe o scenă de teatru peste care se lasă seara.

Șaptezeci de metri. După culoarea roșie și cea portocalie a dispărut și galbenul. Apa este albastru-violetă. Mă apasă 140 de tone. Ca un șarpe negricios plutește în sus pe lîngă mine un țipar cu capul ascuțit și coada rotundă. După starea de surescitare pe care am trăit-o, nervii simt nevoia să se odihnească. Acum sînt aproape somnolent. Din cînd în cînd rostesc alene în microfon un cuvînt-două.

O sută cincizeci de metri. Întunericul e aproape deplin. Umbra acestei nopți are totuși, vag, nuanța unui violet-închis.

O sută nouăzeci de metri. Presiunea apei: 380 de tone. Totul este negru, negru absolut. Și aici, noaptea adîncului e lipsită de stele. Nu vezi nici pești luminoși, nici gorgonide scînteietoare, nici

crustacei cu ochi fosforescenți, nici bacterii fotogene... În apele sulfuroase ale Mării Negre, de la o sută optzeci de metri începe lumea morții.

Aprinsei reflectorul montat pe casca costumului : 195 de metri. Iată și fundul înclinat puternic spre răsărit. Din cauza pantei, stratul de mîl și nisip e subțire, foarte subțire. Puțin mai încolo se vede, dezgolită, o mică stîncă roșcată. Transmit cele constatate și mă îndrept spre ea... Dar ce-i asta ? Ocolind stînca, reflectorul a căzut asupra unei mari suprafețe convexe colorate în alb și roșu. Iată deci unde era geamandura ! Întîmplarea făcuse să amerizăm exact în locul ce-i tăinuia misterul. Nu-mi rămînea decît s-o examinez de aproape... Și, examinînd-o, am constatat cu surpriză că unicul capac al sferei metalice se desprinsese, Dumnezeu știe cum, din buloanele care-l țineau închis, încît nici o picătură de apă să nu se poată strecura înăuntru. Geamandurile folosite de institut pentru marcarea anumitor puncte stabilite pentru studierea fundului mării și a curenților erau toate prevăzute cu capace, întrucît în interiorul lor se introduceau adesea, potrivit sistemului nostru de lucru, aparate, unelte și chiar probe mai ușoare, luate la fața locului. Dar geamandura ancorată de astă dată nu conținea nimic (cel puțin după cîte știam eu) și, în orice caz, de cînd o pusesem pe apă, din elicopter, împreună cu Mihuț — cele două șalupe ale institutului fiind defecte — nici un cercetător oceanograf n-avusese posibilitatea s-o deschidă. Asta, pe de o parte. Pe urmă, centrul de greutate al geamandurii cădea în cuprinsul calotei cufundate în apă, capacul rămînînd deasupra liniei de plutire. Cum de la instalare marea fusese calmă, în ce fel s-a putut umple sfera de apă ? A doua oară în acea zi am avut impresia că s-a petrecut ceva ciudat.

Am arătat că eram obișnuit cu imersiunile, iar bezna adîncurilor, laolaltă cu toate surprizele ei, nu mă mai impresiona cine știe ce. Totuși, munca de scafandru la mare adîncime e grea. Întunericul și întregul mediu impropriu vieții omenești îți rămîn vrăjmași. Oricînd, în apa ce stă gata să te strivească cu zecile și sutele ei de tone, te paște un pericol necunoscut : poate un morun uriaș ca cel care îmi rupsese cablul telefonic în urmă cu vreo săptămînă, poate o defecțiune oarecare, fatală celui suspendat în prăpastia lichidă.

Așadar, cu tot entuziasmul cuvenit marii descoperiri căreia îi căutam confirmarea, treaba n-a fost prea ușoară nici pentru mine. Întîi a trebuit să sap în rocă, cu ciocanul pneumatic, o gaură unde am pus mina. Am ieșit apoi la suprafață, timp în care Nesteruș, dirijindu-și ultrasunetele printr-o lentilă metalică, a provocat explozia din stratul de porfir. Subestimarea acesteia era cît p-aci să ne coste scump. Dar ne-am ales numai cu flotoarele pe jumătate inundate de valuri și o mică spaimă, tocmai bună să nu uităm lecția. Pe urmă am coborît din nou, alături de un coș cu fundul de plumb, legat de un cablu paralel. Nici nu se limpezise bine apa cînd am ajuns jos. Am încărcat coșul cît am putut de repede și am cerut să fiu scos. După prima imersiune, ajunsesem la suprafață la asfințitul soarelui. Cînd am ieșit a doua oară din împărăția lui Neptun, se făcuse noapte, dar ce noapte superbă pe lîngă aceea din adîncurile moarte ! Ne-am închis în carlingă probele mineralogice și toată aparatura. Elicea

orizontală cu trei pale mari aproape cît braţele unei mori de vînt începu să se învîrtească în uruitul motorului şi avui deodată senzaţia delicioasă a zborului, a zborului spre stelele împrăştiate pe cer ca o comoară scînteietoare.

Mă simţeam eliberat. Mă simţeam uşor şi puternic.

— Ce bine e să zbori, Nesteruş ! Ce ştii tu despre sentimentele unui învingător ? ! Începusem să declam în ciuda bietului fizician. Eu sînt un vultur, bătrîne motan sentimental.

Agamemnon Anastasiu tăcu o bucată de vreme, încropind în el, desigur, nişte cugetări contradictorii şi, cu un zîmbet silit, îmi prezentă concluzia la care a ajuns :

— De data asta e foarte serios.

Mi-am dat seama că spovedania, pe care o ocolisem magistral în ultimele două zile, va începe în mod inevitabil. Dar ce puteam face ! Nesteruş îmi acordase calitatea de confident o dată pentru totdeauna.

— N-am mai simţit niciodată ce simt acum, mărturisi el, cu un tremur pasional în glas. Aş vrea să fiu sigur de ea, să trăiesc mereu lîngă ea, să ne ştim unul altuia toate gîndurile...

Şi după ce se cufundă în tăcere, făcîndu-mă să cred că s-a înecat definitiv în aceasta, rosti :

— Am să-i cer să se mărite cu mine.

— De fapt în tine, amice Nesteruş, zace un cîntăreţ al delectărilor matrimoniale, glumii eu, ca să ascund că totuşi căldura cuvintelor lui mă impresionase.

— Ei bine, pentru ea sînt şi poet. Dacă vrei să ştii, îi fac şi versuri, replică el ostentativ, pipăindu-şi unul dintre buzunarele hainei. Vrei să le citeşti ? se răsti agresiv, privindu-mă totuşi rugător.

Într-adevăr era îndrăgostit ! Ce sfaturi puteam să-i mai dau şi la ce ar fi folosit să-i spun cum o vedeam eu pe Consuella ! În orice caz, sinceritatea ei mi se părea discutabilă. De ce în faţa lui Nesteruş

își dădea silința să apară ca o ființă pură și naivă, pe cînd pentru cucerirea mea, ratată de altfel, așa cum am mai spus — dovedise atîta frivolă cochetărie ?

Deodată, exact cînd mă gîndeam la acest lucru, ezitînd să citesc versurile lui Nesteruș, fui conștient că ceva nu merge. Cînd motorul își făcea turațiile cum trebuie, nu-i percepeam zgomotul, așa cum nu-mi simt bătaia inimii, dacă ea își vede de treabă în mod normal. Dar acum... Elicopterul fu zguduit de o scurtă cădere repede frînată... apoi de alta... apoi de a treia, mai lungă, care-mi pricinui un fior rece, proporțional cu durata ei. În sfîrșit, motorul și-a revenit și prăbușirea fu oprită cînd altimetrul indica numai douăzeci de metri. În schimb înțepenisem deasupra valurilor. Aripile lungi ale elicei, ce ne ținea în aer, se încăpățînau să se învîrtească într-un plan perfect orizontal și pînă la țărm mai era cel puțin un kilometru.

Dar pe talazurile ce le bănuiam în întuneric, aproape sub noi, se legăna ușor o lumină albăstrie. Am crezut cu toții că distingem silueta unei bărci cu motor și ne-am grăbit să amerizăm, singurul lucru de care elicopterul mai era în stare. Dar degeaba am măturat apoi suprafața mărunt frămîntată a mării cu reflectorul mobil de la bord. Se impunea în mod strict o alternativă : ori noi căzusem victime ale unei halucinații colective, ori ambarcațiunea zărită puțin înainte fusese înghițită de valuri, fără urme.

— Bă, că doar n-o fi fost submarin, spuse cu ciudă, fără să se gîndească prea mult, Iosip Nusici, pilotul.

— Uite un creier uluitor, piramidal, se indignă Mihuț cu umor. Negreșit, pe piatra ta funerară se va scrie că plesneai de inteligență. Auzi dumneata, submersibil, cînd marea are circa patru metri adîncime ! Hotărît că la cai te pricepi mai bine !

Aluzia se referea la profesia mai veche a lui Nusici, care fusese grăjdar la o colectivă.

— Decît să faci pe grozavul, se înfurie dintr-o dată pilotul, mai bine ai avea grijă de motor. Din cauza ta puteam toţi să sărim din cer de-a dreptul pe lumea cealaltă.

Mihuţ nu mai spuse nici un cuvînt. Dar tot el ne-a scos din încurcătură. După zece minute, pricina penei fusese descoperită. Lucrînd cu înverşunare, Mihuţ puse motorul la punct mai repede decît ne aşteptam, astfel că am aterizat în curtea spaţioasă a institutului, aproape de hangarul elicopterului amfibiu, cu o oră înainte de miezul nopţii.

LA „STEAUA DE MARE"

După ce am zăbovit cu plăcere sub duș cîteva minute și mi-am pus alte haine, m-am uitat la pendula din cameră. Arăta ora 11 și 30 de minute. Mi se făcuse o foame de lup. Eram hotărît să parcurg într-un timp record kilometrul ce ne despărțea de braseria „Steaua de mare".

Stinsei lumina și mă gîndii apoi să închid fereastra ce dădea spre straturile de flori din grădina institutului (locuiam chiar în clădirea mare a acestuia, unde ocupam, la parter, o cameră destul de confortabilă, plină de cărți). Mă aplecai ușor peste pervaz și rămăsei o clipă așa, ca să aspir parfumul îmbătător răspîndit de albele regine ale nopții ce se legănau, sub mîngîierea brizei, de-a lungul construcției, pînă în dreptul laboratoarelor de mineralogie. Acolo, prin geamurile închise ale unei încăperi, razele strălucitoare ale tuburilor cu neon năvăleau în întuneric, așternînd peste flori și iarbă o pată geometrică de lumină. În cadrul ei, cocoțat pe roaba grădinarului, un individ, care avea — aș fi jurat — silueta groasă a veselului Mihuț, privea atent, cu capul întins înainte, la un lucru ce se afla în interior și părea să-l intereseze în mod deosebit. Treaba asta mi s-a părut destul de curioasă. Mi-am făcut vînt și am sărit pe aleea de sub fereastră. În cele cîteva secunde cît nu mă uitasem la el, omul de pe roabă se făcuse nevăzut. Mă îndreptai în pas gimnastic spre locul unde-l zărisem și-mi aruncai și eu ochii în laboratorul în

care ardea încă lumina. În aparenţă, nimic deosebit. Stavri, maniac ca întotdeauna, îşi admira şi clasifica probele de rocă fără să ţină seama că este aproape miezul nopţii. Dar pentru ochiul meu avertizat se petrecea totuşi un fapt interesant. Dulapul metalic pe care chimistul îl ceruse să poată ţine sub cheie o serie de substanţe toxice, necesare în munca lui, stătea cu uşile larg deschise, iar pe rafturile sale se vedeau, în loc de sticle etichetate, pietre aliniate pe mai multe rînduri. „De ce naiba o fi ascuns Stavri, adevăratul scop pentru care e cerut dulapul!" — mă mirai eu. De urma celuilalt n-am mai dat. Pesemne că trecuse pe după colţul clădirii şi se pierduse în beznă.

Cînd am ajuns în camera lui Nesteruş eram contrariat, dar n-am spus nimic. În cinstea Consuellei, tînărul meu prieten îmbrăcase un frumos costum „bleu-marin" şi îşi făcuse un nod impecabil la cravată. Părea nervos şi mormăia ceva despre punctualitatea anumitor indivizi care te lasă să mori de foame.

Dar, deşi drumul relativ lung parcurs pe faleză, în aerul răcoros şi sărat al litoralului, a fost de natură să-i mărească pofta de mîncare, lucrul acesta nu s-a cunoscut de loc cînd am ajuns la braseria „Steaua de mare". Eu consumasem deja trei cotlete şi tot atîtea porţii de guvizi prăjiţi, în timp ce Nesteruş se chinuia încă la o friptură de-ţi făcea scîrbă numai văzînd cum o morfolea.

În sfîrşit apăru pe estrada orchestrei şi Consuella. Purta o rochie neagră mulată pe corp (indiscutabil, trupul Consuellei nu era de loc urît). Pianul, trompetele şi celelalte instrumente tăcură. În liniştea relativă, acompaniată de zumzetul localului şi punctată de zăngănitul furculiţelor, clinchetul paharelor şi comenzile ospătarilor la bar, Consuella începu să vorbească la microfon, cu glasul ei modulat de contraaltă care te putea face să crezi că fiecare cuvînt rostit, oricît de banal i-ar fi

fost înțelesul, pornește dintr-o mare și permanentă sensibilitate sufletească :

— Dragi oaspeți, bună seara ! În noaptea aceasta voi cînta pentru dumneavoastră trei cîntece din Indonezia : „O păsărică mi-a ciripit povestea-ntreagă", „Vino, iubite" și „Călători-vei peste mări".

Titlurile le-a spus limpede, atentă la felul în care pronunța fiecare cuvînt, de parcă i-ar fi dictat unei dactilografe nevăzute.

Și Consuella începu să cînte. Glasul ei se înălță plin, fierbinte, răscolitor peste mesele așternute cu damasc siniliu și făcu să înceteze zumzetul de stup al sălii, curmă pînă și comenzile strigate de ospătari pe un ton neutru, ca apoi notele tulburătoare, neîncăpute între pereții cu ornamentații de bronz, să-și ia zborul prin ferestrele larg deschise spre mare. Distingeam pe plajă, în umbră, un grup care se oprise să asculte și-mi închipuiam modulațiile acestei voci fermecătoare plutind peste valuri pînă departe în larg, ca un cîntec de sirenă.

Mai tîrziu, Consuella a venit la masa noastră, mi-a zîmbit drăguț și a început să cocheteze cu Nesteruș, care în această împrejurare avea figura celui mai fericit imbecil întîlnit pînă la vîrsta ce o împlinisem atunci.

Contribuția mea la conversație fiind cu totul neînsemnată, cei doi m-au lăsat să degust în liniște tutunul aromat al țigărilor pe care le fumam contemplînd felia de lămîie din paharul meu cu vermut.

Consuella avea față de Nesteruș o purtare mai atentă ca oricînd. Și-i vorbea atît de cald ! Ce naiba urmărea femeiușca asta ? În aparență neatent, le urmăream discuția curios, ca la teatru. El spunea cu silnică autoironie :

— Vrei să-ți citesc o poezie ?

Era probabil poezia cu care mă amenințase și pe mine. Dar, spre deosebire de mine, Consuella dorea să-i apară tare curioasă și măgulită :

— Citește-o ! Citește-o !

Nesteruș despături emoționat o hîrtie și începu să citească cu patos, în șoaptă :

„Părul... ochii... buzele...
melodii spaniole,
frînturi de cîntece, lascive, însîngerate...
Ochii... părul... buzele...
aud
o violă, mai multe viole
cu-același acord
al vînturilor de toamnă de crengi sfîșiate.“

Așadar, își dădea poate și el seama că în sufletul Consuellei se ascundea, după oblonul bine tras, ca să nu pătrundă în afară nici o rază revelatoare, o întreagă dramă, o mare neliniște.

Nesteruș își punea întregul suflet în felul cum citea declarația aceasta de pătimașă și totodată mîngîietoare dragoste :

„Buzele... brațele... coapsele...
țipătul sufletelor chinuite,
vuietul rîurilor revărsate,
dogorite cîmpii de furtuni răscolite...
învăluitoarele, nepătrunsele talazuri marine
pe-mbietoarele plăji înspumate...
amfore grațios rotunjite, pline
cu vinuri transparente sau roșii,
caldele, luminoasele zile de vară,
ca-n vie auritul ciorchine...“

Trebuia să recunosc că în încercarea lui literară, al cărei manuscris mi l-a oferit cu titlul de împrumut în aceeași noapte și apoi a renunțat să-l mai ceară (probabil fiind o copie) Nesteruș vedea pînă la un punct, așa cum vedeam și eu, făptura pasionată, plină de farmec exotic a Consuellei. Numai că lipsa de luciditate a îndrăgostitului bine îmbrobodit îl împiedica să înțeleagă mai mult decît atît.

Într-adevăr Consuella avea un temperament bogat şi ceva care ar fi putut semăna cu generozitatea omului ce se dăruie necondiţionat. Totuşi, sub căldura gestului şi a vorbelor ei, bănuiam o rară stăpînire de sine. Pe urmă... nu ştiu ce mă făcea să consider nu tocmai gratuită impresia pe care o aveam lîngă ea c-ar ascunde o taină grea, cu consecinţe pentru toţi cei ce o înconjurau.

Într-un tîrziu, Consuella îşi aduse aminte :

— Mi-ai promis că-mi faci nişte fotografii. Vrei să mi le faci mîine ?

Nesteruş a răspuns copleşit, monosilabic :

— Da.

— Atunci, mîine dimineaţă viu la tine, la institut, preciză fata. Te iau şi mergem la Plaja Albă. E atît de frumos acolo ! O să înotăm împreună. Da ?... se alintă ea.

După o jumătate de oră, Consuella s-a retras cu un surîs dulce şi promiţător, refuzînd să fie condusă. Nesteruş era nebun de entuziasm şi a început să-şi laude adorata, generos ca un autor de madrigaluri.

Apoi am pornit-o spre casă împreună cu ditirambicul fizician.

În noaptea aceea n-a mai survenit decît un singur lucru pe care mi-l amintesc foarte bine. Pe şoseaua de pe faleză, la kilometrul 27, unde se grămădesc pe panta dinspre plajă salcîmi pitici, i-am zărit în lumina lunii pe Consuella şi pe Stavri. La apropierea mea, fata a ezitat parcă, apoi l-a îmbrăţişat pe chimist. Am văzut limpede cum l-a sărutat. Tabloul semăna cu o ilustraţie romantică dintr-o carte de care mi-am amintit fără să vreau. Nesteruş n-a observat nimic. Era cu ochii la stele. Iar mie mi-a fost milă de el şi l-am lăsat să viseze.

CONSUELLA

A doua zi, pe plajă, solitarul Stavri lipsea, dar Consuella era proaspătă și firească de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat. A înotat alături de Nesteruș și de Nusici, s-a jucat cu mingea împreună cu Mihuț și Andrei Toma, un tînăr geolog sosit la noi abia de cîteva zile, s-a zbenguit în apa de la mal cu Dragomir, electricianul institutului, și nu m-a ocolit nici pe mine. Idila cu Nesteruș și-a continuat-o nestînjenită de prezența noastră.

Prietenul meu era, la rîndul său, vesel și excela în galanterii :

— Ia privește norul acela... Seamănă cu un trandafir. Dac-aș putea, l-aș culege pentru tine.

— Alaltăseară mi-ai spus că-mi dai stelele, astăzi norii și dacă ți-aș cere să-mi dai ceva cu adevărat nu mi-ai da nimic, se alinta Consuella.

— Cere-mi... cere-mi orice, protesta Nesteruș pe un ton voit glumeț.

— Dă-mi luna ! pretinse categoric adorata lui.

— Ți-o dăruiesc din toată inima.

— Atunci dă-mi și pămîntul... cu laboratoarele lui de fizică, în care, printre alții, se-ntrece cu firea un tînăr simpatizat de mine în mod deosebit.

Nesteruș se roșise tot de plăcere.

— Ce te interesează pe tine laboratoarele de fizică ? zise el numai ca să spună ceva.

— Cum să nu mă intereseze ! Am urmat și eu fizica... doi ani... și pe urmă m-am lăsat. Credeam că o să fac carieră în teatru.

Interesant — gîndii eu.

— Ai putea să-ţi continui studiile, aprecie Nesteruş.

— Cum ? voi Consuella să ştie.

— De pildă... măritîndu-te cu mine, spuse Nesteruş serios.

Deci găsise prilejul să-şi plaseze cererea în căsătorie.

— Mai ştii — zîmbi fata gînditor. Ai nisip în păr. Vrei să ţi-l scutur... ?

— Vreau ce-mi ceri tu, şopti prietenul meu numai pentru Consuella.

— Iarăşi te-ai blegit — mormăi Mihuţ cu bonomă grosolănie, arătînd că totuşi îndrăgostitul a fost auzit şi de alţii.

Conversaţia celor doi lua o întorsătură intimă, aşa că ceilalţi îi lăsară singuri.

Stăteam întins cu faţa în jos într-o groapă de nisip. Soarele fierbinte îmi încingea pielea de-acum rezistentă la acţiunea puternică a razelor sale. Căldura pătrundea adînc în mine, prin toţi porii, şi în acelaşi timp cu lenea mă cuprindea o senzaţie de bunăstare, sporită pînă la deliciu de rarele adieri ale vîntului dinspre largul mării. Cînd ridicam puţin capul, vedeam spre extremitatea fîşiei de plajă pe care stăteam, denumită Plaja Albă din cauza culorii izbitoare a unor uriaşe plăci calcaroase, un stol de pescăruşi încremeniţi pe ţărm ca nişte bulgări de sare.

Foşnetul monoton al valurilor, a căror mătăsoasă alunecare şi frîngere constituie pentru urechea mea o permanentă desfătare, îmi legăna gîndurile toropite. Am adormit repede, plictisit de dulcegăriile celor doi, auzite ca prin vis :

— Te iubesc, Consuella !

— Ţi se pare, dragul meu.

— De ce ? N-o meriţi ? Doar eşti atît de frumoasă... şi atît de cinstită... de bună... Cînd te-am văzut prima oară, nu credeam nici eu că tu, cu înfăţişarea ta strălucitoare, cu părul ăsta îmbătător, cu năsucul tău cîrn şi cu dinţii tăi albi, poţi fi o fetiţă aşa de mică şi de proastă...

— De ce proastă ?

— Fiindcă ne cunoaştem de trei săptămîni şi nu m-ai lăsat să te sărut niciodată... Azi, azi însă...

— Dacă mă fotografiezi...

Cînd m-am trezit din somn (n-am dormit mai mult de un sfert de ceas), lîngă mine stătea întins Nusici.

— Dar Consuella unde-i ? fu prima mea întrebare.

— S-a dus la institut după Nesteruş... sau nu ştiu după cine. Întreba dacă Stavri nu este cumva bolnav.

M-am sculat alene, gînditor, dar plaja am parcurs-o cu paşi din ce în ce mai grăbiţi. Apoi mă căţărai pe faleză şi trecui peste cîmpul cu pelin şi laptele cucului, stîrnind, în vegetaţia îngălbenită de soarele verii, salturile lungi şi sprintene ale lăcustelor.

Am intrat în institut prin uşa dinspre grădină, de care ne slujeam de obicei cînd mergeam la plajă. Culoarul lung, cu acvarii mari în pereţii groşi, era pustiu. Îl parcursei în fugă. Consuella se afla în holul pătrat al laboratoarelor de mineralogie şi se uita cu ochi avizi, dar totodată speriaţi şi nehotărîtă parcă, la uşa pe plăcuţa căreia scria : „A. Stavri, şef de lucrări". Silueta i se profila pe geamul gros al bazinului cu pisici de mare, din dosul căruia o privea fix un exemplar impresionant al acestei primejdioase şi ciudate specii de peşti veninoşi. Lumina verzuie, lividă a acvariului contrasta neplăcut cu înflorata rochie de plajă a fetei.

Eram desculţ şi, păşind pe mozaicul rece al pardoselei, nu făceam nici un zgomot. Consuella m-a simţit abia cînd am ajuns lîngă ea.

— Ah, tu erai... ! exclamă nefiresc. Îl caut pe Nesteruş... A plecat după aparatul de fotografiat...

Tăceam, şi tăcerea mea îi sporea încurcătura, deşi îşi dădea silinţa să se poarte natural. Încercă să lege o conversaţie :

— La voi e atît de răcoare şi...

— Tţţ... şi ?

— Şi... Vai, Andronic, abia acum bag de seamă ce ochi albaştri ai tu...

— Crezi că ţi-ar putea folosi la ceva ochii mei albaştri ?

Glasul îmi sunase ironic şi tăios.

— Eşti rău, Andronic, şopti ea umilită.

— Mă apăr, Consuella... — îi mărturisii mai mult decît am vrut.

— Sînt primejdioasă ? se miră ea.

— Ai putea să fii.

— Dar nu cu tine.

— De ce ? o întrebai scurt.

— Nu-ţi spun... tot n-ai înţelege nimic... Şi ar fi păcat...

Încerca deci să se poarte ca şi cu zevzecul de Nesteruş... Totuşi enervarea mi-era înăbuşită de un fel de compasiune. Chipul Consuellei exprima uneori atîta cinste, vorbele ei păreau atît de sincere ! Care era Consuella cea adevărată ? Fata dintr-o bucată, care ascundea o tainică tristeţe ? Cocheta fluşturatică ? Poate amîndouă dintr-o dată ?

— Cine eşti tu, Consuella ? Om bun ? Om rău ? — rostii eu moale.

— Un om amărît — oftă ea.

— Aş putea să fac ceva pentru tine ?

O clipă păru nehotărîtă, dar apoi zise voit veselă:

— Da. Să-mi arăţi ce pietre frumoase aţi colecţionat voi... Ştii ? M-a interesat pe vremuri şi mineralogia... De pildă să începem de-aici...

Şi, înainte să pot face sau răspunde ceva, deschise uşa laboratorului lui Stavri, în pragul căruia se opri brusc şi scoase un ţipăt de groază...

Am fost în spatele ei în acelaşi moment. Între două mese încărcate cu baloane de sticlă şi vase cilindrice, chimistul se afla întins pe jos, cu faţa albă ca varul.

Primii care sosiră, atraşi de ţipătul Consuellei, au fost Mihuţ şi Toma. Mihuţ a sosit chiar foarte repede, uimitor de repede. De fapt mi s-a părut că n-a avut decît să dea de perete una din celelalte două uşi ce comunicau în acelaşi hol.

O curiozitate irezistibilă mă făcu să întorc capul spre cîntăreață. Își revenise din spaimă mai iute decît aș fi crezut că este în stare. Mă uimea. Trăsăturile figurii îi erau surprinzător de dure, iar privirile înțepenite asupra cadavrului.

Inima îmi fu strînsă de milă, dureros, și prin minte îmi trecu, involuntar, un gînd de adolescent livresc: de ce ai murit tu, chimistule taciturn și singuratic? Pentru că ai sărutat-o!

TAINA GEOCHIMISTULUI

Mirosea a formol şi a moarte. Prin ferestrele deschise, lumina după-amiezii pătrundea tristă în sala de autopsie, aşternîndu-se peste mozaicul pardoselei în fîşii ce alunecau din ce în ce mai departe, apoi în sus, pe dulapurile de sticlă cu bisturie, foarfeci şi fel de fel de instrumente a căror întrebuinţare mă căzneam să o ghicesc.

Mi-a plăcut întotdeauna să privesc realitatea în faţă, dar trebuie să mărturisesc că acum îmi venea destul de greu... Nu mă înspăimînta aspectul oribil al trupurilor schilodite, dar aripile mi le simţeam tăiate. N-aş putea afirma că, atît cît a trăit în preajma mea, Stavri se manifestase ca un ins în care viaţa clocotea năvalnic, plină de exuberanţă şi entuziasm exploziv. Era mai degrabă unul dintre oamenii despre care nu puteai spune mare lucru. Chimistul trăia mai mult izolat, n-avea prieteni şi nu vorbea niciodată despre sine, despre iluziile şi aspiraţiile lui, despre dorinţele şi speranţele sale. Toată lumea constatase că este un profesionist priceput, un bun şef de lucrări, şi atît. Totuşi fusese o făptură, prin ţesuturile căreia sîngele curgea cald, în creierul căreia scăpărau scînteile gîndurilor, în sfîrşit un om viu. Şi iată, în locul lui, un chip asemănător cu toate celelalte ce se înşirau pe mesele de autopsie, pe faianţa cărora stăteau, golite de orice conţinut uman, formele gălbui, inexpresive ca nişte măşti, ale altora ce au vieţuit. Spectacolul cadavrelor despuiate şi aliniate în sălile institutului medico-legal este întotdeauna răscolitor pentru cei care nu-l văd în fiecare zi. Înveşmîntat solemn, aşezat confortabil într-un sicriu, acoperit de jerbe,

chipul morţii ni se arată mai puţin sălbatic, înconjurat de o aureolă de demnitate ce ne moderează impresiile.

Autopsierul apucă zdravăn cu o mînă piciorul slab al mortului şi, din patru tăieturi sigure, dezgoli dintr-o dată de piele, grăsime şi muşchi o porţiune a femurului.

Acum era rîndul meu să intru în acţiune. Laboranţii şi medicul de serviciu îmi priveau curioşi detectorul de radiaţii pentru suprafeţe restrînse. Medicii legişti din Constanţa nu dispuneau de un asemenea detector. Iată de ce fusesem chemat de urgenţă.

Pusei aparatul în funcţiune şi plimbai de-a lungul osului detectorul aşezat în vîrful bastonaşului de ebonit. Veni apoi rîndul rinichilor, al ficatului, al splinei... Pe cadranele indicatoare, numărul impulsurilor varia de la organ la organ. Doctorul Victor Ursu, directorul Institutului medico-legal din Bucureşti, care ţinuse să participe la lămurirea acestui caz, şuşotea cu invitatul său, profesorul Iosif Scarlat, pe care cititorii mei au avut pînă acum prilejul să-l cunoască destul de bine. Era limpede că neurochirurgul îşi avea părerile lui, pentru că gesticula demonstrînd un lucru pe care nu-l înţelegeam. Apoi ceru un bisturiu şi făcu singur nişte secţiuni fine într-un rinichi extras în acest scop.

— Dă-mi, te rog, puţin bagheta dumitale miraculoasă, mi se adresă el.

Plimbînd bastonaşul peste ţesuturile secţionate, neurochirurgul urmărea cu interes mişcarea acelor pe cadrane.

Îl privii întrebător. Reuşise să-mi stîrnească curiozitatea.

Profesorul îmi zîmbi:

— Ei bine, nu-ţi dai seama ce se petrece? Uraniul se concentrează în feluritele organe ale trupului omenesc în proporţii relativ stabile... care nu prea corespund cu ce am găsit aici. Ar trebui făcută o spectroscopie. Alături de uraniu s-ar putea descoperi şi altceva. Ce zici, fizicianule?

Ce puteam să zic!

— De pildă, poloniu, preciză Scarlat.

Trăiam un simțământ de nedumerire din ce în ce mai ascuțit.

— Dar poloniul se găsește în natură, alături de uraniu, în cantități mult prea mici față de acesta, ca să fi putut contribui sensibil la iradierea victimei, obiectai eu.

— În ce cantități se găsește sau nu se găsește, asta-i treaba voastră, a fizicienilor, mi-o tăie scurt neurochirurgul. În privința elementului descoperit în cadavru, cred însă că nu mă înșel.

Venisem cu o „Pobedă", pe care o conduceam singur. Am pus detectorul pe canapeaua din spate și am pornit spre institut, frământat de afirmațiile profesorului. Stavri nu lucrase la institut decît cu minereuri. Atunci de unde atîta poloniu ca să-i pricinuiască o intoxicație specific localizată? Ideile mi se succedau cu repeziciune crescîndă. Prezența în rocă a unei nemaiîntîlnite cantități de poloniu nu semnala oare existența prin apropiere a unor minereuri de uraniu fabuloase, cu o concentrație fără seamăn? Ce altă explicație ar mai fi putut exista? De unde putea proveni poloniul dacă nu din dezintegrarea uraniului? Îmi venea ameteală numai gîndindu-mă la importanța unui asemenea zăcămînt de uraniu. Pentru țara noastră, acesta ar fi însemnat uzine atomoelectrice de sute de mii de kilowați, numeroase furnale și fabrici, vapoare și trenuri mînate de forțele combustibilului nuclear, răspîndirea unor minunate și felurite aparate de control și măsură, o agricultură mai productivă cu semințe și culturi iradiate, metode noi dintre cele mai eficiente în biologie și medicină... Dar cîte nu putea să însemne descoperirea unui atare zăcămînt!

Simțământul de zădărnicie ce mă încercase puțin înainte — paralizîndu-mi mintea și sufletul — cedă pe nesimțite. Cum putusem oare să mă înmoi din atîta lucru?

„Ce naiba, amice Andronic — îmi ziceam acum — la urma urmelor, ești om de știință și ai învățat

în suficientă măsură că tot ceea ce trăiește trebuie să facă sacrificiul morții tocmai pentru biruința vieții. Victoria făpturii umane nu poate consta în nemurirea ei individuală. Asta-i împotriva firii. Dar această făptură este în drept să se socotească învingătoare, dacă prin ea viața în general face un pas înainte, dacă prin ea rațiunea desțeleneşte măcar o palmă din jungla întunecoasă a necunoscutului.

Eşti cîteodată un nătărău autentic, amice Andronic — mă hiritiseam eu. Totuşi s-ar putea ca din întîmplare, să te afli aproape de o descoperire fără seamăn în felul ei."

Şi trebuie să spun că, în scurt timp, această presupunere a fost confirmată. Sosind la institut, am constatat că spectroscopia minereului fusese deja făcută (o făcuse Stavri înainte să moară), iar pe placa fotografică se puteau vedea limpede, printre altele, liniile caracteristice ale poloniului.

Rareori am simțit în viața mea o asemenea bucurie ca cea de atunci. Dar se impunea şi o altă concluzie : înainte de a muri, Stavri aflase ce conțin minereurile aduse cu elicopterul.

Acest lucru i l-am spus şi lui Ştefan Orza care, sosind la Institutul de oceanografie în mai puțin de trei ore după semnalarea morții geochimistului, m-a rugat să caut în laboratorul acestuia urmele ultimelor sale ore de activitate.

Este neîndoielnic că Stavri suferea de boala actinică, dar că putuse să moară într-un timp atît de scurt din pricina radiațiilor toxice ale minereurilor, asta n-o credea nici Orza, și cu atît mai puțin, o credeam eu. Pregătirea mea științifică mă scutea de asemenea bănuieli.

Geochimistul se otrăvise cu acid cianhidric. În gură i se găsiseră cioburile fiolei pe care o spărsese între măsele și constatările făcute chiar la începutul autopsiei nu lăsau nici o îndoială.

În seara aceea am avut a doua convorbire cu Ștefan Orza (prima se desfășurase dimineața, la o jumătate de oră după ce intrase în acțiune miliția, care, la rîndul ei, pusese întrebări personalului ce se afla în institut, făcuse măsurători, fotografii și toate cele de cuviință).

După ce a fumat gînditor jumătate din țigara subțire cu capătul violet pe care a scos-o dintr-un pachet „Dobrogea", Orza mi-a pus mai multe întrebări în legătură cu geamandura scufundată, m-a rugat să-l conduc la elicopter și să-i arăt cum a fost ea suspendată dedesubtul acestuia, a insistat asupra impresiilor mele și ale celorlalți din echipaj atunci cînd ni s-a părut că zărim pe valuri o barcă cu motor și mi-a ascultat atent toate bănuielile ce mă asaltaseră începînd cu după-amiaza zilei din ajun. Pînă la sfîrșit mi-a făcut cîteva complimente, lăudîndu-mi spiritul de observație, vigilența și, după ce m-a făcut să promit că n-am să intervin în nici un caz de unul singur, mi-a propus, în termenii

cei mai măgulitori, să colaborăm la lămurirea straniilor întîmplări din ultimul timp.

— Rămînem înţeleşi, nu ? a tras concluzia. Dacă ţi se mai par ciudate unele lucruri, dai fuga la mine şi-ţi deşerţi repede sacul. În noaptea asta mă găseşti în încăperea alăturată laboratorului unde a lucrat Stavri. Nimeni nu trebuie să observe că ai bănuieli. Şi nu faci nimic fără să ştiu eu...

Seara, imediat după ce s-a lăsat întunericul, Orza mi-a cerut să i-l scot pe Nesteruş din pămînt, din iarbă verde.

Cel care m-a pus pe urmele acestuia a fost Toma. Numitul Agamemnon Anastasiu lua masa cu Consuella la restaurantul „Steaua de mare". Era încă devreme. Pînă la ora programului, cîntăreaţa mai avea destul timp.

Pe Nesteruş l-am expediat repede, dar eu am mai rămas. Doream să beau un pahar de vermut şi apoi să mă înapoiez de îndată la institut. Nu consum alcool decît în împrejurări festive, dar de astă dată simţeam nevoia. Trăisem în cîteva ore atîtea emoţii ! La o masă lîngă fereastră, Mihuţ tocmai începea o sticlă de rachiu verde ca smaraldul. Văzîndu-mă, îmi făcu repetate semne amicale şi, fără să mai aştepte altceva, umplu elocvent două pahare. La urma urmelor, fie şi rachiu — îmi zisei şi mă aşezai în faţa mecanicului. Acesta dădu o duşcă pe gît, plescăi, îşi linse cu poftă buzele şi încercă operativ să capete o aprobare pentru notoria-i predilecţie.

— Ei, ce zici ? Nu-ţi vine să urli de plăcere cînd te ungi cu un asemenea rachiu ?

Pe urmă vărsă pe parchet cîteva picături rămase în pahar, fără să se sinchisească de uitătura strîmbă a ospătarului şi începu să sporovăiască :

— Să fie de sufletul răposatului, că tare nu-i plăcea băutura... Ferice de el, a nimerit de-a dreptul în rai... Se zice c-ai asistat la tăierea lui. Ia spune-mi, băiete, ce avea sfîntul ăsta în măruntaie ?

Am dedus cu uşurinţă că atunci cînd sosisem eu, Mihuţ îşi încălzise deja motorul, ca să întrebuinţez o expresie favorită a sa.

— Ai, bre? Ia cîntă-mi şi mie, ce cusur i-au găsit doctorii acestui pacient? stărui grăsunul.

Îl privi în ochi (ochii lui Mihuţ nu deveneau ceţoşi nici atunci cînd, din cauza băuturii, limba începea să i se împleticească). Dusei apoi paharul la gură ca să cîştig timp de gîndire. Nu ştiu cît de sincer a părut răspunsul meu prudent:

— Cred că nici doctorii nu sînt prea dumiriţi. Pariez că pînă la sfîrşit o să pună diagnosticul: acces cardiac.

— Şi de la tine ce au vrut să ştie?

— Amănunte despre... munca lui şi alte chestii de-astea..., improvizai mormăind, în pană de imaginaţie.

Salvarea am găsit-o în persoana blondei Adriana Daneş, care lucra la noi ca ihtiolog. Fusese în concediu la o cabană din Făgăraş. Nu aflasem că s-a întors. Stătea de vorbă cu o altă fată şi un tînăr necunoscut, în colţul cel mai depărtat al sălii.

— Iat-o pe Adriana! exclamai cu veselie. Vreau să dansez cu ea. Vezi să nu bei singur toată sticla.

Mă ridicai în grabă. Trompetele vestitei orchestre „Alfred Spivakovski" se împleteau în zbuciumul larg tălăzuit al unei melodii lente. N-aveam nici un chef de dans. Dar, ca să mai amîn întoarcerea la masa lui Mihuţ, am rămas lîngă Adriana o bună bucată de vreme.

Totuşi cînd Consuella apăru pe estradă abia se făcuse ora zece. Hotărît că îşi schimbase obiceiurile!

Glasul grav modulat al Consuellei spunea:

— Dragi ascultători, astă-seară vă voi oferi un scurt concert-surpriză. Programul va începe cu tangoul spaniol „Pe ţărm, cînd luna va răsări..." de Casilda Nunez.

Am devenit atent, foarte atent... Da... sistemul mi-era cunoscut.

Consuella a cîntat uluitor de frumos... Dar partea cea mai uimitoare a tangoului Casildei Nunez era faptul că nimic din textul său nu justifica titlul anunțat. Se vorbea în versurile spaniole despre o fată din munții Grenadei care suferea amarnic din pricina unei iubiri neîmpărtășite. Despre mare sau lună... nici o vorbuliță. Eram absolut sigur. Cunoșteam binișor limba spaniolă. Întotdeauna m-am dat în vînt după tot ce este spaniol. Ce să-i faci ! Fiecare cu gusturile lui.

Cînd am revenit la masa lui Mihuţ, acesta nu mi-a mai pus nici o întrebare. A sporovăit pînă a terminat sticla :

— Vezi matale... eşti tînăr, natura ţi-a făcut un... cum se spune ?... un portret de erou pozitiv... Ai chipul drăguţ, sufletul curat şi muşchi de oţel... Prin urmare, femeile se dau în vînt după dumneata... Dar pe Agamemnon, săracu', să-l cruţi. A nu ştiu cîta poruncă ne învaţă cu străşnicie : „Nu rîvni la logodnica prietenului tău... Aşteaptă să se mărite".

Individul începuse să mă scîrbească, dar pentru faptul că se complăcea în monologul său îi eram recunoscător. Mă frămînta un singur gînd ; îmi juca o festă imaginaţia mea prea activă sau, pur şi simplu, Consuella fusese distrată şi încurcase titlurile cîntecelor ? O zăream peste umărul lui Mihuţ cochetînd cu Spivakovski lîngă estrada orchestrei.

Alături de ei, apăru şi fata de la garderobă ţinînd o poşetă... Poşeta Consuellei... Continuîndu-şi convorbirea, aceasta întinse mîna spre garderobieră... Luna trebuia să răsară într-un sfert de oră. Bănuielile mele păreau să se confirme. Se cuvenea să-i telefonez repede lui Orza... Dar nu mai era timp. Consuella se îndrepta agale spre uşă discutînd mereu cu Spivakovski.

Nervii mi-erau încordaţi ca un arc. Mă întorsei spre Mihuţ, cu intenţia să-i spun că mă doare capul şi vreau să plec neîntîrziat. Acesta privea de asemenea în direcţia uşii. Expresia stupidă de beţivan îi dispăruse ca prin minune.

— Nu știu ce am, dar nu prea mă simt în formă. Nu suport otrava asta pe care o bei tu. Dacă nu te superi, mă duc să-nghit un hap și să mă culc, spusei uitîndu-mă mai mult spre ieșire.

Nici Mihuț nu-și lua ochii dintr-acolo.

— Merg și eu — răspunse el scurt lăsînd niște bani pe masă.

Aproape de ușă, Spivakovski îi întinse Consuellei o mînă subțire, cu degete ca de ceară, și fata dispăru ascunsă de un grup numeros care tocmai intra.

Și eu, și Mihuț, grăbirăm pasul după ea, ca și cum am fi fost înțeleși. La fel ne-am oprit în pragul vestibulului. Consuella se întîlnise cu un individ gras cu păr pomădat, care voia s-o rețină cu orice chip.

Mă simțeam într-o mare încurcătură. Trăsei cu coada ochiului spre Mihuț.

— Uite ce, zise el deodată, să dăm cărțile pe față. Sînt căpitanul de securitate Emil Andreescu. Poftim legitimația! Ce intenție ai?

N-am putut să-mi stăpînesc surprinderea. I-am răspuns încurcat:

— Să văd... cu cine o să se întîlnească „pe țărm, cînd luna va răsări".

— Hm, nu ești prost de loc. Are dreptate Orza. Uite-o că iese... Hai după ea. Dar să nu te pripești.

Urmărirea n-a fost grea. Drumul ce contura faleza către nord era mărginit de un gard neobișnuit de înalt. În fața noastră nu deslușeam în întuneric decît silueta sprintenă a cîntăreței. La o asemenea oră nu circulau pe aici decît arari pietoni ce se grăbeau spre luminile stațiunii de odihnă. Vuietul mării acoperea zgomotul pașilor noștri pe pămîntul tare, uscat de secetă.

Văzînd mișcările agere ale însoțitorului meu, n-ai fi crezut că înainte cu cîteva minute părea beat.

La vreo treizeci de metri în fața noastră, într-un loc unde drumul făcea o cotitură de nouăzeci de grade spre răsărit, o dată cu faleza, Consuella se

oprise cu fața spre gardul vegetal și încerca să treacă printr-o spărtură a acestuia.

Dintre norișorii sidefii ai orizontului, luna se înălța enormă și roșiatică. Înaintarăm întîi aplecați și apoi tîrîndu-ne — lucru evident mai dificil pentru căpitanul Andreescu ! Glumii în șoaptă :

— Căpitane, ai viclenia șarpelui, dar nu și supleţea lui.

— Ssst ! ordonă el, ducîndu-și un deget la buze.

Se strecură grăbit înaintea mea pînă ce ajunserăm la cotitură.

Spre dreapta se auzea un murmur de glasuri. Apreciai că cei ce vorbesc se aflau la vreo cinci metri. Pînă în acest moment, întrucît Consuella mersese prin praful drumului încă nepavat, ne ascunsesem de cealaltă parte a gardului. Acum era cazul să ieșim noi pe drum. Nici treaba asta n-a fost prea grea, deoarece chiar alături se căsca în peretele de lemn cîinesc o spărtură prin care scînteia sub cerul nopții cărarea argintie spre luna abia ridicată deasupra undelor. Am ajuns astfel numai la cîteva palme de cîntăreață și complicii ei.

Stăteam chircit alături de însoțitorul meu și vedeam prin frunzișul cu miros de praf, șezînd pe niște pietre, alături de Consuella, doi bărbați : unul înalt, cu umeri destul de largi, dar aduși într-o ghebă disgrațioasă, celălalt de statură mijlocie, mai degrabă robust. Cîntăreața spunea :

— De ce, dracu', n-ați mai dat nici un semn de viață ? Dacă geamandura s-a scufundat cu hîrtii cu tot, așa cum v-am transmis că bănuiesc, veți răspunde de eșec. Stavri n-a vrut să vi le dea decît vouă în mînă, ca să dispăreți cu ele imediat... Sînt sigură că Dario s-a ținut doar de beții, conchise ea tăios.

Îi răspunse lunganul cu un glas răgușit.

— Ești o proastă, Consy. Crezi că acolo e Palm Beach sau Riviera, ca să ne pilim și să stăm cu burta la soare. S-a construit un obiectiv militar și trebuie să căpătăm planurile.

— Și le-ați căpătat ?

— Se va face, răspunse acelaşi individ.

— Cînd ? Atunci cînd obiectivul militar va fi transformat într-o fabrică de lapte praf ? — spuse ironic femeia de la „Steaua de mare".

De astă dată ripostă individul cel robust :

— Ascultă, pisicuţo, nu ne lua aşa repede... Noi nu sîntem fraierii ăştia de prin partea locului, care stau şi se hlizesc la tine cu gura căscată... Şi ce mare grozăvie intenţionează Stavri să ne dea ?

— Intenţiona... A murit.

— Cum ! săriră în sus cei doi.

— Zi repede ce s-a întîmplat, ceru neliniştit, dar autoritar, complicele lui Dario.

— Cred că... l-a lăsat inima, răspunse cîntăreaţa după o ezitare.

— Într-adevăr, aşa crede ? mă întrebai eu, întorcîndu-mă cu spatele spre Andreescu, ca să-mi apropii şi mai mult urechea de gardul vegetal.

— Ce documente avea de predat ? auzii şoapta aceluiaşi individ.

— A descoperit... Dar nu-ţi spun nimic, Pox, pînă nu-mi promiţi că pentru informaţia asta contul meu va creşte cu...

— Contul tău va creşte cum s-a stabilit la început şi să mă slăbeşti cu pretenţiile tale, se enervă cel ce părea să fie şeful. Numai din ce cîştigi într-o săptămînă ai să-ţi poţi comanda o sută de rochii.

— Deşi tu ai face mai bine să umbli mereu în costum de baie — completă Dario.

— Dincolo, la noi, avem zece mii ca ea — mîrîi celălalt din spirit de contradicţie.

— Chiar zece mii, nu cred — protestă spioana molatic, cu voită modestie. Nişte gîsculiţe nostime, nu contest. Dar mai găseşte alta care să cînte ca mine, să cunoască fizică şi aşa mai departe...

— Eh, dă-i drumul odată, scurtă Pox discuţia.

— În fine, să vă spun, admise ea concesiv.

Dacă în clipa aceea n-aş fi întors puţin capul, n-aş fi văzut pe ecranul din frunze mărunte ale gardului umbra proiectată de lună a mîinii care ridi-

case pumnalul. Dar capul nu-l întorsesem întîmplător.

Falsul ofiţer de securitate voia să mă doboare prin surprindere. Răsucindu-mă fulgerător spre el, l-am răsturnat pe spate. Din acelaşi elan am vrut s-o iau la fugă înapoi spre staţiunea de odihnă înainte ca cei de peste gard să se dezmeticească. Dar mă împiedicai de braţul spionului doborît, care încerca să-mi apuce piciorul, şi căzui în brînci. M-am ridicat din nou şi am început să alerg în zigzag.

Din spate pocni ceva cu zgomot de puşcoci şi simţii o arsură în braţul drept. Nu-i nimic, o zgîrietură — îmi trecu prin minte. Un obiect îmi fluieră pe lîngă ureche şi căzu în faţa mea, pe drum. Era un cuţit de aruncat. L-am ridicat din fugă. Devenise singura mea armă.

După ce privii înapoi, am început să alerg în linie dreaptă. Pe urma mea se avîntase Pox.

Pesemne că Dario sărise asupra lui Mihuţ, pentru că îl auzii pe acesta strigînd ascuţit :

— Idiotule, sînt de partea voastră. Întreab-o pe Consuella.

Pox nu alerga rău, însă nu se putea compara cu mine. Nu m-ar fi ajuns niciodată.

Al doilea pocnet de puşcoci îl percepui în acelaşi timp cu şocul ce-mi îndoi piciorul stîng. Mă nimerise mai jos de genunchi. Pesemne că vreun revolver miniatural sau mai ştiu eu cu ce jucărie sinistră din arsenalul celor trimişi de duşmanul din afară. Căzui, dar cu o mare sforţare, sprijinit într-o mînă, aruncai cuţitul spre Pox. Eu aruncam mai bine decît nătărăul care încercase să mi-l înfigă în spate (mai tîrziu am aflat că aruncătorul fusese Dario). Lama azvîrlită cu putere îl lovi pe spion în osul coapsei şi-i smulse un urlet de durere.

Cu un penibil efort de voinţă mă ridicai în picioare. Puteam să merg. Deci glonţul îmi atinsese numai muşchii... şi nu prea grav. Un pas... doi paşi... trei paşi... Eram la doi metri de Pox. Acesta mă aştepta cu faţa crispată, gata de atac. În pum-

nul drept îi strălucea, albăstrui în bătaia lunii, un box cu muchea prelungită în două lame scurte. Se vedea că face o sforțare desperată să mă înfrunte. Dar nici eu nu stăteam mai bine. Brațul i se destinse într-o lovitură joasă. Alunecai într-o parte și în același timp îi prinsei încheietura mîinii cu mîna mea dreaptă. Apoi pumnul stîng mi se abătu peste țeasta lui ca un ciocan. Se prăbuși inert. Dacă aș fi fost în posesia întregii mele puteri, este neîndoielnic că-i sfărîmam capul...

Îmi rămînea să scap de Dario și de celălalt. Eram nevoit să primesc lupta, deoarece acum se aflau numai la cîțiva pași. Se împăcaseră. Se vedea că nu se așteptau să-l dobor pe Pox. Aș fi profitat de confuzie, dar în mîna lui Dario apăru un revolver cu țeava îndreptată spre mine.

— Sus labele, comandă el drăguț.

Ridicai mîinile înainte, îndoite din coate, astfel încît palmele îmi veneau în dreptul frunții... adică în ce-l privește pe Dario (care se apropiase și-mi împingea revolverul în piept) în dreptul gîtului său deșirat și slab, pe prăjina căruia mărul lui Adam se plimba obsedant în sus și-n jos. Tăind aerul ca un paloș, muchia palmei mele a izbit exact în acest dezgustător cartilagiu. Dario se muie și se prăbuși îndoindu-se ca o nuia prea subțire. Deși pierdeam sînge din rana de la picior, contasem pe rapiditatea mișcării și nu m-am înșelat.

Dar, înante de a mă întoarce către ultimul meu adversar, simții lovitura pe care acesta mi-a aplicat-o în creștet și-mi pierdui cunoștința.

PE PLAJA ALBĂ, CÎND APUNE LUNA

Mă trezii hîţînat pe umărul bunului meu prieten Pox, care, spre stupefacţia mea, înjurînd şi luptîndu-se cu valurile, înainta mereu în mare, depărtîndu-se de o plajă cunoscută. Unde mai văzusem eu plaja asta?... A, da, chiar Plaja Albă... Ziua mi-aş fi dat seama imediat. Dar aspectul ei în lumina lunii, care se lăsa spre apus, întinzînd pe fîşia de nisip umbrele falezei, era neaşteptat de nou.

Ce voia Pox cu mine? Să mă înece? Neverosimil. Pentru asta n-avea nevoie să se osteneaşcă atît: să parcurgă pe faleză sau pe plajă aproape un kilometru, să se lupte apoi cu talazurile.

Plaja rămăsese în urmă la vreo şaptezeci de metri. În dreptul acestui punct de pe coastă, ca să-ţi ajungă apa pînă la gît, trebuia să mergi spre larg o sută cincizeci de metri.

Rana de la picior şi mai ales capul mă dureau cumplit, îmi era sete, frînghia cu care mă legaseră fedeleş îmi tăia muşchii şi îmi chinuia oasele, iar căluşul mă făcea pur şi simplu să înnebunesc.

Capul şi partea superioară a trupului îmi atîrnau pe spatele gol al lui Pox. Talazurile nu prea mari, făceau ca apa să-i vină acestuia cînd pînă la mijloc, cuprinzîndu-mi extremitatea picioarelor, cînd pînă în dreptul coapselor.

— Dacă grănicerii au trecut acum o jumătate de oră, mai aveam doar un ceas. De n-ar întîrzia Frühauf, gîfîi Pox, împleticindu-se izbit de un val mare, căruia îi simţii răceala pînă aproape de şolduri.

Cui i s-o fi adresînd oare? aş fi vrut să ştiu. Curiozitatea îmi fu satisfăcută fără întîrziere. Un glas cunoscut şi eminamente răguşit, aparţinînd unei persoane ce mergea la un pas în faţa lui Pox, spunea cu patos:

— Aş da toată marea... şi încă ceva pe deasupra pentru un şpriţ. Mi s-a făcut lehamite de sportul ăsta... Mai bine jucam mai departe cărţi la Lyon, cu clienţii lui Margot...

— Măsluiai tu cărţile mult şi bine dacă te lăsa în pace Chardonnet, reflectă Pox cu glas tare. Dar tot mai bine e să voiajezi pentru Gould şi prietenii lui decît să zaci la zdup, din pricina frivolităţilor tale...

— Uite ce-i, amice, îl întrerupse Dario, eşti lipsit de tactul cel mai elementar... şi mă plictiseşti.

— Atunci, ca să te mai distrezi, ia fă te rog bine şi ajută-mă să-l car pe bivolul ăsta, îi replică Pox.

— Ce-ar fi să-l aruncăm în apă? propuse glasul cel răguşit în timp ce-mi simţii totuşi genunchii ridicaţi pe umerii lunganului. Dacă limuzina lui „205" mă lasă să aştept prea mult, precis că-i fac o înmormîntare marinărească clasa întîi şi-l potcovesc cu un discurs funebru de să-l povestească şi la peşti.

— Eşti un măgar! aprecie Pox fără menajamente. Şi ce-i duci lui sir Gould? Poate planurile obiectivului 4 VZ, care se aflau la Boby cînd a fost arestat din vina ta? Ascultă-mă pe mine, Agalidis se pricepe la de-alde astea. Mina aia acţionată de la distanţă, cu care dumnealor scot pietricele de pe fundul mării, poate folosi... la multe. Dacă mieluşelul ăsta pe care l-am făcut colet, n-ar şti altceva nimic decît cîntecul cu mina, şi tot s-ar chema c-am făcut o treabă bună.

Ce naiba aveau de gînd cu mine? Iată un lucru pe care, ca să-l aflu mai exact, aş fi plătit un preţ bunicel. De fapt începusem să înţeleg.

Acum valurile îi ajungeau lui Pox alternativ pînă la talie şi pînă la jumătatea omoplaţilor, astfel încît,

deşi fusesem tras mai sus pe umărul acestuia, picioarele fiindu-mi luate în primire de Dario, capul îmi trecea regulat prin creasta lor. Eram deci constrîns să-mi potrivesc respiraţia după ritmul acestora şi totodată să-mi lipesc bine buzele de suprafaţa căluşului. Dacă nu m-aş fi trezit mai înainte, mă trezea acum apa mării, al cărei gust amărui îmi umplea gura. Totuşi cei doi spioni, în lupta cu talazurile, nu se gîndeau încă la asta, iar eu rămîneam mai departe inert, ca şi cum pocnitura din creştet mi-ar fi ajuns pentru un timp mai îndelungat.

Pox spunea în continuare :

— De pontul cu uraniul nici nu mai vorbesc. Ţinînd seama că şi aici tot omul nostru e tartorul, află că transporţi greutatea lui în aur... De-ar fi el nesimţit ca un bolovan, şi şeful tot l-ar convinge să vorbească.

Ah ! De n-aş fi avut mîinile legate şi picioarele strînse în aceleaşi sfori !

— Orice ai mîrîi tu, Agalidis ne-a vîndut o marfă rară, simţi Pox nevoia să stăruie (probabil pentru a se convinge şi pe sine de temeinicia acestei aserţiuni).

Împleticindu-se, îmbrîncit de talazuri, Dario replică :

— Dacă Agalidis e aşa de grozav, de ce nu ne-a dat el o mină din alea cu care mă baţi la cap ? Zicea că are doar un kilogram. În orice caz era mai uşoară decît coletul pe care mă pui să-l car. Pe urmă Agalidis al tău pretindea că a participat la prospectarea fundului mării. De ce n-a vrut el să plece pe „205“ ? Cel puţin scăpam eu de hamalîc...

Acum înţelegeam limpede : Agalidis era Mihuţ al meu.

Poziţia incomodă în care mă aflam devenise insuportabilă. Dar mult n-am mai avut de aşteptat. Dată fiind perspectiva ce-mi era rezervată, eu nu puteam vedea decît unduirea largă a talazurilor mării şi, cu un oarecare efort, liniile întunecate ale

falezei. Dar am auzit exclamaţiile simultane ale lui Pox şi Dario.

— Vine !

— Uite-l ! Uff !

— Aprinde lanterna, adăugă Pox.

Dario se debarasă brusc de genunchii mei, astfel încît Pox îşi pierdu echilibrul şi mă lăsă, cu o înjurătură înspăimîntătoare, să-i alunec de pe umăr. Căzui în picioare, dar un val mă izbi în ceafă şi pierdui fundul de sub tălpi.

Ce m-a salvat în această împrejurare ? Calmul ? Desperarea ? Voinţa ? Este adevărat că, în următoarele cîteva clipe, mi-am păstrat cumpătul destul de bine. Dar de efortul pe care l-am făcut atunci, un om nu este în stare de multe ori în viaţă. Nu ştiu cum am izbutit însă cu ajutorul apei care a făcut legăturile să alunece mai uşor, încordîndu-mi muşchii cu deznădejde la un moment dat mi-am simţit mîinile libere. Deşi-mi erau amorţite, printr-o nouă sforţare, putui să înot. Am scos capul la suprafaţă chiar lîngă obrazul lui Pox, care pesemne îşi agita braţele prin apă ca să mă prindă. M-am folosit de surpriză şi, apucîndu-l de gît, l-am tras la fund. S-a încleştat de coatele mele şi a început să se zbată cu mişcări dezordonate şi violente. Apa bolborosea sinistru. Avea ultimele puteri ale celui ce se îneacă. Cu picioarele legate încă, cu muşchii amorţiţi şi îndureraţi, era imposibil să mă menţin stăpîn pe situaţie. Am alunecat pe spate, trăgîndu-l pe spion peste mine, într-un vîrtej de mişcări oarbe şi învălmăşite. Tocmai aceste mişcări mi-au eliberat nu ştiu cum şi picioarele. Am avut noroc. Altfel e sigur că scurta poveste a vieţii mele s-ar fi încheiat în modul cel mai neplăcut. Noua situaţie în care mă aflam mi-a permis ca instinctiv să-mi găsesc o suprafaţă de sprijin mai mare şi să scot a doua oară capul deasupra valurilor.

Atunci am zărit deodată conturîndu-se în umbra nopţii, obiectul care dezlega cel puţin două mistere. Avea în mod vag aerul unei bărci cu motor şi forme aerodinamice. De fapt, aşa cum am bănuit imediat,

era un submarin pitic, de un tip necunoscut. Se vedea că-i foarte uşor după felul în care ieşea afară din apă şi-l legănau valurile. Nu măsura în lungime decît vreo patru metri, iar în înălţime, ţinînd seama de partea imersionată, nici doi metri. Din interiorul chioşcului cît o jumătate de butoiaş de bere, scosese capul un individ bărbos şi ciufulit. Dario (care stătea la cîţiva paşi, cu spatele către mine, şi probabil nu văzuse nimic din ultima luptă) îi făcea de zor semne amicale.

Din clipa în care scena aceasta mi s-a întipărit pe retină şi mi-am pus întrebarea cum să scap din noua încurcătură, nu s-au scurs nici zece secunde pînă la cealaltă clipă cînd, din dreapta şi din stînga, dinspre uscat şi chiar dinspre larg, ieşind din beznă şi din valuri, văzui îndreptîndu-se spre noi zeci de umbre. Pesemne că bărbosul a observat acelaşi lucru, o dată cu mine, căci dispăru brusc din deschizătura chioşcului, şi submarinul începu să se mişte fără nici un zgomot. Însă nu apucă să alunece nici doi metri, şi obişnuita somaţie a grănicerilor răsună în noapte, hotărît, împrăştiindu-mi temerile şi dîndu-mi un simţămînt de negrăită siguranţă :

— Cine-i ? Stai !... Stai !... Stai !

Apoi un răpăit scurt de mitralieră, abătut ca o grindină peste pereţii exteriori ai submersibilului, făcu să iasă din interiorul acestuia, ca dintr-un butoi, un răcnet îngrozitor şi piţigăiat :

— Me predau ! Me predau !

— Andronic ! Andronic ! Unde eşti Andronic ? auzii strigîndu-mă vocea lui Orza.

— Sînt aici. Nu-i nici o primejdie, răspunsei eu tare, smulgîndu-mi căluşul, străbătut de un cald sentiment de recunoştinţă.

Locul încordării extenuante de mai adineauri îl luase, în toată fiinţa mea, o destindere binefăcătoare, care-mi desprinse fără nici un gînd mîna încleştată în părul lui Pox.

Acesta ar fi alunecat şi s-ar fi pierdut în valuri, înecîndu-se de-a binelea, dacă, văzîndu-i capul plutind cîteva momente între două talazuri, nu l-ar fi

prins în braţe o făptură de coşmar : un monstru cu braţe musculoase de om şi cap de animal fabulos. Asemenea monştri se apropiau din toate direcţiile. Cînd îşi scoaseră măştile etanşe de cauciuc, cel care îl pescuise pe Pox şi-l ţinea acum în spate ca pe un sac de cartofi se adresă unei siluete ce apăruse chiar din spatele meu şi pe care o indentificai de îndată ca aparţinînd lui Ştefan Orza.

— Tovarăşe locotenent-colonel, spuse flăcăul cu braţe musculoase, am prins un rechin. Unde ordonaţi să-l cazăm ?

EPILOGUL UNEI AVENTURI

Fereastra largă a rezervei era deschisă spre grădina scăldată de soarele amiezii şi oferea perspectiva adîncă a straturilor de flori ce se întindeau pînă departe, multicolore şi tremurătoare. În adierea caldă a vîntului de vară, cearşafurile sfîşiate ale straturilor de narcise îşi fluturau zdrenţele de zăpadă, crinii îşi legănau potirele cu ispite, iar macii împrăştiaţi în patrulaterul imens al lalelelor puneau în mijlocul acestora peceţi de sînge.

Răsturnat într-un fotoliu moale, mă lăsam pătruns de sărbătorescul torent de lumină care inunda grădina spitalului şi se scurgea printre frunzele salcîmilor din colţurile terasei.

Nu s-ar fi putut spune că nu-i plăcut în rezerva mea ; albastrul potolit al pereţilor, al mobilierului, al învelitoarei de pe pat mă odihnea şi îl comparam favorabil cu albul orbitor al altor spitale. În ton cu simfonia de nuanţe coloristice a încăperii era şi buchetul de „Nu-mă-uita" aranjat cu gingăşie într-o glastră de mîna Adrianei, care avea în aceste împrejurări vădita tendinţă să se transforme în infirmieră voluntară.

Eram aici de trei zile, şi febra îmi scăzuse aproape complet. Mă refăcusem repede. Mă mai durea puţin piciorul rănit, dar mă felicitam că n-a fost decît atît. Oricum, trebuie să le fiu recunoscător banditilor că îmi legaseră rana şi nu pierdusem prea mult sînge.

Auzisem că lui Pox nu-i mergea tot atît de bine. În schimb falsul mecanic dispăruse fără urme.

Cînd a intrat în cameră Ştefan Orza, tocmai mă contemplam autoadmirativ în oglinda pe care o tră-

sesem de pe masă, frecîndu-mi cu dosul palmei bărbia nerasă. Deducţiile mi se confirmaseră şi eram mulţumit.

Ştefan Orza îşi pusese pentru această împrejurare un elegant costum civil, cu cămaşă de mătase şi cu nodul cravatei ca un miez de nucă. Floricica albastră de la butonieră, deşi minusculă şi discretă, îl integra în simfonia vizuală a albastrului ce stăpînea blînd toată încăperea.

După ce mi-a oferit o cutie mare şi lunguiaţă cu ţigări, se interesă binevoitor de starea sănătăţii mele. Firește că eram nerăbdător să lămuresc cîteva lucruri. În faţa unei dorinţe exprese, Orza admise că mi se cuvin cîteva explicaţii.

— Un moment, te rog, Ştefane — îmi permisei să-l întrerup. Aş vrea totodată să-mi verific justeţea unor deducţii personale. Eu am să-mi spun presupunerile, iar tu ai să mi le confirmi sau ai să mi le dezminţi.

— Fie şi aşa, aprobă Ştefan Orza. Să luăm faptele chiar în ordinea în care s-au impus atenţiei tale. Ştii ce s-a întîmplat cu geamandura ?

— N-aş îndrăzni să pariez că lucrurile s-au petrecut întocmai, dar... ele s-ar fi putut petrece în felul următor... Există mai întîi o constatare neîndoielnică, pe care am făcut-o încă din noaptea cînd am coborît din elicopter : Mihuţ îl spiona pe Stavri. A doua constatare am făcut-o după douăzeci şi patru de ore, tot noaptea : Mihuţ colabora cu banda Consuella-Pox-Dario, deşi la curent cu asta părea să fie numai Consuella, dovadă strigătul revelator al grăsunului cînd a fost atacat de Dario. Dar, pe de altă parte, Consuella se avea foarte bine şi cu Stavri, a cărui moarte violentă, în condiţiile ştiute, îl implică în complexul maşinaţiilor pe care securitatea le-a dejucat cu ajutorul neînsemnatei mele contribuţii.

Orza făcu un gest evaziv (sinceritatea mă obligă să recunosc că atunci l-am atribuit intenţiei sale de a protesta împotriva minimalizării rolului pe care l-a jucat).

— Mica mea teorie, continuai eu, este aceasta : în jurul şi în interiorul institutului nostru de oceanografie acţionau iniţial două grupuri de spioni. Din primul grup, eu am făcut personal cunoştinţă cu frumoasa Consuella, derbedeii care îşi zic Pox şi Dario şi geochimistul Stavri, recrutat, într-un mod pe care îl ignor, de cei care sînt stăpînii primilor trei. Din al doilea grup l-am cunoscut pe alias Mihuţ, indicat de Pox sub numele grecesc de Agalidis. De altfel se pare că acesta lucra relativ izolat de eventualii săi colaboratori. În folosul cui acţiona fiecare dintre cele două grupuri n-am putut înţelege prea exact. Ceea ce am aflat din discuţiile bandiţilor am declarat de îndată ce m-au salvat grănicerii care i-au pîndit în apă cu ajutorul costumelor de scafandru. După cît am înţeles eu, misiunea spionilor era legată de unele obiective de interes militar. Despre minereurile radioactive, de care precis nu ştia decît Stavri şi probabil Consuella, Pox şi Dario habar n-aveau. Faptul mă îndreptăţeşte să cred că informaţiile şi documentele referitoare la acestea n-au intrat iniţial în planurile spionilor. Ele au constituit pentru unii, perspectiva unei afaceri întîmplătoare.

— Anchetarea lui Dario a confirmat raţionamentele tale, aprobă Orza... Pox şi Dario vînau secrete militare, aşa cum ai aflat chiar din gura lor şi cum va arăta comunicatul din presa de mîine.

— Consuella, explicai eu în continuare, făcea legătura cu Stavri, cu care, în treacăt fie spus, întreţinea şi raporturi de altă natură.

Orza zîmbi amuzat.

Prinzînd tot mai mult curaj, explicai sigur de mine :

— Sarcinile de agent de legătură ale Consuellei se potriveau minunat cu profesia de cîntăreaţă într-un local public, profesie ce-i justifica contactul cu tot soiul de oameni. Prietenia pe care o simula faţă de tineretul de la institut o aducea destul de firesc în apropierea lui Stavri, cu care în felul acesta putea sta de vorbă fără a da de bănuit — lucru foarte important, întrucît geochimistul avea rolul

transmiterii documentelor procurate de bandă cu ajutorul geamandurilor semănate de cercetătorii institutului în zona apelor litorale... Geamandurile astea, ingenioase căsuțe postale, erau frecvent controlate de submarinul pitic, pe care l-am luat noaptea, din eclicopter, drept o barcă cu motor.

— Frühauf, pilotul submersibilului, adormise legănat de valuri, precizează Orza. Zgomotul aeronavei l-a trezit abia cînd aceasta era gata să amerizeze. Frühauf trebuia să se întîlnească cu Stavri potrivit ultimului mesaj pe care geochimistul i-l transmisese în aceeași zi prin radio. Stavri întîrziase. N-a prevăzut că grupul de cercetători se va întoarce la o oră atît de avansată.

— Eu nu cred că, după ce stabilea contactul cu banda de spioni de pe țărm, vehiculul lui Frühauf ajungea prea departe în mod independent, îmi continuai ideile. Am citit de curînd o revistă străină...

— ...care, îmi scurtă expunerea Orza, publica un reportaj referitor la submersibilele pitice lansate sub apă de submarine gigant, ca niște torpile, și la întoarcere trase înăuntru primitiv prin tubul pe unde au ieșit. Ai ghicit și de data asta. Documentele lui Stavri ajungeau pe un submarin de dimensiuni mari.

— Dar la destinație, cel puțin un document tot n-a ajuns, mă grăbii să termin. Acela pe care Stavri l-a compus din proprie inițiativă în legătură cu radioactivitatea fundului mării. Exista probabil un antagonism între interesele lui Agalidis, care supraveghea mișcările celeilalte bande, și interesele acesteia. De aceea, în ultimul moment, falsul mecanic a deschis geamandura cu pricina și a scos de aici un document la care rîvnea cu ardoare. Lăsată pe valuri de mine și de Agalidis, care n-a avut vreme să-i înșurubeze la loc buloanele capacului, încetul cu încetul, gemandura s-a umplut de apă și s-a scufundat, așa că micul submersibil n-a mai găsit-o la locul indicat prin radio.

— Dar dacă banda de spioni, voi Ștefan Orza să mă pună la încercare, comunica prin radio cu cei dinafară, la ce mai foloseau geamandurile?

— Geamandurile erau necesare pesemne pentru a transmite schiţe, unele documente originale şi chiar anumite obiecte. De altfel banda se folosea de un al treilea mijloc. Pentru legăturile dintre membrii ei, Consuella alcătuia din titluri fanteziste de cîntece, adevărate mesaje.

Orza mă asculta cu o expresie de vădită atenţie.

— Eu am surprins două mesaje ale Consuellei — precizai cu satisfacţie. Pentru primul fuseseră inventate trei titluri atribuite unor melodii indoneziene: „O păsărică mi-a ciripit povestea-ntreagă", „Vino, iubite" şi „Călători-vei peste mări". Asta înseamna: „Avem informaţii complete într-o anumită problemă. Pox şi Dario (poate numai Pox) trebuie să se întîlnească cu mine. E necesar ca cineva să plece la baza noastră din străinătate." Presupun că Stavri, după ce amînase o bucată de vreme comunicarea senzaţionalei sale descoperiri, tot gîndindu-se cum să tragă mai multe foloase din ea, s-a hotărît, în sfîrşit, s-o destăinuie stăpînilor săi de peste graniţă şi atunci a urmat povestea cu geamandura. Bănuind că documentul său n-a ajuns la destinaţie, preferînd să nu se demaşte faţă de organele puterii noastre de stat printr-o dispariţie care ar fi vorbit de la sine, socotind că totuşi într-o asemenea împrejurare ar fi cazul să-şi negocieze trădarea printr-un reprezentant pe care să-l cointereseze. Stavri a vrut să apeleze la serviciile unuia dintre complicii săi. Mesajul „Pe ţărm, cînd luna va răsări", pe care Consuella l-a transmis după moartea geochimistului stabilea în mod concret întîlnirea ei cu Pox şi Dario, necesară acum din motive noi. De ce a făcut uz Consuella de microfonul localului ca să-şi transmită mesajele? Cred că asta era metoda obişnuită ce-i fusese impusă. Ea nu trebuia să-l cunoască pe cel ce ţinea legătura cu Pox şi nu cunoştea în consecinţă locul unde acesta putea fi găsit, ca să nu aibă posibilitatea să-l denunţe. Întrucît cîntăreaţa ignora vizuina celor ce operau pe teren, grupul lor ar fi fost salvat în cazul unei defecţiuni

parțiale (să spunem arestarea izolată a Consuellei și a lui Stavri). Totuși folosirea microfonului a fost imprudentă și întregul sistem de comunicare îmi pricinuiește nedumeriri. Asemănarea lui cu metoda la care a recurs Reis anul trecut, în restaurant, mi se pare cît se poate de bizară.

Ștefan Orza zîmbea misterios. Îl privii cîteva clipe în tăcere, apoi continuai :

— Din toate cîte s-au întîmplat, reiese că Stavri cunoștea de multă vreme existența minereurilor radioactive.

— Ce te face să crezi asta ? întrebă prietenul meu.

— Întîi faptul că a murit prezentînd semnele unei grave intoxicații cu poloniu. Or în altă parte decît la institut n-a putut avea de-a face cu poloniu. Și în cîteva ore acesta nici nu ucide și nici nu se depune în țesuturi. Pentru asta îi trebuie un timp mai îndelungat, chiar dacă n-a iradiat organismul omenesc din afara lui, ci a pătruns în acesta printr-un accident, respirat sub formă de pulbere, de pildă, lucru teoretic posibil într-un laborator. O indicație în privința faptului că Stavri ar fi fost de mai multă vreme posesorul unor pietre radioactive, ce i-au fost fatale : geochimistul își încuia o parte din colecția mineralogică în dulapul de oțel inoxidabil. Astfel putea s-o pună la adăpost de orice indiscreție (fie chiar și de indiscreția unor detectoare deoarece un strat mai gros de oțel inoxidabil absoarbe radiațiile). Apoi ardoarea cu care mi-a disputat dreptul de a explora fundul mării în costum de scafandru. Spera, cred, să ne împiedice cel puțin o vreme să cunoaștem natura exactă a rocilor din locul cu pricina.

— Dar cum ai reconstituit tu împrejurările morții sale ?

— O, asta nu-i greu de loc după toate cîte le-am aflat ulterior ! Laboratorul lui Stavri nu era utilat pentru lucrări de radiochimie. Obișnuit cu riscurile, dornic să-și asigure în străinătate un cont cît mai mare furnizînd cît mai multe informații asupra

importanței bogățiilor naturale descoperite chiar de el, Stavri a îndrăznit să întreprindă o serie de cercetări asupra minereurilor radioactive fără să dispună de obișnuitele mijloace de protecție : costum pneumatic, dozimetre, bariere de plumb, respiratoare cu filtre pentru roca pulverizată etc. În mod neîndoielnic, Stavri nu numai că fusese iradiat din afară de elementele radioactive pe care le manipula, dar el le și aspirase ori le înghițea sub formă de pulbere. Nu știu cînd a început și cît a durat intoxicarea lui, dar sînt sigur că, în noaptea ce a urmat ultimului nostru zbor comun cu elicopterul, spionul și-a dat seama că nu mai are nici o scăpare și, ca să-și scurteze suferința s-a sinucis strîngînd între măsele fiola cu acid cianhidric, care constituie, în mod obișnuit, ultima rezervă a oamenilor de această teapă.

— Bravo ! mă felicită călduros Ștefan Orza. Ești un adevărat Sherlock Holmes.

Eram de acord cu el fără nici o grijă că păcătuiesc împotriva modestiei. Am folosit chiar prilejul ca să mă laud puțin :

— Trebuie să recunosc și eu că flerul mă ajută mult. De pildă dacă nu-l miroseam la timp, Agalidis m-ar fi curățat fără nici un regret.

— Dar, de fapt, ce te-a făcut să-l bănuiești ? mă întrebă Orza.

— Firește că au fost și lucruri precise care mi-au stîrnit neîncrederea. Printre altele, nici un ofițer de securitate nu și-ar fi luat răspunderea să amestece pe oricine în urmărirea unor spioni numai pentru că respectivului îi place să facă pe detectivul. Or, repet, mirosul pe mine mă ajută chiar atunci cînd nu am cine știe ce indicii. Așa a fost și cu Consuella. Am bănuit-o în mai multe împrejurări... Eram sigur că nu greșesc, dar...

În clipa aceea am auzit pe coridor glasul voios al lui Nesteruș și un rîs plin, sonor și plăcut... Ce dracu' ! mă fulgeră o părere... Și n-avui vremea nici măcar să-mi termin gîndul, cînd ușa se deschise,

şi în prag o văzui pe Consuella agăţată de braţul prietenului meu, a cărui figură exprima fericire, atîta fericire !

Rămăsesem încremenit. Pesemne că arătam teribil de stupid, fiindcă deodată Consuella începu să rîdă şi mai tare, acompaniată de hohotele celor doi bărbaţi, pînă ce tot ea deveni serioasă şi-mi spuse :

— Iartă-mă, Andronic. Nu mi-o lua în nume de rău... Ce-ţi mai face piciorul ? În noaptea aceea, în lipsă de ceva mai bun, ţi l-am bandajat cu o fîşie din furoul meu.

Eram consternat.

Chipul lui Orza îşi reluase expresia obişnuită, cînd acesta rosti liniştit :

— Sosirea acestei tinere perechi ne-a întrerupt explicaţiile. Cînd au venit dumnealor tocmai voiam să-ţi spun, Şerbane, că în privinţa Consuellei Stavri n-ai ghicit întregul adevăr.

Încă o bombă pe care trebuia s-o înghit nemestecată ! Cum de nu fusesem niciodată curios să-i ştiu tot numele. Toată lumea îi zicea Consuella ; pe reclamele braseriei „Steaua de mare" scria numai Consuella ; ea se prezenta scurt, Consuella... Ne obişnuisem într-atît cu această simplificare, ce ţinea loc de pseudonim artistic, încît nici eu şi nici alţii nu ne puseserăm problema unei identităţi mai complete.

— Consuella Stavri — spunea Orza — nu este o trădătoare. Trădător a fost numai primul ei bărbat, Arhip Stavri, unealtă mai veche a duşmanilor poporului nostru. După ce se măritase cu el foarte tînără, în urma unor neînţelegeri, Consuella l-a părăsit fără să-i cunoască legăturile cu serviciile de spionaj ale ţărilor imperialiste. Totuşi, dat fiind faptul că legalmente rămăsese soţia lui Stavri, neglijînd să se informeze mai temeinic asupra ei, o anumită organizaţie străină, prin intermediul căreia imperialiştii încearcă să intervină în treburile interne ale statului nostru, i-a propus Consuellei, în timpul turneului pe care l-a făcut recent peste graniţă, să se

înroleze în rîndurile agenţilor săi. Consuella are unele trăsături comune cu tine, Şerbane. Printre ele şi înclinarea către o existenţă mai puţin obişnuită. Această înclinare a determinat-o ca, în loc să refuze cu indignare, să se prefacă tentată de propunerea recrutorului de spioni, să ceară un răgaz de gîndire, în care a luat contact cu organele noastre de securitate, şi cu învoirea lor să dea un răspuns afirmativ. Prima misiune ce i-a fost încredinţată ca spioană o cunoaştem : legătura dintre omul pe care-l iubise cîndva, în adolescenţă, dar pe care acum îl dispreţuia pînă la sila cea mai adîncă, şi cîţiva agenţi răspîndiţi nu prea departe, pe teritoriul din imediata apropiere a litoralului. Din momentul în care Consuella a început să cînte la restaurantul „Steaua de mare", i-am putut fila pe toţi interceptîndu-le şi chiar transformîndu-le mesajele fără nici o dificultate. Nu ne-a fost prea greu nici să aflăm cifrul cunoscut în cadrul bandei numai de Stavri şi folosit de el atît în scrisorile închise într-o geamandură sau alta, cît şi în convorbirile radiofonice, cu ale căror lungimi de undă eram de asemenea la curent de multă vreme. Cele trei-patru mesaje transmise de Pox şi Dario prin filiera Consuella — Arhip Stavri au fost interceptate cu ajutorul Consuellei şi modificate, iar apoi transmise prin radio ori introduse în geamandură aşa cum le-am prefăcut noi. Geochimistul le-a dat drumul mai departe fără nici o bănuială, cu ajutorul postului emiţător ascuns într-un mic şi comun perforator de hîrtie din sertarul mesei sale de lucru. Banda ar fi fost de mult după gratii dacă n-aveam interesul ca, prin intermediul ei, să-i inducem în eroare pe cei ce aşteptau în străinătate roadele tristei sale activităţi. Arestarea precipitată a lui Pox şi Dario s-a produs atunci cînd Consuella, după încăierarea ta cu spionii, m-a încunoştiinţat că ai fost răpit. Aşadar pentru serviciile pe care ţi le-a făcut, poţi să-i mulţumeşti şi tu, aşa cum i-am mulţumit şi noi pentru greutăţile întîmpinate şi destoinicia dovedită în slujba patriei.

M-am ridicat în picioare şi m-am înclinat fără plăcere. Mă simţeam stînjenit. Aceasta cu atît mai mult, cu cît ultimele explicaţii ale lui Orza mă făceau să înţeleg că meritele mele în legătură cu demascarea şi prinderea spionilor erau ca şi nule. Degeaba dădusem (cu unele excepţii) dovadă de perspicacitate. Degeaba îmi riscasem pielea. Securitatea ştia totul dinainte, nu-i scăpase nici o clipă din ochi pe agenţii duşmanului. Ca cetăţean asta trebuia să mă bucure. Nu eram totuşi prea încîntat. Mă simţeam chiar umilit. Apoi m-am scuturat brusc de sentimentele urîte care-şi făcuseră loc în sufletul meu.

— În legătură cu rolul jucat de Consuella la „Steaua de mare" pot să-ţi mai spulber o nedumerire — îmi solicită Orza atenţia mai departe. Ţi s-a părut ciudată asemănarea dintre sistemul prin care a comunicat Vanini cu Reis în restaurant şi cel întrebuinţat cu ajutorul microfonului la „Steaua de mare". Ea se explică simplu. Consuellei, eu i-am sugerat ideia şi desigur, la rîndul meu, i-o datorez spionului italian. Banda Stavri-Pox-Dario n-a găsit-o rea, deoarece nu avea de unde să ştie că ne este bine cunoscută.

Mai exista un lucru ce nu-mi era pe deplin lămurit. În consecinţă, am pus ultima întrebare :

— Ai arătat, Ştefane, ce obiective avea banda Pox-Dario-Stavri. Dar Agalidis ce urmărea în ţara noastră ?

— Despre Agalidis se cunosc în general destul de multe lucruri. Printre altele că s-a născut şi a trăit la Brăila o bună parte din viaţă. Aşa se explică faptul că ştia atît de bine romîneşte. După ce s-a expatriat (asta s-a întîmplat acum vreo zece ani) a devenit mercenarul unui puternic cartel internaţional şi s-a specializat în furtul invenţiilor şi descoperirilor ştiinţifice. În acest scop s-a angajat probabil şi la institutul dumneavoastră de oceanografie. Şi a nimerit în plin, dînd întîi peste mina cu declanşare ultrasonică, pe care imperialiştii, desigur, ar în-

cerca s-o transforme în instrument de distrugere, apoi peste aceea ce n-a căutat şi n-a visat : secretul minereurilor radioactive de la fundul apelor noastre teritoriale. Unui copoi cu experienţa lui Agalidis n-a putut să-i scape faptul că pe terenul unde vîna el îşi încercau puterile şi alţi reprezentanţi ai ramurii cinegetice care-l pasiona la culme. La început i-a urmărit, le-a cotrobăit printre hîrtii, le-a pus beţe în roate... Dar apoi şi-a făcut socoteala că va cîştiga mai mult ajutîndu-i. Consuella s-a ferit să-i informeze pe Pox şi Dario asupra minei ultrasonice şi asupra minereurilor radioactive. În cunoştinţa de cauză i-a pus Agalidis, pe care împrejurările l-au silit apoi să fugă, pare-se, fără nici un document. Deocamdată Agalidis ne-a scăpat. Trebuie să-şi fi dat seama de un lucru ce l-a alarmat teribil dacă a renunţat să mai treacă pe acasă ca să-şi ia însemnările cifrate, pe care i le-am găsit noi. Dar nici el nu ne va scăpa multă vreme. Sîntem pe urmele lui, şi mai toţi spionii sfîrşesc în ochiurile plasei prin care au sperat să se strecoare cu abilitate...

După ce Orza tăcu, păstrarăm cîteva clipe de tăcere absolută. Consuella stătea în picioare rezemată de canatul uşii dinspre grădină şi privea vag spre fotoliul în care continuam să mă tolănesc, făcîndu-mă că nu-i acord nici o atenţie. Îmi salvase viaţa poate, dar în ochii mei nu se reabilitase complet. N-aveam pentru ea prea multă simpatie. Prea se credea în stare să ne joace pe toţi cum îi place. Şi pe urmă Nesteruş îmi era foarte drag. Ce-i trebuia lui această femeie ciudată şi uşuratică !

— Tare nu mă poţi tu suferi, Andronic ! zise ea deodată pe un ton de glumă, profitînd de faptul că Orza şi Nesteruş ieşiseră pe balcon.

— Îţi sînt recunoscător pentru tot ce ai făcut în ce mă priveşte, iar în legătură cu unele bănuieli nedrepte îţi cer iertare, replicai eu.

— Asta e un fel de a recunoaşte că nu mă poţi suferi, Andronic.

Îmi dădui la rîndul meu silința să întrebuințez același ton de glumă circumstanțială :

— Ți-am mai spus o dată, Consuella... Față de tine am rezerve, fiindcă sînt prudent.

— Asta înseamnă, folosi ea prilejul, că aș reprezenta pentru tine o primejdie ?

Doamne ferește ! Unde voia să ajungă această eroină de literatură senzațională ?

Mă hotărîi ca, în interesul prietenului meu, să atac frontal :

— Nu de mine e vorba, ci de un prieten la care țin... Mă îngrijorează pentru Nesteruș ușurința cu care te porți.

— Pe ce te întemeiezi cînd îmi aduci această învinuire ? întrebă cu seriozitate femeia de la „Steaua de mare".

— Crezi că e nevoie să precizez ? începui eu enervat...

Dar culmea era că-mi venea destul de greu să precizez ceva... În fond, totuși, deși chestiunea se prezenta sub un aspect cam delicat, ce însemna sărutul dat lui Stavri în bătaia lunii. Una din două : ori îl iubea, ori îl detesta. Deși mă simțeam cam ridicol (la urma urmelor era bărbatul ei), continuai fără a lăsa să mi se bănuiască ezitarea :

— Ție ți se pare firesc, de pildă, ca o femeie să asculte pierdută declarațiile de dragoste ale unui adorator, iar după un ceas să se sărute pe faleză cu altul pentru care, cică, ar nutri doar cea mai profundă scîrbă ?

— Deci ai văzut-o și pe asta. Și nu i-ai spus nimic lui Nesteruș. Iată, așadar, că ești un cavaler ireproșabil, Andronic, spuse Consuella ironică :

Mă înfuriai de-a binelea :

— Crezi că din cavalerism am tăcut ? Uite că te înșeli. L-am menajat pe Nesteruș... că în ce te privește...

— ... că în ce mă privește, profită ea de pauza făcută ca să respir mai adînc, mă consideri o femeie ușoară, demnă de tot disprețul.

Începuse să se desluşească şi în glasul ei o nuanţă de enervare. Dar aceasta cedă repede locul unui ton calm şi hotărît.

— Ştiam mai de mult asta. Dar află că nici tu nu bănuieşti întotdeauna adevărul ascuns de aparenţe. Capitolul dragostei mele pentru Arhip Stavri l-am încheiat în aşa fel, cu ani în urmă, încît nu mai era posibil nici un fel de întoarcere. Cînd m-ai surprins cu fostul meu soţ pe faleză, acesta voia numai să intre cu ajutorul meu, în legătură cu Pox şi Dario. Doreai să ştii de ce l-am sărutat? Pur şi simplu fiindcă, temîndu-se că ne-aţi recunoscut şi simţindu-se cu musca pe căciulă, ca să vă inducă în eroare asupra motivelor întîlnirii noastre, mi-a poruncit să-l îmbrăţişez. Mi s-a părut mai nimerit să nu-l contrazic şi să mă integrez în rol... Răspunde-mi, Andronic, mă socoteşti pentru asta o femeie uşuratică?

— Hm... mormăii eu.

Îmi venea destul de greu să mă dau bătut, dar ce-aş fi putut zice?

* * *

Cînd într-o povestire plină de enigme, toate acestea au fost lămurite, firește, cititorul aşteaptă încheierea. Să nu-l dezamăgesc. Pe scurt deci: ce-a mai rămas de spus?

Descoperirea făcută de Institutul de oceanografie în împrejurările pe care le-am povestit a fost minereul cel mai bogat în elemente radioactive dintre toate minereurile cunoscute: cincizeci la sută uraniu, apoi ca produs de dezintegrare al acestuia, neobişnuit de mult poloniu, atît de mult, încît unii teoreticieni, cînd au aflat, au zis: imposibil! Dar să nu polemizăm cu teoreticienii. Cert este că în locul unde Mihuţ scufundase geamandura din elicopter, se află astăzi o mină submarină foarte productivă.

În ce-i priveşte pe Nesteruş şi Consuella, s-au căsătorit şi sînt fericiţi (întocmai aşa cum se întîmplă, în cărţile al căror sfîrşit nu vrea să-l con-

trarieze pe cititor). Nesteruș și astăzi, după atîta amar de vreme, pare tot atît de îndrăgostit de femeia pe care a cunoscut-o la „Steaua de mare". Iar Consuella îi este o tovarășă de viață model. Ce-i drept spiritul ei neliniștit o pune din cînd în cînd în cîte o situație primejdioasă, care lui Nesteruș îi dă emoții tari ce-i întreține sentimentele la o înaltă tensiune.

Dar despre alte aventuri ale mele și ale Consuellei (pentru că acum sîntem prieteni buni și ne înțelegem de minune) promit cititorilor mei să le vorbesc în cadrul altor povestiri.

CUPRINS

O experiență senzațională

Experiența profesorului Iosif Scarlat	7
Așa poate începe o aventură	18
U. 17	21
Frumoasa Mihaela	30
Un asasinat	37
Capcana	42
Tainița	52
La miezul nopții	59
Primejdia e iminentă	67
Sufletul meu, dragostea mea cea mare !..	76
Așa se poate sfîrși o aventură	85

Femeia de la „Steaua de Mare"

Geamandura a dispărut	97
Prăbușirea	103
La „Steaua de mare"	107
Consuella	112
Taina geochimistului	117
Straniul tangou	121
Cînd luna a răsărit...	125
Pe Plaja Albă, cînd apune luna	131
Epilogul unei aventuri	137

Redactor responsabil : V. Zednic
Tehnoredactor : I. Panaitescu

Dat la cules 25.05.1963. Bun de tipar 15.07.1963. Apărut 1963. Comanda nr. 5715. Tiraj 30.140. Hîrtie tipar de 50 g/m², 540×840/16. Coli editoriale 6,53. Coli de tipar 9,5. A. T. 1510. C.Z. pentru bibliotecile mici 8R.

Tiparul executat sub comanda nr. 30.438 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — R.P.R.

EDITURA TINERETULUI

Lei 2,75